

Załącznik do Uchwały Nr III/22/15
Rady Gminy w Laszkach
z dnia 27 lutego 2015r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY LASZKI NA LATA 2015 - 2020

GRUDZIEŃ 2014

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Proces Planowania Strategicznego w Gminie Laszki	6
3. Strategiczne kierunki rozwoju gminy i regionu	7
4. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY LASZKI	27
4.1. Położenie geograficzne.....	27
4.2. Sytuacja demograficzna	30
4.3. Indywidualna jakość życia i sytuacja materialna mieszkańców gminy Laszki	32
5. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE.....	34
5.1. Świadczenia rodzinne.	37
5.2. Opieka nad dzieckiem i rodziną	39
6. IDENTYFIKACJA NAJISTOTNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	41
6.1. Bezrobocie	41
6.2. Ubóstwo	43
6.3. Niepełnosprawność, długotrwała choroba	44
6.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	44
6.5. Uzależnienie od alkoholu. Przemoc w rodzinie	45
6.6. Mapa występowania problemów społecznych w gminie	49
7. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY	52
8. Analiza SWOT	61
9. KIERUNKI ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY	65
10. Harmonogram	72
11. Zarządzanie realizacją strategii w Gminie Laszki	82
12. Procedury aktualizacji strategii	82
13. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA STANU	84
Charakterystyka gospodarstw domowych i ich główne źródła utrzymania.....	84
Dostęp gospodarstw domowych do mediów	86
Praktyki religijne	87
Kultura i sport	87
Zdrowie i opieka zdrowotna	90
Transport i komunikacja	90
Rynek pracy i aktywność ekonomiczna mieszkańców	91
Bezrobocie	93
Indywidualna aktywność ekonomiczna	95
Pomoc osobom bezrobotnym	96
Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne	97
Przestępczość	97
Uzależnienia	98
Działania profilaktyczne	99
Oświata na terenie gminy	100
Współpraca z organizacjami pozarządowymi	108

1. WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność doczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały, został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Laszki na lata 2015 – 2020 rozwija myśl polityczną zawartą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Laszki 2008 – 2014, która w sposób bezpośredni odwołuje się do układu poprzedniego, choć ostatecznie powstanie jej w wyniku.

Pracę nad przygotowaniem w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Laszce pracy merytorycznej w postaci pracowników firmy EDU PROGRES. Pomoc w wyodrębnieniu problemów i ich rozwiązywanie i wytyczenie kierunku działań w wypracowanego dokumentu.

W ramach tej strategii uwzględniono kategorie, problemy, przedmiotowe środowiska oświaty, kultury, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, przedmiotowe organizacje porządkowe i samorządu lokalnego.

Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Laszki na lata 2015 – 2020 powstała w okresie lipiec 2014 – grudzień 2014 roku. Przygotowano ją w oparciu o zapisy Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Art. 17 ust.1. pkt.1 Ustawy mówi: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia określa najważniejsze działania, które należy zrealizować, aby zapewnić mieszkańcom Gminy Laszki warunki sprzyjające rozwojowi społecznemu oraz wzrostowi poczucia bezpieczeństwa w wymiarze społecznym.

W założeniach metodycznych Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Laszki składa się z następujących elementów:

- diagnozy aktualnego stanu zagadnień społecznych w gminie, opartego na analizie materiałów sprawozdawczych GOPS w Laszkach oraz analizie materiałów przygotowanych przez inne referaty oraz jednostki gminy Laszki (m.in. Gminny Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół, Policję, placówki oświatowe, ośrodek zdrowia, instytucje kultury, organizacje działające na terenie gminy);
- analizy strategicznej SWOT (mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń);
- analizy badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Laszki, dotyczących problemów i potrzeb społecznych społeczności lokalnej;
- określenia celu strategicznego ogólnego i celów szczegółowych (operacyjnych);
- określenia metod realizacji celów;
- propozycji harmonogramu.

Okres realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Laszki przyjęto na lata 2015-2020, co ułatwi władzom gminy formułowanie zadań do realizacji w ramach nowego okresu programowania funduszy strukturalnych.

Dokument został opracowany przez Zespół Roboczy oraz Podzespoły Zadaniowe (pomocy społecznej, oświaty, kultury i sportu, zdrowia i bezpieczeństwa publicznego), w skład których weszli: Sekretarz Gminy, Kierownik i Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Laszkach, Pracownicy Urzędu Gminy Laszki, Dyrektorzy samorządowych szkół, Przedstawiciele instytucji kultury, Służby Zdrowia, Policji oraz Spółdzielni Socjalnej w Laszkach. Prace w Zespole Roboczym koordynowała Kierownik GOPS w Laszkach.

Skład Zespołu Roboczego do spraw opracowania aktualizacji strategii w Gminie Laszki tworzyli:

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA
Andrzej Piekus	Sekretarz Gminy
Joanna Dziadowicz	Główna Księgowa GOPS
Józefa Buczkowska	Kierownik GOPS w Laszkach
Zofia Stupak	Starszy Pracownik socjalny
Elżbieta Piechota	Starszy Pracownik socjalny
Iwona Bawoł	Pracownik socjalny
Dorota Piekus	Pracownik Socjalny ds. Projektu
Zbigniew Hanas	Starszy Inspektor ds. świadczeń rodzinnych
Anna Kokocka-Kuta	Starszy Inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego
Maria Bara	Inspektor ds. współpracy Regionalnej, Promocji Gminy oraz pozyskiwania środków pomocowych
Edward Chrunik	Kierownik ZWiK
Małgorzata Solilak	Dyrektor GZEAS
Krystyna Gościak	Kierownik Referatu Spraw Obywatelsko-Społecznych
Zofia Sobolewska	Inspektor ds. Obywatelsko-Społecznych
Andrzej Halwa	Inspektor ds. Wojskowych, Obronnych, Ochrony Cywilnej, Zarządzania Kryzysowego, Kultury, Sportu i Kultury Fizycznej oraz Problematyki Społecznej
Tomasz Madej	Inspektor ds. Informatyki oraz spraw płacowych
Krzysztof Grela	Dyrektor Zespołu Szkół w Laszkach
Waldemar Tomaszewski	Dyrektor Szkoły Podstawowej Mięksiz Stary
Dorota Ordon	Dyrektor Szkoły Podstawowej Korzenica
Dorota Czubocha - Zajac	Dyrektor Szkoły Podstawowej Wietlin
Stanisław Porada	Dyrektor Szkoły Podstawowej Mięksiz Nowy
Maria Śliwa	Pedagog Szkolny
Adam Kobyłko	Kierownik Gminnej Biblioteki Publicznej
Adam Smoliński	Asystent Ogniwa Prewencji Komisariatu Policji w Radymnie
Karolina Barnas	Prezes Spółdzielni Socjalnej w Laszkach
Teresa Chrzan	Kierownik GOZ Laszki

Za organizację prac nad dokumentem, przeprowadzenie badań ankietowych oraz merytoryczną zawartość dokumentu odpowiedzialni byli eksperci firmy EDU PROGRES. Osoby powyższe serdecznie dziękują za pomoc i aktywny udział w opracowaniu niniejszego dokumentu Wójtowi Gminy, Sekretarzowi Gminy, Kierownikowi i Pracownikom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Laszkach, Pracownikom Urzędu Gminy Laszki, Dyrektorom samorządowych szkół, Przedstawicielom instytucji kultury, służby zdrowia, Policji, Prezesowi Spółdzielni Socjalnej w Laszkach oraz wszystkim mieszkańcom Gminy Laszki za udział w socjologicznych badaniach i pomoc w uzyskaniu danych, dotyczących diagnozy problemów i zasobów gminy zakresie integracji społecznej.

2. PROCES PLANOWANIA STRATEGICZNEGO W GMINIE LASZKI.

Przyjęta metodyka oparta została na partnersko-eksperskim modelu budowy planów strategicznych. Planowanie strategiczne oparte było na obiektywnej ocenie społecznego i ekonomicznego charakteru społeczności lokalnej i jej miejsca na mapie regionu. Przeprowadzona została analiza struktury społecznej Gminy Laszki w ujęciu dynamicznym. W efekcie prac eksperckich powstał opis sytuacji społecznej gminy, stanowiący element niniejszej Strategii.

Praca analityczna ekspertów prowadzona była w oparciu o materiały i dokumenty uzyskane z Urzędu Gminy Laszki, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu, Komisariatu Policji w Radymnie, Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Regionalnych) oraz Urzędu Statystycznego w Rzeszowie. Proces planowania strategicznego i diagnoza sytuacji zostały zrealizowane w okresie lipiec 2014 - październik 2014 roku.

Uspołecznienie planowania strategicznego jest istotnym wymogiem Unii Europejskiej. W praktyce wymaga zastosowania w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech poniższych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- programowanie – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- subsydiarność – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- partnerstwo – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- koncentracja – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W poniższej strategii zostały uwzględnione powyższe cztery zasady.

Podmiotami skutecznego zarządzania strategią będą przede wszystkim:

- Wójt i Rada Gminy Laszki
- Koordynator Strategii – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Zespół Koordynujący
- Koordynatorzy realizacji celów i Zespoły Zadaniowe.

Odpowiedzialnym za koordynację całości realizacji Strategii jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Laszkach. W skład Zespołu Koordynującego wejdą członkowie Zespołu Roboczego,. Zespół Koordynujący wybierze ze swego grona Koordynatorów celów strategii. Koordynatorzy pod kątem realizacji celów wybiorą Zespoły Zadaniowe, złożone z przedstawicieli partnerów zajmujących się różnymi aspektami danego działania.

3. STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY I REGIONU.

Strategia niniejsza posiada ścisłą korelację z następującymi dokumentami planistycznymi:

- „*Strategia Rozwoju Gminy Laszki*” opracowaną przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. oraz jej aktualizacją dokonana w 2006 roku przez Instytut Doradztwa Europejskiego - Innowacja w Krakowie.

W Obszarze 4 „Oświata i Rozwój Społeczny” powyższego dokumentu określono następujące cele:

1. Poprawa warunków nauczania;
2. Wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży;
3. Dostosowanie bazy szkolnej do potrzeb;
4. Rozwój usług oświatowych i kulturalnych dla mieszkańców - Integracja i aktywizacja mieszkańców;
5. Poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców;
6. Stymulowanie i wspieranie aktywności młodych ludzi.

Do celów tych wyznaczono zadania realizacyjne:

- Utrzymanie dwupoziomowego systemu kształcenia na terenie gminy.
- Stworzenie możliwości wychowania przedszkolnego.
- Stworzenie programu stypendiów przeznaczonych na kontynuację nauki na poziomie średnim w szkołach w regionie dla absolwentów szkół gminnych.
- Budowa i wyposażanie sal gimnastycznych i boisk sportowych.
- Remonty i doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny i naukowy (sale komputerowe, Internet).
- Nauczanie przedsiębiorczości w szkołach podstawowych i gimnazjum
- Zorganizowanie dowozu dzieci do szkół.
- Zagospodarowanie terenów wokół szkół.
- Wykorzystanie obiektów użyteczności publicznej: świetlice, remizy strażackie na działalność skierowaną dla mieszkańców.
- Upowszechnianie kultury, sportu jako propozycji spędzania wolnego czasu.
- Organizowanie imprez rozrywkowo – kulturalnych
- Budowa posterunku policji

W komentarzu do Obszaru 4. stwierdzono, że celem Gminy Laszki powinno być stworzenie dobrych warunków życia dla mieszkańców. Usługi oświatowe, kulturalne i wypoczynkowe należy dostosowywać do nowych warunków, tak aby mieszkańcy chcieli z nich korzystać na miejscu.

Baza lokalowa szkół powinna zostać odpowiednio doposażona, tak aby w przyszłości mogła służyć jako baza do organizowania działań kulturalnych i opiekuńczych. Należy pamiętać o tym, że trwały rozwój gminy jest możliwy w sytuacji dużego zaangażowania lokalnej społeczności.

Powyższe zapisy są spójne z celami priorytetowymi niniejszej strategii.

Plan Rozwoju Miejscowości Laszki na lata 2009 – 2015

- Ukształtowanie przestrzeni centrum miejscowości Laszki o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców poprzez budowę parkingów, chodników, ogrodzenia oraz budowę sceny widowiskowej,
- Budowa drogi Laszki – Charytany,
- Uporządkowanie i zabezpieczenie cmentarzy grecko – katolickich,
- Remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej,
- Zagospodarowanie terenu przy Ośrodku Współpracy Regionalnej w Laszkach i utworzenie ekspozycji maszyn rolniczych i sprzętu gospodarstwa domowego,
- Zagospodarowanie terenu ładowiska Laszki – Kozły,
- Remont Ośrodka Zdrowia,
- modernizacja stadionu LKS „Hetman” i jego otoczenia
- Aktywizacja społeczności poprzez wsparcie lokalnych organizacji i stowarzyszeń
- Remonty dróg gminnych: „za podstawiem”, obok dawnej mleczarni, za szkołą, oraz w stronę pastwiska

Plan Rozwoju Sołectwa Tuchla na lata 2007 – 2013”. Do zadań priorytetowych należy zaliczyć:

1. Wykonanie remontu remizo-świetlicy wiejskiej:
  - wykonanie remontu dachu
  - remont pomieszczeń, malowanie wnętrza
  - modernizacja instalacji C.O.
  - wykonanie płytki odbojowej
  - tynki zewnętrzne
  - zagospodarowanie placu, wykonanie podjazdu
2. Wykonanie remontu świetlicy Tuchla - Osada:
  - remont pomieszczeń
  - tynki zewnętrzne
  - remont dachu
  - zagospodarowanie placu, wykonanie placu zabaw
3. Odnowienie i ogrodzenie cmentarza wojennego z 1915 r.
  - uporządkowanie i odnowienie grobów
  - ogrodzenie cmentarza
  - urządzenie parkingu przy cmentarzu
4. Odnowienie kapliczki przy drodze do Miękiszka Starego
  - wyprofilowanie kapliczki, zabezpieczenie
  - odnowienie ścian i drzwi
5. Modernizacja boiska sportowego LKS „Korona” Tuchla:

- odnowienie płyty boiska
  - wykonanie szatni sportowej
  - wykonanie drogi dojazdowej i parkingu
  - wykonanie ławek dla publiczności
  - zagospodarowanie placu małych gier
7. Opracowanie koncepcji budowy zalewu retencyjnego przy potoku wiejskim.

Plan Rozwoju Sołectwa Korzenica na lata 2007 – 2013”. Priorytety rozwoju sołectwa to:

Infrastruktura społeczna i sportowa:

- wykonanie kanalizacji sanitarnej wsi Korzenica
- wykonanie remontu dróg powiatowych zlokalizowanych w ciągach biegnących przez wieś Korzenica
- wykonanie remontu dróg gminnych łączących centrum wsi z atrakcyjnymi terenami agroturystycznymi
- wykonanie remontu dróg transportu rolnego
- wykonanie parkingów w centrum wsi, obok remizo-świetlicy

Kultura i oświata:

- remont szkoły podstawowej w Korzenicy i zagospodarowanie placu szkolnego
- odmalowanie świetlicy wiejskiej, utwardzenie dojazdu, zagospodarowanie placu
- odnowienie dzwonnicy przy kościele filialnym
- odnowienie i ogrodzenie cmentarza wojennego i innych zabytków wiejskich

Sport i rekreacja:

- modernizacja boiska Ludowego Klubu Sportowego wraz z zapleczem, parkingiem, ogrodzeniem
- remont sali gimnastycznej przy szkole podstawowej.

Plan Rozwoju Sołectwa Mięksiz Nowy na lata 2007 – 2013”. Określone w dokumencie priorytety dla sołectwa to:

Infrastruktura:

- remonty dróg powiatowych w stronę Czerniawki i Tuchli
- remonty dróg gminnych: Sieniawka i Mokre
- budowa parkingu przy Szkole Podstawowej i kościele parafialnym, a także przy boisku sportowym
- modernizacja i uzupełnienie punktów oświetlenia ulicznego

Kultura i oświata:

- organizacja formy spędzania wolnego czasu przez ludność miejscową
- wyposażenie Koła Gospodyń Wiejskich, świetlicy w sprzęt gospodarstwa domowego
- realizacja edukacji proekologicznej w sołectwie
- dbałość o zabytki : kościół parafialny, cmentarz grecko-katolicki i inne zabytki oraz miejsca historyczne zlokalizowane na terenie sołectwa.

Sport i rekreacja:

- budowa sali sportowej przy SP w Mięksizu Nowym
- wykonanie boisk i infrastruktury towarzyszącej rozgrywkom sportowym i rekreacyjnym przy SP w Mięksizu Nowym

- modernizacja szatni i boiska sportowego
- wykonanie szlaków rowerowych w obrębie sołectwa i okolicznych lasów w uzgodnieniu z Nadleśnictwem Radymno
- urządzenie placu biwakowego dla zmotoryzowanych
- promocja Sołectwa poprzez urządzenie gospodarstw agroturystycznych

Ochrona zdrowia:

- remont i wyposażenie budynku Ośrodka Zdrowia wg wymaganych standardów

Gospodarka i Rolnictwo:

- tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorstw w oparciu o surowce miejscowe
- uzbrojenie terenów komunalnych pod zakłady produkcyjne
- zalesianie gruntów komunalnych / wiejskich
- zagospodarowanie pastwisk mienia wiejskiego (drogi, kwatery, rowy, wodopoje)
- remont dróg transportu rolnego
- organizacja szkoleń dotyczących działalności pozarolniczej i funkcjonowania środków pomocowych.

Plan Rozwoju Sołectwa Wietlin Pierwszy na lata 2007 – 2013’’. Zaplanowane działania to:

Infrastruktura:

- wykonanie kanalizacji sanitarnej sołectwa
- remonty dróg powiatowych: Wysock – Wietlin, Wietlin Pierwszy – Wietlin Trzeci
- modernizacja i uzupełnienie oświetlenia ulicznego

Kultura i oświata:

- wykończenie budynku świetlicy wiejskiej i placu wiejskiego
- upamiętnienie sołectwa „Dresina” tablicą pamiątkową

Sport i rekreacja:

- modernizacja placu sportowego w centrum sołectwa, przystosowanie go do potrzeb rekreacji i wypoczynku

Gospodarka i Rolnictwo:

- stworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej w sołectwie
- remont dróg transportu rolnego
- organizacja szkoleń dla rolników, dotyczących działalności okołorolniczej i ekologicznej.

Plan Rozwoju Sołectwa Wietlin Trzeci na lata 2007 – 2013’’.określa następujące priorytety:

Infrastruktura:

- remont dróg gminnych
- remonty dróg powiatowych
- budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej
- uzupełnienie lamp oświetlenia ulicznego

Kultura i oświata:

- modernizacja świetlicy po sklepie RSP
- konserwacja Alei Lipowej i Alei Jesionowej
- działalność szkoleniowa: proekologiczna i okołorolnicza
- dostęp do aktywnych form spędzania wolnego czasu
- dbałość o zabytki, cmentarz

Sport i rekreacja:

- modernizacja boiska sportowego i potrzebnego zaplecza dla organizacji sportu i rekreacji – szatnia, ogrodzenie, remont płyty
- remont budynku RSP i zagospodarowanie parku przy budynku, przystosowanie go do nowych funkcji: obsługi sołectwa i turystów

Gospodarka i Rolnictwo:

- stworzenie warunków do inwestowania w podstrefie i terenach otaczających SSE – Mielec – Wietlin Trzeci
- modernizacja budynków i działów produkcji w RSP Wietlin Trzeci
- poprawa stosunków wodnych na terenach RSP
- zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo
- remont dróg transportu rolnego
- organizacja szkoleń dla rolników, dotyczących działalności okołorolniczej i ekologicznej.

Plan Rozwoju Sołectwa Wietlin Osada na lata 2007 – 2013”z następującymi priorytetami:

Infrastruktura:

- modernizacja oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej
- remonty dróg gminnych
- remont dróg osiedlowych i dróg transportu rolnego
- modernizacja oświetlenia ulicznego
- budowa przystanku przy linii kolejowej

Kultura i oświata:

- wykonanie pełnego remontu świetlicy wiejskiej wraz z zapleczem
- edukacja proekologiczna we wsi
- organizacja form spędzania wolnego czasu przez mieszkańców
- dbałość o zabytki

Sport i rekreacja:

- modernizacja boiska sportowego i potrzebnego zaplecza dla organizacji sportu i rekreacji – szatnia, ogrodzenie, remont płyty
- remont budynku RSP i zagospodarowanie parku przy budynku, przystosowanie go do nowych funkcji: obsługi sołectwa i turystów
- utworzenie placu sportowego z boiskami do gry oraz placu zabaw dla dzieci
- urządzenie boiska do gry w koszykówkę przy świetlicy wiejskiej

Gospodarka i Rolnictwo:

- uzbrojenie terenów komunalnych pod ewentualne przedsięwzięcia gospodarcze
- modernizacja budynków byłego gospodarstwa rolnego
- przeprowadzenie prac odwadniających i retencyjnych na obszarze wsi – udrożnienie rowów i cieków wodnych
- uporządkowanie, pielęgnacja i nasadzenia nowych drzew w lasku komunalnym
- remont dróg transportu rolnego.

Plan Rozwoju Sołectwa Czerniawka na lata 2007 – 2013”z następującymi priorytetami:

Infrastruktura:

- wykonanie remontu drogi powiatowej w stronę Mięksisz Nowy – Nowa Grobla
- remonty dróg gminnych na obrzeżach wsi
- wykonanie kanalizacji sanitarnej wsi Czerniawka

Kultura i oświata:

- wykonanie adaptacji i odnowy świetlicy wiejskiej na potrzeby obsługi ruchu turystycznego przy istniejącym szlaku rowerowym
- zagospodarowanie placu przy świetlicy na plac biwakowy dla turystów
- urządzenie w starej świetlicy wystawy narzędzi rolniczych
- uporządkowanie miejsca upamiętnienia ofiar wojny i krzyża „u Jana”
- opracowanie koncepcji utworzenia zalewu retencyjnego przy cieku wodnym na gruntach mienia wiejskiego
- szkolenia i promocja działalności agroturystycznej i turystycznej wśród mieszkańców

Rolnictwo:

- zalesianie gruntów nieprzydatnych do użytkowania rolnego
- zagospodarowanie pastwisk pod hodowlę zwierząt (np. danieli).

Strategia jest w korelacji z Planami Odnowy Wsi, przyjętymi przez Radę Gminy Laszki 10 grudnia 2007 roku:

Plan Odnowy Wsi Laszki na lata 2009 – 2015”, z następującymi zadaniami:

- Ukształtowanie przestrzeni centrum miejscowości Laszki o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców poprzez budowę parkingów, chodników, ogrodzenia oraz budowę sceny widowiskowej,
- Budowa drogi Laszki – Charytany,
- Uporządkowanie i zabezpieczenie cmentarzy grecko – katolickich,
- Remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej,
- Zagospodarowanie terenu przy Ośrodku Współpracy Regionalnej w Laszkach i utworzenie ekspozycji maszyn rolniczych i sprzętu gospodarstwa domowego,
- Zagospodarowanie terenu łądowiska Laszki – Kozły,
- Remont Ośrodka Zdrowia,
- modernizacja stadionu LKS „Hetman” i jego otoczenia,
- Aktywizacja społeczności poprzez wsparcie lokalnych organizacji i stowarzyszeń,
- Remonty dróg gminnych: „za podstawiem”, obok dawnej mleczarni, za szkołą, oraz w stronę pastwiska,

Plan Odnowy Wsi Charytany na lata 2012 – 2016’’, z następującymi priorytetami:

- Poprawa estetyki centrum wsi
- Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej miejscowości;
- Integracja społeczności lokalnej
- Urządzenie placu zabaw
- Poprawa estetyki centrum wsi
- Integracja społeczności lokalnej
- Budowa świetlicy wiejskiej
- Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej miejscowości
- Poprawa estetyki centrum wsi
- Integracja społeczności lokalnej

Plan Odnowy Wsi Mięgisz Stary na lata 2010 – 2016’

Zabytki sołectwa:

- dokonać remontu i rekonstrukcji zabytkowej cerkwi p.w. Pokrow Przeświętej Bogurodzicy
- oczyścić i uporządkować cmentarz, uporządkować i odnowić nagrobki
- odnowić krzyże i kapliczkę wiejską
- uporządkować miejsca upamiętnienia śmierci załogi „Łosia”

Infrastruktura:

- remonty dróg gminnych i powiatowych, tworzących trasę „Biegu ku czci poległych lotników”, zlokalizowanych w sołectwie (ulica, nad potokiem, Górka)
- wykonanie chodnika w ciągu drogi powiatowej i dróg gminnych, tworzących trasę „Biegu ku czci poległych lotników”
- wykonanie kanalizacji sanitarnej
- wykonanie dodatkowych punktów świetlnych w ciągu dróg tworzących trasę „Biegu ku czci poległych lotników

Kultura i oświata:

- rozbudowa budynku remizo-świetlicy
- wyposażenie KGW w niezbędne zaplecze, służące organizacji zajęć kulturalnych i oświatowych
- przeprowadzić remonty bieżące budynku SP Mięgisz Stary (dach, malowanie)

Sport i rekreacja:

- zakończyć budowę boiska sportowego przy SP
- zagospodarowanie zaplecza Sali gimnastycznej na schronisko turystyczne
- utworzyć zaplecze dla działalności UKS „Szkło” Korzeniowski.pl
- Zakupić wóz bojowy oraz potrzebny sprzęt dla OSP Mięgisz Stary

Gospodarka:

- przygotować teren byłej RSP pod możliwości rozwoju działalności gospodarczej w sołectwie, tworzenie nowych miejsc pracy
- opracowanie możliwości korzystania z zasobów miejscowych surowców: piasku i gliny
- przygotowanie warunków do wykorzystania wiatru oraz produkcji surowców dla energii odnawialnej

Plan Odnowy Wsi Bobrówka na lata 2007 – 2013”

Infrastruktura:

- wykonanie kanalizacji sanitarnej wsi Bobrówka
- wykonanie remontu dróg powiatowych na szlakach przechodzących przez wieś Bobrówka
- wykonanie remontu dróg gminnych w ciągu łączącym centrum wsi na dojazdach do świetlicy i stadionu sportowego
- wykonanie oświetlenia ulicznego na trasie do świetlicy wiejskiej i stadionu sportowego od osiedla POM i Stacji PKP
- wykonanie parkingów wiejskich: przy kościele, przy świetlicy, przy stadionie

Kultura i oświata:

- wykonanie remontu świetlicy wraz z zatoką autobusową, ogrodzeniem i zagospodarowaniem placu
- doposażenie Koła Gospodyń Wiejskich w potrzebny sprzęt i stroje do prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej
- odnowienie remizy OSP
- zabezpieczenie dzwonnicy po cerkiewnej i innych zabytków na terenie wsi

Sport i rekreacja:

- modernizacja stadionu sportowego LKS „Błękitni” wraz z zapleczem i ogrodzeniem
- zagospodarowanie i zabezpieczenie placu przy dyskoteci po byłej BZ i Z

Gospodarka i Rolnictwo:

- przygotowanie i uzbrojenie gruntów mienia wiejskiego i terenu pod możliwe inwestycje i działania gospodarcze
- uregulowanie ciekłu Motwica w obrębie wsi Bobrówka, budowa zbiornika retencyjnego
- zagospodarowanie pastwisk wiejskich na cele rolnicze, leśne lub produkcyjne
- wykonanie odwodnień gruntów przy zabudowaniach wiejskich

Plan Odnowy Wsi Wysocko na lata 2007 – 2013”

- Budowa świetlicy wiejskiej
- Poprawa stanu infrastruktury społeczno-kulturalnej miejscowości
- Poprawa estetyki centrum wsi
- Integracja społeczności lokalnej
- Urządzenie placu rekreacyjnego

- Poprawa estetyki centrum wsi
- Integracja społeczności lokalnej
- Budowa stacji wodnej
- Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej miejscowości;
- Integracja społeczności lokalnej

Plan Odnowy Wsi Wietlin na lata 2010 – 2016”

- Rozbudowa i nadbudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Wietlin,
- Integracja społeczności lokalnej poprzez powstanie miejsca spotkań mieszkańców, miejsca organizacji imprez okolicznościowych
- Modernizacja bazy sportowo – rekreacyjnej miejscowości poprzez remont stadionu wraz z zapleczem oraz budowę placu zabaw dla dzieci modernizacja oświetlenia ulicznego,
- Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej miejscowości;
- Integracja społeczności lokalnej,
- Ukształtowanie centrum miejscowości poprzez wykonanie parkingów i chodnika w ciągu drogi powiatowej,
- Poprawa estetyki centrum wsi
- Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego
- Rozwój infrastruktury,
- Wykonanie kanalizacji sanitarnej,
- Poprawa warunków życia mieszkańców;
- Poprawa warunków sanitarnych na terenie miejscowości;
- Poprawa jakości środowiska naturalnego.

„Plan Działania w ramach Programu Integracji Społecznej” opracowany 5 marca 2008 roku. W Planie tym na okres 2008 – 2009 zaplanowano realizację następujących zadań:

- A. Usługi dla rodzin, wspomagające aktywność społeczności lokalnej i integrację w odpowiedzi na dużą potrzebę zorganizowania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, rodzin i osób samotnych i starszych poprzez:
1. Organizowanie i wyposażenie klubów, kafejek internetowych, świetlic wiejskich – w tym m.in.: warsztaty, zajęcia edukacyjne, spotkania integracyjne, kursy, koła zainteresowań itp.
  2. Organizowanie imprez integracyjnych cyklicznych - uroczystości jednorazowych, cyklicznych, okolicznościowych oraz spotkań dla mieszkańców całej społeczności gminnej, umożliwiających zwiększenie aktywności lokalnej i otwarty dostęp do szerokiej gamy usług, poprzez m.in.:
    - Święto Gminy
    - Dożynki Gminne
    - Bieg ku czci poległych Lotników w kampanii wrześniowej 1939 roku
- B. Usługi łączone, zapewniające szeroki dostęp do różnorodnych usług niosących konkretną pomoc i wsparcie w sytuacjach trudnych i kryzysowych dla wszystkich mieszkańców

gminy a szczególnie z uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, chorych samotnych, bezrobotnych, starszych, mających trudności życiowe poprzez:

1. Zorganizowanie Punktu wsparcia, interwencji i poradnictwa w sytuacjach trudnych, kryzysowych w tym: dostęp do porad specjalistycznych (pedagogiczne, psychologiczne, prawne, lekarzy specjalistów,
2. Dostęp do badań lekarskich, specjalistycznych organizowanych w formie „Białych Niedzieli”, spotkania grup socjoterapeutycznych
3. Umożliwienie dostępu do zorganizowanych usług transportowych, usług rehabilitacyjnych, usług opiekuńczych dla osób starszych
4. Zorganizowanie usług uzupełniających w obszarze zagospodarowania mieszkania chronionego

C. Usługi dla dzieci i młodzieży, zapewniające zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, umożliwiających rozwój zainteresowań oraz szerszy dostęp do alternatywnych i rozwijających form spędzania wolnego czasu w tym:

1. Stworzenie miejsc do pożytecznego spędzenia wolnego czasu dla młodzieży dla realizacji swoich pomysłów i rozwijania zainteresowań ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży z obszarów zagrożonych wykluczeniem społecznym/m.in.:
  - dofinansowanie alternatywnych przedszkoli
  - dofinansowanie placów zabaw
  - organizowanie imprez cyklicznych oraz okazjonalnych, wyjazdów w formie wycieczek, zajęć rozwojowych, spotkań i kółek zainteresowań, kursów i innych alternatywnych form organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
  - organizacja różnorodnych form zajęć sportowo-rekreacyjnych

D. Wsparcie szkoleniowe - zorganizowanie szkoleń dla liderów z terenu gminy w celu zwiększenia umiejętności i kompetencji związanych z świadczonymi usługami m.in.: pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania usług, realizacji i rozliczania.

Na poziomie powiatu niniejszy dokument jest zgodny ze:

„Strategią Rozwoju Powiatu Jarosławskiego na lata 2008-2015”.

Szczególnie istotną rolę w Strategii Rozwoju Powiatu Jarosławskiego odgrywa powiązanie tego dokumentu z programami strategicznymi, w ramach których możliwa będzie realizacja wielu interesujących, efektywnych i innowacyjnych projektów, finansowanych ze środków Unii Europejskiej, w tym przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Działania tych funduszy na szczeblu regionalnym przyczyniać się będą do zdynamizowania rozwoju i podniesienia konkurencyjności województwa poprzez wsparcie inwestycji infrastrukturalnych, ograniczanie bezrobocia, wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia, wsparcie przedsiębiorstw przechodzących restrukturyzację oraz sfery dotyczącej rolnictwa i obszarów wiejskich.

Odpowiednie powiązanie priorytetów Strategii z poszczególnymi działaniami programów strategicznych zwiększy szanse na szybsze osiągnięcie konwergencji województwa podkarpackiego i powiatu jarosławskiego z innymi regionami europejskimi. Efektem tego będzie poprawa zdolności do przyciągania inwestycji, kapitału, nowych technologii

i innowacyjnych rozwiązań gospodarczych, gwarantujących zwiększenie konkurencyjności regionu.

Z tego tytułu w realizacji Strategii Rozwoju Powiatu duży nacisk został położony na efektywne i skuteczne wykorzystanie funduszy pomocowych przez powiat jarosławski, przez instytucje rynku pracy i przedsiębiorstwa, jak i całą społeczność lokalną. Strategia Rozwoju Powiatu odwołując się do dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym i krajowym, podobnie jak one kładzie nacisk na kompleksowość spojrzenia – odejście od myślenia „sektorowego” na rzecz myślenia terytorialnego i poszukiwania wzajemności między różnymi działaniami podejmowanymi w powiecie oraz powiązanie z planowaniem przestrzennym i programami wieloletnimi.

Priorytety zawarte w strategii:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki.
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej.
3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.
4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa.
5. Rozwój obszarów wiejskich.
6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Na poziomie wojewódzkim strategia jest spójna ze „**Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020**”, przyjętą 20 października 2006 r. przez Sejmik Województwa Podkarpackiego. W Obszarze Strategicznym „Zabezpieczenie społeczne” zapisano: „zidentyfikowane w strategii działania kierunkowe w tym obszarze powinny być realizowane m. in. poprzez rozbudowę i modernizację niezbędnej infrastruktury oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej. Wymaga to prowadzenia kompleksowych działań skierowanych głównie do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Efektem tych działań powinno być przede wszystkim ograniczenie sfery ubóstwa skrajnego.

W tym celu niezbędne jest tworzenie właściwych warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi”. Strategia niniejsza jest spójna z wieloma zapisami zawartymi w Obszarze 7. Kapitał społeczny oraz określonych dla niego celów strategicznych:

Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.

Priorytet 1: Poprawa systemu edukacji jako warunek pogłębiania wiedzy i kompetencji.

Priorytet 2: Wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy regionu.

Priorytet 3: Rozwój kultury.

Priorytet 4: Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Podobnie jest w przypadku Obszaru 10. Zabezpieczenie społeczne i jego celach strategicznych: Integracja działań w zakresie pomocy społecznej.

- Priorytet 1: Wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem.
- Priorytet 2: Tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi.
- Priorytet 3: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej.
- Priorytet 4: Propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu potrzeb.

Ponadto strategia jest zgodna z innymi dokumentami strategicznymi, tj.:

Europa 2020–Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia Europa 2020 stanowi strategię wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach. Zakłada ona potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. W perspektywie 2020 r. wyznaczonych zostało 5 celów obejmujących:

- zatrudnienie (75% osób w wieku 20 - 64 lat powinno mieć pracę);
- badania i rozwój oraz innowacje (na inwestycje w badania i rozwój oraz w innowacje powinniśmy przeznaczać 3% PKB Unii – łącznie ze środków publicznych i prywatnych);
- zmiany klimatu i źródeł pozyskiwania energii (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r., 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych);
- edukację (odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10%, a co najmniej 40% osób w wieku 30 - 34 powinno mieć wykształcenie wyższe);
- ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln).

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”

Komunikat wydany został w dniu 25 października 2011 r. Komisja Europejska zwraca uwagę na znaczącą rolę jaką ekonomia społeczna odgrywa w strategii Europa 2020 w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W gospodarce społecznej w UE zatrudnionych jest ok. 11 mln osób, co stanowi 6% całkowitego zatrudnienia. Przedsiębiorstwa społeczne posiadają silne zakorzenienie lokalne, realizują cele społeczne i środowiskowe. Wzmacniają spójność społeczną oraz zwiększają konkurencyjność gospodarki poprzez swoją innowacyjność. Komisja Europejska w komunikacie zaproponowała szereg rozwiązań zmierzających do wzmocnienia roli ekonomii społecznej.

Działaniami tymi są:

1. Poprawa dostępu do finansowania realizowana przez:

- uznanie przedsiębiorstw społecznych za priorytet inwestycyjny Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej EFS),
  - utworzenie ram dla etycznych funduszy inwestycyjnych,
  - łatwiejszy dostęp do mikro kredytów;
2. Poprawa promocji ekonomii społecznej za pomocą:
- zwiększenia rozpoznawalności ekonomii społecznej,
  - do gospodarki społecznej zalicza się podmioty o szczególnym statusie prawnym (spółdzielnie, fundacje, stowarzyszenia, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych). Wiele z nich jest przedsiębiorstwami społecznymi.
  - utworzenia publicznej bazy danych oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i informacji,
  - zestawienia dobrych praktyk;
3. Poprawa otoczenia prawnego zakładająca:
- wydanie rozporządzenia ustanawiającego statut fundacji europejskiej,
  - uproszczenie rozporządzenia w sprawie statutu spółdzielni europejskiej,
  - silniejsze wykorzystanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych,
  - uproszczenie stosowania zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych,
  - zwiększenie znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie w szczególności w zakresie poprawy promocji ekonomii społecznej.

Komunikat Komisji europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu: Uznanie i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE

Komunikat został wydany w dniu 20 września 2011 r. Komisja podkreśla znaczenia wolontariatu dla tworzenia i rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego. Uznaje go za jeden z kluczowych czynników integracji i wzrostu zatrudnienia oraz element poprawy spójności. Zaznacza, że wolontariusze uczestniczą w kształtowaniu społeczeństwa europejskiego, a część z nich aktywnie współtworzy Europę obywatelską. Ponadto wolontariat przyczynia się do realizacji Strategii Europa 2020 (w szczególności osiągnięcia do 2020 r. docelowej stopy zatrudnienia w UE wynoszącej 75%). Dzieje się tak, gdyż wolontariat umożliwia zdobywanie i podnoszenie kompetencji oraz przystosowywanie się do zmian na rynku pracy. Oczywiście wolontariat nie może być traktowany jako substytut pracy odpłatnej. KE proponuje następujące działania zmierzające do propagowania wolontariatu:

1. promowanie wolontariatu transgranicznego we współpracy z państwami członkowskimi oraz poprzez unijne programy finansowania przyczyniające się do mobilności i międzykulturowego nabywania wiedzy przez swoich obywateli oraz do wzmacniania ich europejskiej tożsamości;
2. tworzenie zachęt do wspierania i rozwoju wolontariatu;

3. uznawanie kompetencji i umiejętności uzyskanych w ramach wolontariatu jako doświadczeń z uczenia się pozaformalnego;
4. wzmacnianie powiązań pomiędzy wolontariatem a ochroną zdrowia i pomocą społeczną, szczególnie w kontekście starzenia się społeczeństw;
5. dalsze zorientowanie programów finansowania UE na kwestie wolontariatu oraz wprowadzenie ułatwień w kwestii orientacji w poszczególnych programach finansowych dedykowanych wolontariatowi. Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie w szczególności w zakresie promowania i rozwoju wolontariatu.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 (dalej ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. W ŚSRK, odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK, wskazuje się strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest konieczne w perspektywie najbliższych 10 lat, w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Dodatkowo zawiera ona szacunkowe wielkości potrzebnych środków finansowych. Stanowi ona bazę dla 9 strategii zintegrowanych. W ŚSRK wytyczono obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określono, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W perspektywie niniejszego dokumentu strategicznego szczególnie istotne są:

- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela; rozwój kapitału ludzkiego;
- integracja społeczna;
- zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011 – 2020

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. W SRKS wskazano, że dla całości przedsięwzięć w w/w obszarze wykorzystane zostaną doświadczenia we wspieraniu działań. W kolejnej perspektywie finansowej ma nastąpić kontynuacja funkcjonowania m.in. takich działań jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej; upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli;

- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami;
- różne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym; rozwijaniu i promocji indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej
- odpowiedzialności biznesu;
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy;
- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- ułatwienie działalności organizacji obywatelskich;
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jego ramach strategii sformułowano wizję rozwoju województwa: „W 2020 roku województwo podkarpackie będzie obszarem zrównoważonego i inteligentnego rozwoju gospodarczego, wykorzystującym wewnętrzne potencjały oraz transgraniczne położenie, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców” a założenia polityki społecznej ujęto w ramach obszaru działań „Kapitał ludzki i społeczny” oraz sformułowano dla tego obszaru celu strategicznego 2 i służących jego osiągnięciu priorytetów, celów operacyjnych i kierunków działań.

Obszar działań: Kapitał ludzki i społeczny.

Cel strategiczny 2: Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców.

Priorytet 2.1. Edukacja.

Cel: Dostosowanie systemu edukacji do aktualnych potrzeb i wyzwań przyszłości.

Kierunki działań:

- 2.1.1. Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych.
- 2.1.2. Tworzenie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dostosowanej do zmieniającego się regionalnego rynku pracy, postępu technologicznego oraz potrzeb branż kluczowych gospodarki regionu.
- 2.1.3. Kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie.

Priorytet 2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe.

Cel: Rozwinięty i efektywnie wykorzystany potencjał kulturowy regionu.

Kierunki działań:

- 2.2.1. Tworzenie warunków dla zapewnienia możliwie równego i powszechnego dostępu do oferty kulturalnej, w tym do kultury wysokiej.

- 2.2.2. Wzmacnianie wizerunku regionu, w tym Rzeszowa, jako centrum kultury opartego m.in. na wydarzeniach kulturalnych o znaczeniu międzynarodowym oraz budowanie marek m.in. instytucji i imprez kulturalnych.
- 2.2.3. Ochrona, promocja i zarządzanie dziedzictwem kulturowym regionu.

Priorytet 2.3. Społeczeństwo obywatelskie.

Cel: Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne

Kierunki działań:

- 2.3.1. Wzrost aktywności obywatelskiej i wzmocnienie trzeciego sektora.
- 2.3.2. Zwiększenie udziału obywateli i trzeciego sektora w życiu publicznym.

Priorytet 2.4. Włączenie społeczne.

Cel: Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie.

Kierunki działań:

- 2.4.1. Zmniejszenie poziomu biedy i wykluczenia społecznego w województwie.
- 2.4.2. Wzrost aktywności osób mających trudności z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy.
- 2.4.3. Tworzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Priorytet 2.5. Zdrowie publiczne.

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.

Kierunki działań:

- 2.5.1. Poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej.
- 2.5.2. Promocja zdrowia.
- 2.5.3. Profesjonalna kadra medyczna

Priorytet 2.6. Sport powszechny.

Cel: Zwiększenie aktywności ruchowej oraz rozwoju psychofizycznego społeczeństwa.

Kierunki działań:

- 2.6.1. Upowszechnienie w społeczeństwie aktywności ruchowej jako składowej zdrowego stylu życia.
- 2.6.2. Rozwój sportu dzieci i młodzieży.
- 2.6.3. Rozwój infrastruktury sportowej

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzysząc temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

3.1. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągnięcia integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;

- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

3.2. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2007-2020

Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020 wyznacza kierunki polityki regionalnej dla różnych poziomów administracji samorządowej oraz partnerów społecznych i gospodarczych, służące przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych oraz podnoszeniu konkurencyjności regionu. Strategia powstała w oparciu o dokumentację i analizę przeprowadzoną przez konsultantów i ekspertów zewnętrznych oraz w oparciu o konsekwentnie stosowaną metodę konsultacji społecznych z przedstawicielami wszystkich środowisk województwa. Dokument jest zgodny z założeniami Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013, ze Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015 oraz Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, które uwzględniają zapisy nadrzędnego dokumentu programowego Unii Europejskiej, tj. Strategicznych Wytycznych Wspólnoty (CSG). Celem głównym strategii, będącym zarazem misją dokumentu, jest „podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności”.

Wizja rozwoju regionu określa natomiast województwo podkarpackie jako „obszar zrównoważonego rozwoju integrujący cele społeczne, ekologiczne i gospodarcze oraz zapewniający możliwości realizacji potrzeb społeczeństwa i osiąganie wysokiego standardu życia”. W trakcie prac nad strategią zidentyfikowano 8 obszarów strategicznych, determinujących przyszły rozwój gospodarczy, społeczny, ekologiczny i przestrzenny regionu (w ich obrębie wyznaczono podstawowe cele strategiczne, priorytety rozwojowe i kierunki działania). Trzy z nich bezpośrednio odnoszą się do sfery społecznej.

I. Kapitał społeczny

Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.

1. Poprawa jakości systemu edukacji jako warunek pogłębiania wiedzy i wzrostu kompetencji.
  - Zwiększenie dostępu do edukacji od najmłodszych lat życia.
  - Wspieranie otwartości edukacji.
  - Podniesienie jakości kształcenia.
  - Dostosowanie systemu kształcenia, w tym ustawicznego, do potrzeb rynku pracy.
2. Wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy regionu.
  - Wzrost zatrudnialności osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
  - Podniesienie kompetencji i rozwój kadr regionu.
3. Rozwój kultury.
  - Zwiększenie możliwości dostępu do kultury.
  - Kształtowanie kulturowej tożsamości regionalnej.
  - Poprawa jakości środowiska kulturowego.
4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
  - Wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców regionu.
  - Podniesienie jakości współpracy III sektora, administracji publicznej i biznesu.

- Wspieranie instytucjonalnego rozwoju administracji samorządowej oraz organizacji pozarządowych.

II. Ochrona zdrowia.

1. Zmniejszenie zachorowalności oraz umieralności w społeczeństwie.
  - Rozwój wczesnej diagnostyki chorób nowotworowych, chorób układu krążenia, ratownictwa medycznego, perinatologii, psychiatrii dziecięcej oraz chorób zakaźnych i gruźlicy.
  - Zwiększenie dostępności do usług medycznych.
  - Profilaktyka i promocja zdrowia.
2. Koordynacja działań w zakresie ochrony zdrowia oraz poprawy bezpieczeństwa ludności.
  - Stworzenie regionalnego ośrodka koordynującego.
  - Rozbudowa i modernizacja regionalnej sieci infrastruktury ochrony zdrowia.
  - Poprawa bezpieczeństwa ludności poprzez zapobieganie i zwalczanie zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych.

III. Zabezpieczenie społeczne.

1. Wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
  - Identyfikacja środowisk dotkniętych lub zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
  - Tworzenie warunków na rzecz aktywnego uczestnictwa osób z grup marginalizowanych i wykluczonych społecznie w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.
2. Tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi.
  - Budowanie systemu wsparcia dla rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wielodzietnych, osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin zagrożonych patologią.
  - Doskonalenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem poza rodziną biologiczną.
3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej.
  - Osiąganie wymaganych standardów i dalszy rozwój w zakresie infrastruktury pomocy społecznej.
  - Modyfikowanie systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej.
4. Propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
  - Doskonalenie współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem w zakresie zadań publicznych.
  - Integrowanie działań podmiotów realizujących zadania poprawy warunków i jakości życia mieszkańców regionu.

4. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY LASZKI.

4.1. Położenie geograficzne.

Gmina Laszki administracyjnie należy do województwa podkarpackiego, jako jedna z 11 gmin wchodzących w skład Powiatu Jarosławskiego (stanowi 12,6 % powierzchni ogólnej powiatu). Sąsiaduje z gminami: Radymno, Radymno-miasto, Jarosław, Wiązownica oraz z gminami Powiatu Lubaczowskiego: Oleszyce i Wielkie Oczy.

W skład gminy wchodzi 14 sołectw: Bobrówka, Bukowina, Charytany, Czerniawka, Korzenica, Laszki, Mięksisz Nowy, Mięksisz Stary, Tuchla i Tuchla Osada, Wietlin, Wietlin Osada, Wietlin Pierwszy, Wietlin Trzeci, oraz Wysocko.

Gmina zajmuje obszar 137,89 km, zamieszkiwany przez 7180 mieszkańców. Rozległość gminy jest jedną z większych w województwie co sprawia, że przeciętna gęstość zaludnienia nie jest wysoka, kształtuje się na poziomie ok. 52 os./km². Większość terytorium gminy leży z na Płaskowyżu Tarnogrodzkim, zachodnia część natomiast w Dolinie Dolnego Sanu - oba stanowią część Kotliny Sandomierskiej. Krajobraz charakteryzuje się dominacją obszarów równinnych, urozmaicanych niekiedy niewielkimi wzniesieniami, z przewagą gruntów zajętych pod gospodarkę rolną - blisko 3/4 obszaru Gminy Laszki to użytki rolne (74,78%). Typowe są obszary łąkowo pastwiskowe, zwłaszcza dla okolic samych Laszek i Bobrówki, a także stawy rybne, grunty wykorzystane pod budownictwo indywidualne, zagrodowe oraz wielorodzinne. Urozmaiceniem są lasy (20,32% całej gminy), głównie bory iglaste i bory mieszane z dużą dominacją sosny, występują także dęby i brzozy. Obszary leśne znajdujące się zarówno na terenie Gminy Laszki są bardzo zasobne w ciekawą faunę i florę. Analizując świat zwierząt bardzo często na tych terenach można spotkać: zające, bobry, lisy, sarny, dziki, wilki, jelenie i łosie. Taka zasobność lasów terenu gminy znacznie wpływa na wzrost atrakcyjności regionu a tym samym jest doskonałą bazą do rozwoju turystyki i łowiectwa.

Tabela 1. Zestawienie gruntów dla jednostki ewidencyjnej Laszki wg stanu na dzień 21.11.2014 r.

Lp.	Użytki gruntowe		Powierzchnia (w ha)	Struktura %	
I.	Grunty rolne (74,78 %)	Użytki rolne	Grunty orne	6308,4661	45,75
			Sady	46,4953	0,34
			Łąki trwałe	1439,1739	10,44
			Pastwiska trwałe	1865,2807	13,53
			Rolne zabudowane	324,3200	2,35
			Grunty pod stawami	55,8099	0,40
			Grunty pod rowami	188,9253	1,37
		Grunty zadrzewione i zakrzaczone	1,8720	0,01	
	Nie użytki		81,4779	0,59	
II.	Grunty Leśne (20,32 %)	Lasy	2594,7651	18,82	
		Grunty zadrzewione i zakrzaczone	206,6608	1,50	
III.	Grunty zabudowane i zurbanizowane (3,45 %)	Tereny mieszkaniowe	6,7090	0,05	
		Tereny przemysłowe	2,4575	0,02	
		Inne tereny zabudowane	17,9896	0,13	
		Zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	1,6871	0,01	
		Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	37,1009	0,27	
		Użytki kopalne	5,4053	0,04	
		Tereny komunikacyjne			
	drogi	377,8091	2,74		
	tereny kolejowe	25,5877	0,19		
IV.	Użytki ekologiczne (0,04 %)		6,1933	0,04	
V.	Grunty pod wodami (1,40 %)	Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	167,1474	1,21	
		Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	26,4547	0,19	
VI.	Tereny różne (0,01 %)		1,4700	0,01	
Ogólna powierzchnia gruntów:			13789,2586	100	

(Źródło: Starostwo Powiatowe w Jarosławiu)

Gmina Laszki jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo, produkcja żywności oraz obsługa ludności i związane z tym osadnictwo. Głównym źródłem utrzymania dla mieszkańców Gminy Laszki są emerytury pracownicze, kombatanckie, pensje z sektora publicznego oraz sektora prywatnego, praca we własnym gospodarstwie rolnym oraz renty. Większość istniejących gospodarstw prowadzi produkcję na własne potrzeby, z przewagą upraw zbóż, rzepaku, kukurydzy i fasoli oraz hodowlę bydła i trzody chlewnej. Działalność rolniczą prowadzi 1289 gospodarstw, z których 84% stanowią nie przekraczające siedmiu hektarów.

W Gminie Laszki większość podmiotów gospodarczych to małe firmy w większości prywatne takie jak:

- Spółdzielnia Producentów Zbóż i Rzepaku „FARMER” Wietlin Trzeci
- MDM POLSKA Sp. z o.o. w Jarosławiu z/siedzibą w Bobrówce,
- Segpol. PW. Zakład produkcji styropianu i płyt warstwowych w Bobrówce.
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Laszkach,
- Rolniczy Zespół Spółdzielczy w Charytanach,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Wietlin Trzeci,

- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Wietlin Pierwszy,
- Spółdzielnia Kótek Rolniczych w Laszkach,
- Zakład Remontowo-Budowlany i Montażowy Mięksiz Stary 25 - J. Bawoł,
- Przedsiębiorstwo-Produkcyjno-Usługowo-Handlowe-Elektrobud-Instal-Zdzisław-Głowacki,
- Zakład Wydobywania, Uszlachetniania oraz Sprzedaży Kruszywa w Wysocku - S. Wojtowicz,
- Zakład Stolarski - wyrób trumien – Grzegorz Bawoł Mięksiz Stary,
- Zakład Stolarski - wyrób trumien - M. Halwa Laszki,
- Zakład Stolarski - wyrób trumien - S. Sereda, Laszki.
- Usługi Stolarskie i wyrób trumien – Edward Gajos Wietlin Trzeci
- Ait American Infrastructure Technologies Sp. z o.o. Wietlin Pierwszy
- S&W Verpackung Polska Sp. z.o.o Wietlin Trzeci 42

W wymienionych powyżej firmach zatrudnienie znajduje duża ilość osób z terenu gminy. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje powstała w 2013 roku Spółdzielnia Socjalna Ekoda, gdzie zatrudnienie znalazło 8 osób bezrobotnych (w tym 3-ch stażystów). Bezpośrednie związki funkcjonalne wiążą gminę z Jarosławiem, który jest dla gminy centrum usługowo-administracyjnym oraz miejscem pracy dla części mieszkańców. Sieć dróg gminnych i powiatowych oraz sieć linii autobusowych umożliwia dobrą komunikację z Jarosławiem, Radymnem oraz Rzeszowem - stolicą województwa podkarpackiego.

Tabela 2. Podstawowe dane o Gminie Laszki na tle powiatu

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogółem w km²	Ludność ogółem
Gmina Laszki	137,89	7 180
Powiat Jarosławski	1092,00	122 175

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, 2013

Gmina Laszki jest właścicielem ok. 2.801,43 ha lasów i terenów leśnych. Gmina Laszki utrzymuje partnerskie stosunki z Gminą Peissen – powiat Steinburg w Niemczech, Gminą Onuškis - powiat Saalkreis na Litwie, Budkovce - powiat Michalovce na Słowacji oraz z Gminą Szkło - powiat Jaworów na Ukrainie. Współpraca prowadzona jest w następujących dziedzinach:

- wymiana informacji o możliwościach pozyskiwania środków pomocowych oraz uczestnictwo na zasadach partnerskich, w programach Unii Europejskiej.
- wymiana doświadczeń w zakresie wdrażania nowych technologii w sferze ochrony środowiska, wdrożenia dyrektyw Unii Europejskiej w obszarze środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki ściekami, odpadami i ich utylizacją.
- wymiana informacji w zakresie polityki oświatowej, nawiązywanie oraz koordynowanie kontaktów bezpośrednich między placówkami oświatowymi, młodzieżą szkolną oraz pedagogami obu gmin.
- wzajemna promocja na rzecz zainteresowania się poznaniem kultury, historii i tradycji

- wymiana informacji i doświadczeń w zakresie funkcjonowania administracji samorządowej.

Postanowiono rozwijać w szczególności przedsięwzięcia między:

- związkami sportowymi i innymi związkami, instytucjami kultury,
- szkołami i przedszkolami,
- Parafiami Kościołów,
- zakładami rzemiosła i drobnego przemysłu,
- Ochotniczą Strażą Pożarną,
- osobami prywatnymi oraz rodzinami.

4.2. Sytuacja demograficzna.

Ludność zamieszkała w Gminie Laszki na dzień 31 grudnia 2013 roku to ogółem 7 180 osób, w tym **3 610** mężczyzn i **3 570** kobiet.

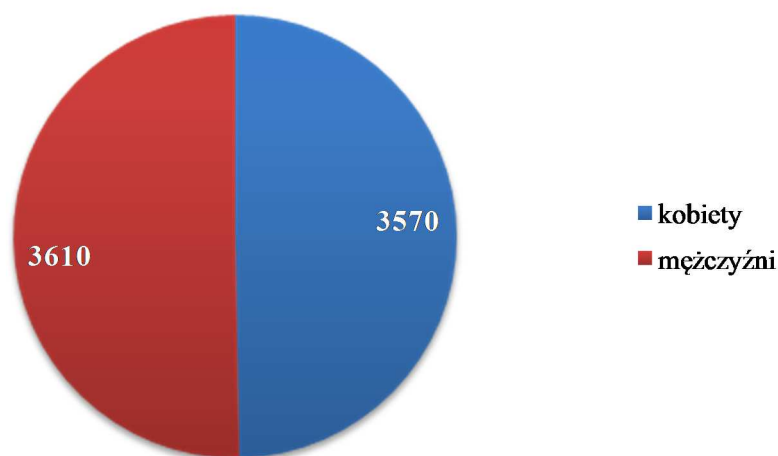
Tabela 3. Stan ludności w Gminie Laszki na 30 czerwca 2013r.

Lp.	Sołectwa	Ludność
1	Bobrówka	467
2	Bukowina	211
3	Charytany	371
4	Czerniawka	142
5	Korzenica	467
6	Laszki	1855
7	Miękisz Nowy	664
8	Miękisz Stary	531
9	Tuchla	225
10	Tuchla Osada	145
11	Wietlin	815
12	Wietlin Osada	162
13	Wietlin Pierwszy	143
14	Wietlin Trzeci	336
15	Wysocko	646
	Ogółem	7 180

Źródło: Dane własne GOPS Laszki

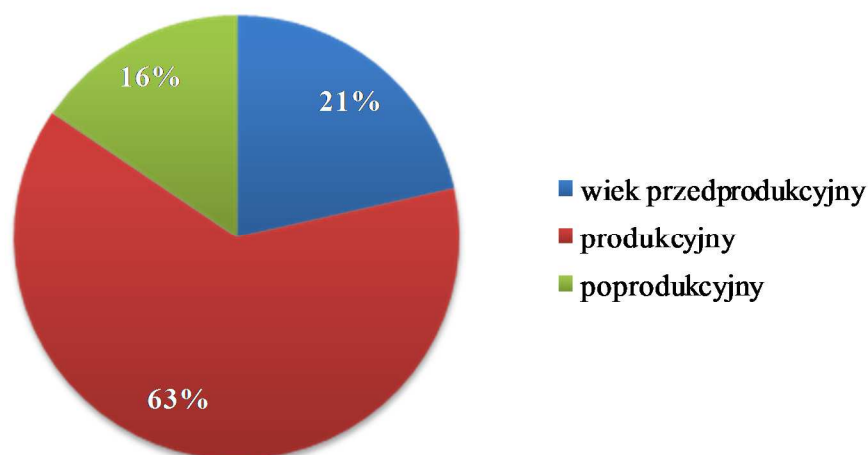
Wykres 1. Liczba kobiet i mężczyzn w Gminie Laszki w 2013 r.

Źródło: GUS 2013

Ludność Gminy Laszki jest dość zrównoważona pod względem płci. W latach poprzednich pod względem płci przeważali nieznacznie mężczyźni. Obserwując liczbę mieszkańców na przestrzeni lat 2011 – 2013 możemy zwrócić uwagę, że z roku na rok wzrasta zarówno liczba kobiet, jak i mężczyzn.

Wykres 2. Struktura wiekowa ludności Gminy Laszki

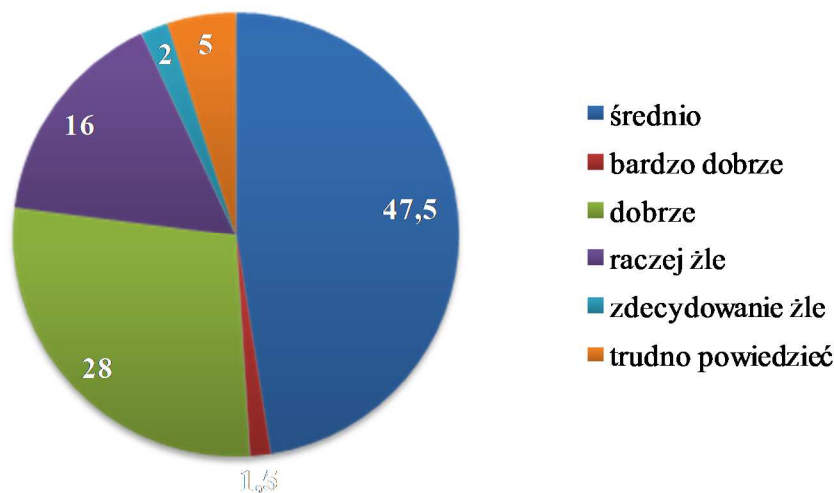
Źródło: GUS, 2013

4.3. Indywidualna jakość życia i sytuacja materialna mieszkańców Gminy Laszki.

Oceny jakości życia mieszkańców Gminy Laszki można dokonać na podstawie analizy wyników badań ankietowych, przeprowadzonych wśród mieszkańców w m-cu wrześniu i październiku 2014 roku. W opiniach na temat własnej sytuacji materialnej przeważają odpowiedzi „średnio” (blisko połowa pytaných). Natomiast 1/3 mieszkańców ocenia swoją sytuację materialną jako dobrą. Ponad co dziesiąty pytany uważa, że jego sytuacja materialna jest raczej zła.

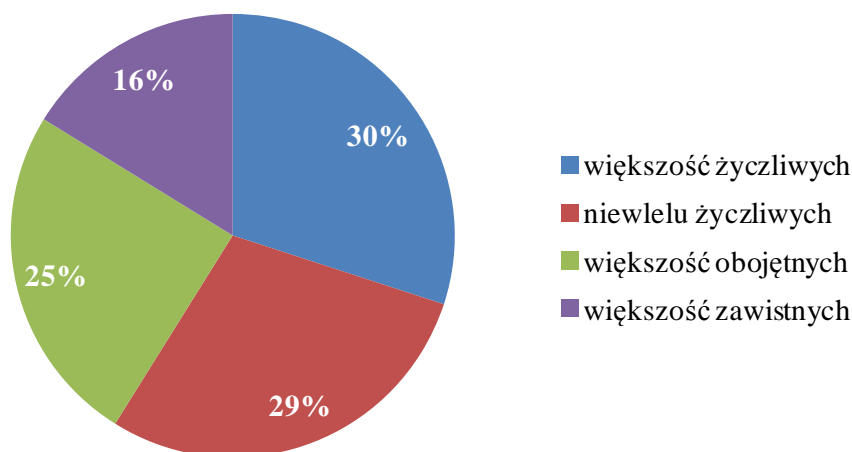
Wykres 3. Ocena własnej sytuacji materialnej

Źródło: wyniki badań ankietowych w gminie Laszki 2014

Jako złą swoją sytuację oceniają w większości osoby bezrobotne (lub niepracujące), w większości kobiety oraz osoby w wieku 46-55 lat. Zwraca uwagę duża zależność oceny poziomu sytuacji materialnej od poziomu wykształcenia: im wyższe wykształcenie tym bardziej pozytywna ocena swojej sytuacji materialnej. Obiektywnie, poziom życia mieszkańców Laszek nie odbiega od ogólnie niskiego standardu życia na wsi podkarpackiej.

Wykres 4. Ocena relacji międzyludzkich

Źródło: wyniki badań ankietowych w Gminie Laszki 2014

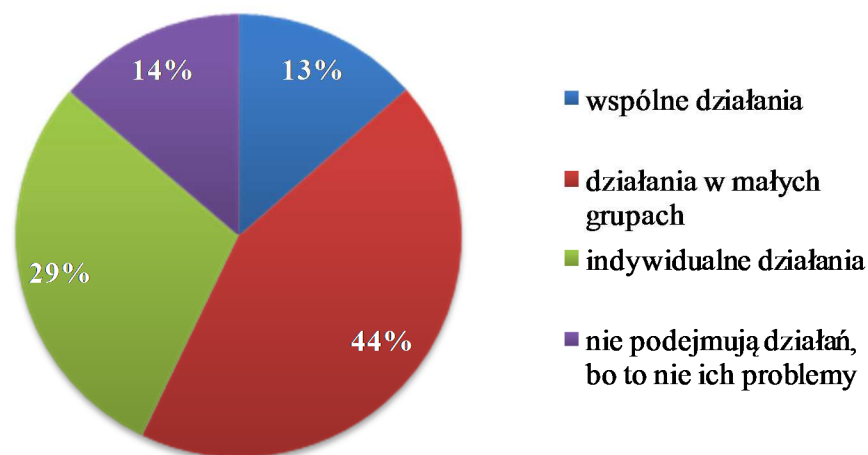

Z powyższego wykresu wynika, że opinie uczestników badania o relacjach międzyludzkich trudno ocenić w pełni pozytywnie. Jest duża grupa respondentów, co trzeci pytany, którzy oceniają je dobrze, ale z drugiej strony duża liczba pytanych uważa, że w społeczności jest mało życzliwych osób, obojętnych dla współmieszkańców lub wręcz nieżyczliwych i zawistnych. Taka ocena relacji społecznych stanowi trudne wyzwanie dla ważnych podmiotów i autorytetów w gminie (władze gminy, radni, sołtysi, Kościół Katolicki, nauczyciele, lokalni liderzy itp.). Środowiska te powinny podjąć współpracę (wspólne działania, inicjatywy itp.) w celu poprawy relacji między mieszkańcami i budowania więzi sąsiedzkich i lokalnych, opartych na wartościach „małej ojczyzny” i współodpowiedzialności za wspólne dobro – gminę jako miejsce życia jej mieszkańców.

Potwierdzeniem powyższej tezy jest także rozkład odpowiedzi na pytanie jak rozwiązywane są wspólne problemy w gminie.

Ciekawy jest rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oceny relacji społecznych między mieszkańcami. Podobne grupy po 1/3 pytanych uważa, że większość mieszkańców jest życzliwych i pomagają sobie (30%), a z drugiej strony, że życzliwych jest niewiele (29%). Ponad co piąty uważa, że większość społeczności jest obojętna na współmieszkańców (ok. 25%), a ponad 16%, że większość jest zawistna, skupiona wyłącznie na własnych interesach.

Wykres 5. Jak rozwiązywane są problemy społeczne w Gminie Laszki

Źródło: wyniki badań ankietowych w Gminie Laszki 2014

Najwięcej osób (ponad 44%) uważa, że powstają małe grupy, które starają się ten problem rozwiązać. Blisko co trzeci (29%) mieszkaniec Gminy Laszki ocenia, że problemy rozwiązywane są indywidualnie, natomiast 14% twierdzi, że nikogo one nie obchodzą, oprócz osób tymi problemami bezpośrednio dotkniętych. Jedynie 13% twierdzi, że problemy w Gminie rozwiązywane są w ramach wspólnych działań.

5. System Pomocy Społecznej w Gminie.

Działaniami z zakresu pomocy społecznej w gminie Laszki zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej stanowiący jednostkę organizacyjną gminy, realizującą zadania własne w zakresie pomocy społecznej, jak również zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zgodnie ze Statutem Ośrodka realizuje głównie takie cele jak: realizacja polityki społecznej państwa, która opiera się głównie o pomoc w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych; umożliwienie ludziom życia w godnych warunkach; zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin; przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń; praca socjalna, prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej.

GOPS w Laszkach zatrudnia 8 osób w wymiarze pełnego etatu na czas nieokreślony, oraz 1 osobę na czas określony – w ramach projektu „Czas na aktywność w gminie Laszki”.

w tym:

- Kierownik Ośrodka - wykształcenie policealne - Pracownik Socjalny oraz specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej,
- Główna księgową GOPS – wykształcenie wyższe
- Starszy pracownik socjalny – wykształcenie policealne - Pracownik socjalny
- Starszy pracownik socjalny – wykształcenie policealne – Pracownik socjalny
- Pracownik socjalny – wykształcenie wyższe o profilu Pracownik socjalny
- Pracownik socjalny – wykształcenie wyższe o profilu Praca Socjalna
- Starszy inspektor ds. świadczeń rodzinnych – wykształcenie wyższe
- Starszy inspektor d/s funduszu alimentacyjnego i świadczeń rodzinnych – wykształcenie wyższe
- Opiekunka domowa – wykształcenie zawodowe

Wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej mówiący o minimum 1 pracowniku socjalnym przypadającym na 2000 mieszkańców został spełniony z dniem 1 lipca 2013 roku tj. z chwilą zatrudnienia pracownika socjalnego do realizacji Projektu Systemowego POKL

GOPS dysponuje trzema pomieszczeniami na parterze Urzędu Gminy. Każde stanowisko pracy wyposażone jest w zestaw komputerowy oraz niezbędny sprzęt biurowy, pracownicy mają także stały dostęp do Internetu.

W realizacji zadań pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała przede wszystkim z następującymi instytucjami i podmiotami:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu
- Powiatowym Urzędem Pracy w Jarosławiu
- placówkami służby zdrowia
- organizacjami społecznymi (przede wszystkim KGW, OSP)
- szkołami
- Kościołem Rzymsko-Katolickim
- Policją,
- Sołtysami,
- Radą Gminy i Radnymi,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym

Na terenie Gminy Laszki poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej, funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Wysocku, który świadczy usługi opiekuńcze. Jest samorządową jednostką budżetową nadzorowaną przez Starostę Jarosławskiego, przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu. Przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych, starszych i niepełnosprawnych. Zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, społeczne i religijne na poziomie obowiązującego standardu. Świadczy usługi w zakresie:

1. Potrzeb bytowych zapewniając:
  - miejsce zamieszkania,
  - wyżywienie,
  - wyposażenie w niezbędną odzież, obuwie oraz środki czystości.
2. Świadczeń opiekuńczych polegających na:
  - udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,
  - pielęgnacji,
  - niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych.
3. Świadczeń wspomagających polegających na:
  - umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej,
  - umożliwieniu realizacji potrzeb religijnych i kulturalnych,
  - nawiązaniu, utrzymywaniu i rozwijaniu kontaktów z rodziną i społecznością lokalną.

Dom zlokalizowany jest w dawnym pałacu Zamoyskich. Otoczony jest zabytkowym ogrodem i parkiem, który stwarza korzystny mikroklimat sprzyjający rehabilitacji mieszkańców.

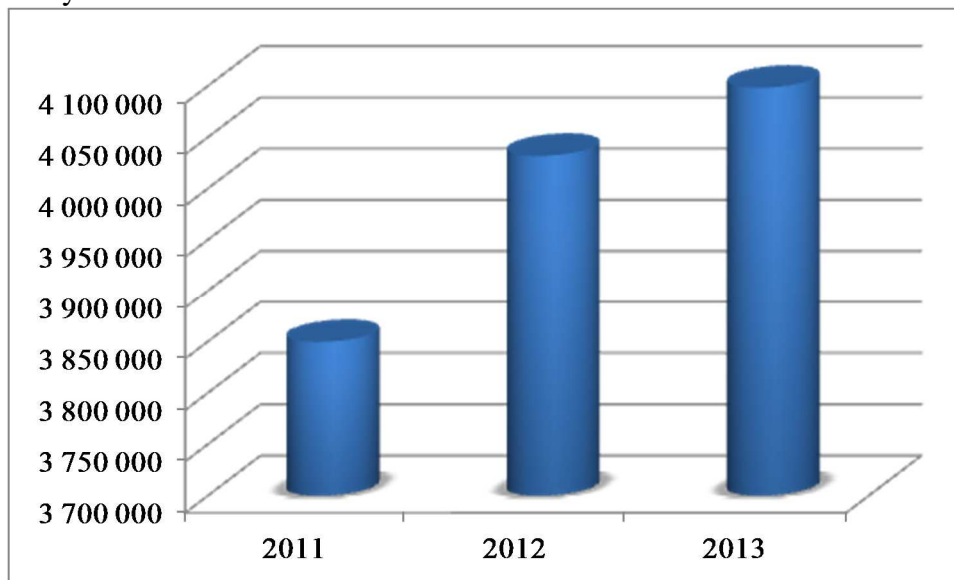
Wydatki w ramach polityki społecznej w Gminie Laszki w 2013 roku to 4.098.217 zł, w tym:

- dotacja celowa z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami z zakresu: świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego – 2.677.933 zł;
  - dotacja celowa z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami z zakresu: składki na ubezpieczenia zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne - 19.823 zł;
  - dotacja celowa z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami z zakresu: zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 238.105 zł;
  - dotacje celowe z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gminy z zakresu: ośrodki pomocy społecznej – 332.839 zł;
  - zasiłki stałe – dotacje celowe z budżetu państwa – 142.538 zł
  - usługi opiekuńcze – 43.297 zł – środki budżetu Gminy
  - Pozostała działalność – dożywianie – 387.500 zł (w tym, 155.000 zł – środki własne Gminy, oraz 232.500 zł – środki zewnętrzne.
  - Domy Pomocy Społecznej – środki Gminy – 49.116 zł
  - Przeciwdziałanie narkomanii – 4.640 zł
  - Przeciwdziałanie Alkoholizmowi - 29.487 zł
  - Pomoc materialna dla uczniów (stypendia) – 172.939
- (Wydatki poniesione wyłącznie przez GOPS - 3.891.151 zł (źródło OZPS za 2013 rok)**

Wielkość środków finansowych przeznaczanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Laszkach na różne formy pomocy w latach 2011-2013 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Wydatki GOPS Laszki w latach 2011 - 2013

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GOPS w Laszkach

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych na zadania realizowane w ramach polityki społecznej. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną, świadczenia rodzinne i opiekuńcze w gminie w latach 2011 - 2013, należy zauważyć, iż osiągnęły one najwyższy poziom w 2013 roku.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od marca 2013 roku w przypadku osoby samotnie gospodarującej 542 zł oraz 456 zł na osobę w rodzinie. Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oprócz form pomocy pieniężnej udziela wsparcia niefinansowego w formie pracy socjalnej i poradnictwa (pomoc świadczona przez pracowników socjalnych np. przy dopełnianiu formalności urzędowych itp.). Liczba rodzin korzystających z pomocy w zakresie pracy socjalnej w analizowanym okresie wzrasta.

Wszystkie wypłacone zasiłki poprzedzone są wywiadem środowiskowym przeprowadzonym przez pracownika socjalnego, na podstawie którego wydawane są decyzje administracyjne. Pomimo, że z roku na rok ilość wypłacanych świadczeń systematycznie wzrasta to i tak w ocenie mieszkańców wysokość środków na ten cel jest stanowczo za mała.

Tabela 4. Świadczenia niepieniężne udzielane rodzinom w gminie w latach 2011-2013

Powody udzielenia pomocy	Liczba rodzin korzystających z pomocy		
	2011	2012	2013
Praca socjalna	96	108	118
Poradnictwo specjalistyczne	0	1	5

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GOPS w Laszkach

5.1. Świadczenia rodzinne.

Świadczenia rodzinne są przewidziane w ustawodawstwie wszystkich państw członkowskich UE i stanowią odrębny dział zabezpieczenia społecznego. Są też jednocześnie jednym z instrumentów polityki społecznej.

Zakres przedmiotowy systemu świadczeń rodzinnych oraz tryb postępowania w sprawie ich udzielania reguluje ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1456 z późn. zm.), oraz akty wykonawcze w tym: Rozporządzenie Ministra z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny lub dochodu osoby uczącej się stanowiących postawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 959).

Zgodnie z ustawodawstwem Polski świadczenia rodzinne przysługują:

1. Obywatelom polskim,
2. Cudzoziemcom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej i spełniają wszystkie ustawowe warunki, od których uzależnione jest przyznanie prawa do świadczeń,

Funkcjonujący system obejmuje świadczenia realizowane wcześniej na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych w tym:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
  - Dodatek z tytułu urodzenia dziecka ,
  - Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
  - Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka,
  - Dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
  - Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
  - Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
  - Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
2. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,

3. Świadczenia opiekuńcze:
- Zasiłek pielęgnacyjny,
  - Świadczenie pielęgnacyjne,
  - Specjalny zasiłek opiekuńczy,

Dodatkowo w ramach rekompensaty za utracone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego jego kontynuacja w postaci zasiłku dla opiekuna.

Przyznanie prawa obecnie do zasiłku rodzinnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, uzależnione jest m. in. od spełnienia kryterium dochodowego (zasiłek rodzinny 574 zł netto na osobę, specjalny zasiłek opiekuńczy-664 zł na osobę). Świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy przyznawane są bez względu na dochód.

Część świadczeń (o charakterze obligatoryjnym skierowanych do rodzin z dziećmi w myśl ustawy o pomocy społecznej), świadczenia dla wszystkich rodzin niepełnych w miejsce rozwiązań zawartych w ustawie o funduszu alimentacyjnym, kierowanych jest tylko do części tych rodzin oraz świadczenia związane z edukacją dzieci, w tym w szczególności dzieci niepełnosprawnych.

Uwarunkowania gospodarcze i legislacyjne powodują z jednej strony kurczenie się środków publicznych i ucieczkę od modelu państwa opiekuńczego z innej wzrost znaczenia państwa obywatelskiego i skłaniają do wdrażania innowacji społecznych jako nowej roli służb społecznych. Jednym z istotnych elementów pomocy społecznej jest stosowanie instrumentów aktywnej polityki społecznej

RZĄDOWY PROGRAM DLA RODZIN WIELODZIETNYCH

W dniu 27 maja 2014 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (M.P. Nr 85 poz. 430), oraz przyjęła rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Dz. U. z 2014r. poz.755), które weszły w życie z dniem 16 czerwca 2014 roku. Celem programu jest podjęcie działań na rzecz rodzin wielodzietnych, zarówno przez właściwych ministrów, jak i przez inne podmioty, w tym niepubliczne, które mogą zapewnić rodzinom wielodzietnym szczególne uprawnienia w ramach prowadzonej działalności. Program ma zasięg ogólnokrajowy, zatem adresowany jest do członków rodzin wielodzietnych bez względu na ich miejsce zamieszkania. Beneficjentami programu są członkowie rodziny wielodzietnej, bez względu na jej dochód:

- 1) rodzic (rodzice) oraz jego małżonek mający na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18. roku życia, w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej – do ukończenia 25. roku życia, natomiast bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 2) rodzic zastępczy (rodzice zastępczy) lub osoba (osoby) prowadząca rodzinny dom dziecka,
- 3) dziecko – w tym dziecko, nad którym rodzic sprawuje rodzinną pieczę zastępczą oraz pełnoletni wychowanek rodzinnej pieczy zastępczej, pozostający w dotychczasowej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka na zasadach określonych w art. 37 ust. 2 ustawy

z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późn. zm.). Dokumentem identyfikującym członków rodziny wielodzietnej jest Karta Dużej Rodziny, zwana dalej „Kartą”. Wydawana jest bezpłatnie tylko na piśmie wniosek członka rodziny wielodzietnej i ma charakter ogólnopolski. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze będą mieli możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Pozwoli to na obniżanie kosztów comiesięcznych rachunków oraz umożliwienie aktywnego spędzania czasu dla całej wielodzietnej rodziny.

5.2 Opieka nad dzieckiem i rodziną.

W świetle Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013r. poz.135). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dzieckiem i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami - uchwała się, co następuje:

Ustawa określa: zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków; zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; zadania w zakresie postępowania adopcyjnego. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza gdy przepisy ustawy przewidują możliwość zlecenia realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.

W roku 2014 GOPS w Laszkach zgodnie z Postanowieniem Sądu Rejonowego w Jarosławiu oraz skierowaniem Starosty Jarosławskiego pokrywa koszty utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo- wychowawczej tj. Dom Dziecka w Jarosławiu w okresie od 12.06.2014r. do 31.grudnia 2014r. w kwocie 394,73 zł tj. zgodnie z art. 191 ust. 8 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gmina Laszki jako gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki w wysokości 10% wydatków powiatu na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku jego pobytu w pieczy zastępczej. (Zgodnie z Zarządzeniem Starosty Jarosławskiego koszt utrzymania dziecka w Domu Dziecka w Jarosławiu w roku 2014 wynosi 3.947,27 zł.

W roku 2015 wydatki Gminy będą stanowiły 30% wydatków powiatu, a w 2016r. i w latach następnych 50% tych wydatków.)

Według Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w strukturach administracyjnych zadania z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną realizowane są na szczeblu gminnym i powiatowym. Na wszechstronny program świadczeń na rzecz dzieci składają się działania sprzyjające fizycznemu, umysłowemu i społecznemu dobrostanowi dzieci i młodzieży. Na szczeblu lokalnym realizują je placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, ośrodki pomocy społecznej w formie pracy socjalnej oferowanej rodzinom mającym problemy w sprawach opiekuńczo- wychowawczych wspierania opieki nad dzieckiem w placówkach opiekuńczo- wychowawczych, organizacje pozarządowe oraz administracja samorządowa w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wszystkie te instytucje wraz ze swoim zakresem działań i zasobami kadrowymi stanowią gminny system profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, do organizowania, którego zobowiązuje gminę Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W ramach opieki nad dzieckiem i rodziną na terenie Gminy Laszki podejmowane są następujące działania:

- kwalifikowanie i opłata za dożywianie dzieci w szkole
- pomoc finansowa przy zakupie książek i pomocy szkolnych
- dofinansowanie do obozów i kolonii
- praca socjalna
- pomoc w poszukiwaniu pracy
- współpraca ze szkołami, pedagogiem szkolnym w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych
- współpraca z GKRPA w celu pomocy rodzinie w podjęciu leczenia odwykowego przez uzależnionych członków rodziny
- praca w Zespole Interdyscyplinarnym w celu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie
- pomoc w formie stypendium szkolnego

Ogromną rolę stanowi praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny po przez:

- pomoc w rozwiązywaniu konfliktów,
- pomoc i edukacja w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego,
- pomoc i wsparcie dla rodziców niezaradnych wychowawczo,

- naukę właściwej komunikacji w rodzinie,
- pomoc w przezwyciężeniu konfliktów małżeńskich,
- naukę akceptacji siebie i swojego życia,
- naukę radzenia sobie z negatywnymi emocjami.

6. Identyfikacja najistotniejszych problemów społecznych.

6.1. Bezrobocie.

To najpoważniejszy powód udzielania wsparcia przez GOPS w Laszkach. W 2013 roku z tego powodu pomoc otrzymało 202 rodzin. Analizując liczbę rodzin korzystających z pomocy z tytułu bezrobocia na przestrzeni lat 2011 – 2013 można zauważyć tendencję wzrostową. Stan bezrobocia w Gminie Laszki wskazuje na pewną stabilność. Na przestrzeni lat systematycznie spada liczba bezrobotnych mężczyzn, natomiast w przypadku kobiet można zaobserwować tendencję wzrostową.

Tabela 5. Stan zatrudnienia i bezrobocia w Gminie Laszki w latach 2011-2013.

Bezrobotni		2011	2012	2013
ogółem	osoba	629	671	678
Bezrobotni długotrwale ogółem	osoba	388	413	445
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	osoba	90	85	62

Straty i skutki społeczne, które powoduje bezrobocie są trudne do oszacowania. Przyczynia się do degradacji społeczności - nie tylko samych bezrobotnych, ale także ich rodzin. Proces od utraty pracy, przejścia na zasiłek, jego utrata do długotrwałego korzystania z pomocy społecznej dość szybko prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi jego konsekwencjami. Bezrobocie wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji – zabezpieczenia potrzeb materialnych, poczucie bezpieczeństwa, pełnienia roli opiekuńczej i wychowawczej. Trudna sytuacja finansowa gospodarstw domowych dotkniętych bezrobociem wymusza także ograniczanie wydatków związanych z kształceniem dzieci. Trudna sytuacja materialna w rodzinie niejednokrotnie oznacza ograniczenie planów dalszego kształcenia młodych ludzi, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwoju uzdolnień w drodze dalszej edukacji czy zajęć dodatkowych. Z drugiej strony bezrobocie jednego, czy dwojga rodziców nie pozostają bez wpływu na dokonywaną przez młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej wartości - poczucie niższej pozycji. Popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z rówieśnikami i nauczycielami. Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne takie jak nadużywanie alkoholu.

W Gminie Laszki pomoc dla osób bezrobotnych jest organizowana poprzez:

- zatrudnianie w ramach robót publicznych
- przyznawanie zasiłków okresowych

- przyznawanie zasiłków celowych
- pokrywanie kosztów dożywiania dzieci w szkole
- prowadzenie pracy socjalnej
- kontrakt socjalny

- szkolenia w ramach Projektu systemowego pt. „Czas na aktywność w gminie Laszki” realizowanego przez Gminę Laszki/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Laszkach w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, skierowanego do osób zamieszkujących na terenie Gminy Laszki, zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy bez prawa do zasiłku i będących w wieku aktywności zawodowej (15-64 lata). W ramach realizowanego Projektu pt. „Czas na aktywność w Gminie Laszki w latach 2013 i 2014 dla 14 Beneficjentek zrealizowano w formie grupowej warsztaty z zakresu Treningu kompetencji i umiejętności społecznych Indywidualne Doradztwo Zawodowe i personalne i Terapia Psychologiczna oraz kursy zawodowe.

Celem głównym Treningu kompetencji i umiejętności społecznych był rozwój i doskonalenie umiejętności interpersonalnych niezbędnych w przeciwstawieniu się sytuacji bezradności i wykluczeniu społecznemu. Cele szczegółowe to m.in. nabycie większej pewności siebie i wiary we własne możliwości, budowanie poczucia własnej wartości, nauczenie się podstawowych zasad komunikacji interpersonalnej, budowanie pozytywnego obrazu siebie, motywacji do podejmowania nowych zadań, zdobycie umiejętności samodzielnego podejmowania decyzji oraz skutecznego realizowania zadań. Tematy realizowane podczas zajęć to m.in. Komunikacja interpersonalna, Asertywność, Stres i radzenie sobie ze stresem, Kreowanie wizerunku, Analiza mocnych i słabych stron, Przyczyny porażek i sukcesów, Wyznaczanie sobie celów, motywowanie do zmian, Poznanie samego siebie, Samoakceptacja. W ramach Indywidualnego doradztwa zawodowego i personalnego i terapii psychologicznej odbywały się zajęcia w formie indywidualnych spotkań beneficjentek z doradcą zawodowym podczas których wspólnie pracowali nad rozwiązaniem sytuacji problemowych, dotyczących głównie wyboru drogi zawodowej.

Ponadto w ramach projektu systemowego „Czas na aktywność w gminie Laszki” zostały przeprowadzone kursy zawodowe jak:

- Projektowanie i zakładanie ogrodów, (kurs ten obejmował zasady projektowania, zakładania i pielęgnacji ogrodów).
- Sprzedawca z obsługą kasy fiskalnej, (w ramach tego kursu uczestniczki Projektu nabyły wiedzę z zakresu sprzedaży, zagadnień handlowych oraz obsługi kasy fiskalnej).
- Bukieciarstwo i Florystyka (Celem kursu było nabycie umiejętności teoretycznych i praktycznych w zakresie tworzenia kompozycji kwiatowych i dekoracji. W trakcie kursu krok po kroku omawiane były zasady komponowania bukietów okazjonalnych. Zajęcia prowadzone były metodą zajęć teoretycznych i praktycznych. Ćwiczenia praktyczne uwzględniały dobór kwiatów i innych roślin oraz materiałów dekoracyjnych do danego wyrobu bukieciarskiego, wykonywania kompozycji kwiatowych na różne okazje z kwiatów ciętych oraz innych ozdób. W trakcie zajęć obowiązywała zasada samodzielnego wykonywania wyrobów bukieciarskich. Efekty przyswajania wiedzy przez Beneficjentki sprawdzane były przez wykładowcę poprzez zadawanie pytań i wyjaśnianie niezrozumiałych kwestii).

- Opiekun osób starszych. (w ramach Projektu systemowego „Czas na aktywność w gminie Laszki” został przeprowadzony kurs „Opiekun osób starszych” którego część praktyczna odbyła się w Domu Pomocy Społecznej w Wysocku. Zajęcia teoretyczne Uczestniczki Projektu odbyły w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Laszki. W programie kursu znalazły się elementy psychoterapii, higieny oraz podstawy opieki geriatrycznej. Osobny blok tematyczny poświęcono problemom zdrowotnym, psychologicznym i społecznym ludzi starszych, a także pielęgnowaniu schorzeń podeszłego wieku. Uczestniczki kursu poznały zasady pierwszej pomocy, oraz planowały opiekę nad chorymi wykorzystując dostępne środki pomocnicze. W ramach zadań praktycznych w programie szkolenia znalazły się takie zagadnienia jak komunikacja i działania psychoterapeutyczne z chorymi, jak i z innymi członkami zespołu terapeutycznego. Osobny moduł poświęcono podstawowym czynnościom higienicznym jak profilaktyce przeciwoleżynowej oraz żywieniu osób starszych.

Dodatkowym wsparciem była praca socjalna prowadzona przez Pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Laszkach, oraz świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłków celowych. Ponadto jedna Beneficjentka projektu odbyła płatny 3-miesięczny staż zawodowy w „Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowo-Handlowym „Elektrobud - Instal” Sklep Spożywczo-Przemysłowy Zdzisław Głowacki. Dużym sukcesem realizacji naszego Projektu jest fakt, iż po odbyciu planowanego stażu - we współpracy z Urzędem Pracy w Jarosławiu staż ten przedłużony został o następne 8 miesięcy.

6.2. Ubóstwo.

Jednym z najważniejszych powodów udzielania świadczeń przez GOPS Laszki jest **ubóstwo**. W 2013 roku z tego powodu wsparciem GOPS objętych było 190 rodzin. W okresie 2011 – 2013 liczba rodzin wsparciem z tego powodu utrzymywała się na podobnym poziomie (ok. 200).

Ubóstwo nie posiada jednoznacznej definicji. Najczęściej określa się ubóstwo jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nie można kwestionować, takie potrzeby jak: ubranie, utrzymanie mieszkania, leczenie, uzyskanie wykształcenia. Zjawisko ubóstwa ma najczęściej wiele współwystępujących przyczyn – bezrobocie, alkoholizm, czasem niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Czasem wynika z przyczyn losowych – utrata dorobku życia w wyniku powodzi lub pożaru.

Analiza problemu ubóstwa jest dość trudna z powodu niesprecyzowanych kryteriów, kiedy można mówić o problemie ubóstwa w rodzinie. Z punktu widzenia analiz statystycznych kryterium dochodowe dość precyzyjnie określa ilość rodzin, których dochody nie przekraczają progu dochodowego, określonego w ustawie, i które w związku z tym mają prawo do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Jednak w bieżącej codziennej działalności pracownicy socjalni mają trudności w obiektywnym zdiagnozowaniu skali ubóstwa w rodzinie. W ich opinii kryterium dochodowe nie oddaje złożoności tego problemu, bo na przykład wiele rodzin, które nie wykazują żadnych dochodów (ze względu na szarą strefę, migrację zarobkową) tak naprawdę w stanie ubóstwa nie żyją. Efekt udzielenia wsparcia z tytułu ubóstwa zależy w dużej mierze od postawy podopiecznych GOPS, z ich odpowiedzialnego podejścia do własnej sytuacji życiowej

i zaangażowania w celu przezwyciężenia trudnej sytuacji materialnej. Postawy roszczeniowe wśród znaczącej większości klientów pomocy społecznej powodują, że udzielane wsparcie i pomoc ma charakter doraźny, nie wnoszący nic na przyszłość.

6.3. Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba.

Długotrwała choroba i niepełnosprawność to kolejne po ubóstwie i bezrobociu najpoważniejsze powody udzielania wsparcia z lokalnej pomocy społecznej. W przypadku długotrwałej choroby GOPS Laszki w 2013 roku wspierał 93 rodzin. W okresie od 2011-2013 roku liczba stale rośnie. Z powodu niepełnosprawności pomoc otrzymało 45 rodzin. Od 2011 roku można zauważyć, że ilość świadczeń związanych z niepełnosprawnością utrzymuje się na tym samym poziomie.

Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych. Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli:

- osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS;
- osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi, które jednak nie posiadają orzeczeń formalnych.

Jeżeli niepełnosprawny funkcjonuje w rodzinie to jego niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Wsparcia wymaga nie tylko niepełnosprawny, ale także jego rodzina, bo to ona boryka się z trudami zapewnienia mu opieki. Dlatego w opinii pracowników socjalnych tak ważna jest praca socjalna w tych rodzinach. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i umożliwiającego poruszanie i samoobsługę. Dużym problemem są także problemy architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej (np. Urząd Gminy, GOPS, Kościoły, szkoły). Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu. Osoby przewlekle chore mają podobne problemy jak osoby niepełnosprawne. Borykają się z utrudnionym dostępem do specjalistycznej opieki medycznej oraz wysokimi kosztami leczenia. Obecnie problemem stają się tzw. choroby cywilizacyjne (m.in. kardiologiczne, onkologiczne), dotykające także ludzi młodych i w średnim wieku.

6.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W 2013 roku z tego powodu wsparcie ze strony GOPS Laszki otrzymało 20 rodzin. W okresie 2011 – 2013 liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, które otrzymują pomoc GOPS ulegała zmniejszeniu (z 39 do 20).

Bezradność opiekuńczo – wychowawcza to problemy w pełnieniu ról rodzicielskich i małżeńskich, niedojrzałość emocjonalna rodziców, problemy wychowawcze i brak wzorców rodzicielskich w środowisku rodzinnym, ujawniające się u młodych rodziców w postaci nieumiejętności opieki nad własnymi dziećmi. Zaburzona struktura rodziny, często spotykana

wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka. W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia dobrego, rodzinnego klimatu, rozładowywania konfliktów i napięć bez agresji, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa. W wielu sytuacjach dzieci pozostawione są „same sobie”, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników poza domem, częściej pojawiają się u nich problemy szkolne.

Współczesna wiedza na temat potrzeb rozwojowych dzieci potwierdza ogromne znaczenie edukacji elementarnej dla rozwoju człowieka. Z punktu widzenia samego dziecka czyni je bardziej gotowym do uczenia się nowych rzeczy pod kierunkiem nauczyciela. Z punktu widzenia nauczycieli w klasie pierwszej i później - dzieci dobrze przygotowane w przedszkolu, z rozwiniętą motywacją poznawczą i wysokim poczuciem własnej wartości i poczuciem kompetencji, chcące i lubiące się uczyć, aktywnie podchodzące do nowych zadań są lepszymi uczniami. Nie wymagają więc stosowania różnych drogich i pracochłonnych zabiegów rewitalizacyjnych - "reedukacyjnych", "korekcyjnych" czy "wyrównawczych".

6.5. Uzależnienie od alkoholu. Przemoc w rodzinie.

Mimo, że z powodu alkoholizmu GOPS w Laszkach w latach 2011 – 2013 nie udzielał wsparcia żadnej rodzinie nie znaczy to, że ten problem w gminie nie występuje. Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni w Laszkach spotykają się od wielu lat. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest złożony, ponieważ obok alkoholizmu występują: bieda, bezrobocie, problemy wychowawcze i zdrowotne, wchodzenie w konflikt z prawem. Rodziny z problemem alkoholowym jednego lub obojga rodziców są często rodzinami ubogimi, które nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych dzieci. Dzieci w tych rodzinach tracą poczucie bezpieczeństwa – zarówno materialnego, jak i psychicznego. Dziecko żyjące w rodzinie „alkoholowej” narażone jest na przeżywanie traumatycznych doświadczeń, które mogą powodować zaburzenia jego rozwoju np. zachowania agresywne, nadpobudliwość, trudności w podporządkowaniu się normom społecznym. Praktycznie każdy nauczyciel w swojej pracy spotyka się z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym. Problemy, jakich doświadczają te dzieci w domu rodzinnym odbijają się trudnościami w nauce.

O skali problemów alkoholowych na terenie gminy świadczą także statystyki policyjne, z których wynika, że największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa publicznego w gminie są nietrzeźwi kierowcy. Spośród wszystkich czynów przestępczych na terenie gminy Laszki najwięcej jest przypadków prowadzenia pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu (w 2013 roku – 28 przypadków).

Rodziny osób uzależnionych znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej mogą korzystać z pomocy finansowej GOPS w formie zasiłku okresowego, zasiłków celowych oraz dożywiania dzieci w szkole. Ponadto w rodzinach tych prowadzona jest praca socjalna. Dzieci z rodzin uzależnionych są objęte pomocą pedagoga szkolnego. Brak jest niestety specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, terapeutycznego itp. dla tych rodzin. W zakresie wsparcia osób uzależnionych można zauważyć współpracę GOPS z różnymi instytucjami m.in.:

- Poradnią Leczenia Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnień w Jarosławiu
- Miejskim Ośrodkiem Zapobiegania Uzależnieniom w Przemysłu,
- Poradnią dla Osób Uzależnianych i Współuzależnionych w Przemysłu,

- Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Przemysłu,
- Komisariatem Policji w Radymnie
- Szkołami;
- Kościołem Katolickim

W gminie działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do zadań której należy m.in.

- przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu,
- motywowanie i kierowanie na leczenie,
- kierowanie na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

W Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Laszki na rok 2014, przyjętym uchwałą Rady Gminy w Laszkach z dnia 29 listopada 2013 roku przyjęto następująca zadania:

1. Ograniczenie dostępności do alkoholu.
2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych
  - rozpatrywanie przez GKRPA wniosków dotyczących osób uzależnionych od alkoholu i ustalanie sposobu dalszego postępowania.
  - udzielanie informacji nt. możliwości leczenia uzależnienia, wstępne motywowanie do podjęcia terapii.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dla dzieci i młodzieży

Budżet realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Laszki na 2014 r. przedstawia się następująco:

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, oraz dla ofiar przemocy w rodzinie – 9.250 zł

w tym:

- Partycypacja w kosztach pobytu osób nietrzeźwych z terenu Gminy Laszki w Miejskim Ośrodku Zapobiegania Uzależnieniom w Przemysłu (Izba Wytrzeźwień) - 5.250 zł
- Finansowanie szkoleń osób pracujących z dziećmi i rodzinami z problemem alkoholowym (pedagog szkolny, nauczyciele) - 1.000 zł
- Zakup materiałów inform - eduk. dla nauczycieli i uczniów szkół - 1.000 zł
- Zwrot kosztów dojazdu osobom uzależnionym i współuzależnionym na zajęcia terapeutyczne do Ośrodków Odwykowych - 2.000 zł

Działania profilaktyczne realizowane w Gminie: 11.600 zł w tym:

- pomoc dzieciom z rodzin patologicznych i zagrożonych patologią społeczną w zakresie wypoczynku, dożywiania i udziału w imprezach kulturalnych w czasie zajęć pozalekcyjnych organizacja i finansowanie kosztów spektakli teatralnych – rozrywkowych, - 1.000,00
- zakup i realizacja programów profilaktycznych w szkołach, - 1.000,00

- finansowanie lokalnych imprez kulturalnych i sportowych (paczki mikołajkowe, zabawa choinkowa dla dzieci) oraz wycieczek, kolonii, półkolonii obozów organizowanych przez Dyrektorów Szkół, Kościoł - 9.600 zł

Koszt pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 13.150 zł, w tym:

- Wynagrodzenia członków komisji (posiedzenia, szkolenia, wykłady) – 9.750 zł
- Koszty sporządzania opinii o stopniu uzależnienia od alkoholu wykonywanych przez biegłych psychiatrę i psychologa sądowego (umowa, zlecenie) dla potrzeb Sądu. - 3.000
- Opłata sądowa- od wniosków w przedmiocie zastosowania obowiązku leczenia odwykowego składanych w Sądzie przez Gminną Komisję - 400 zł
- Ogólny koszt GPPiRPA wynosi 34.000 zł.

Zjawisku nadużywania alkoholu często towarzyszy zjawisko przemocy stosowanej zarówno wobec dorosłych jak i dzieci.

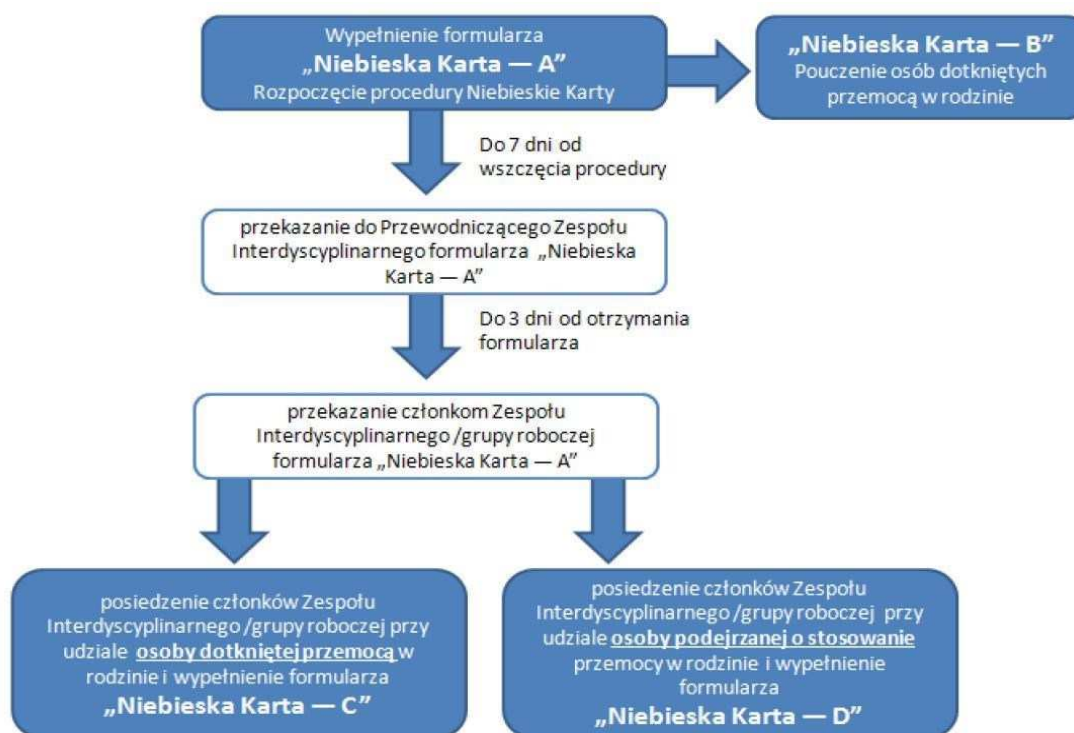
W 2013r. zjawisko przemocy wystąpiło w 20 rodzinach, w wyniku czego ogółem pokrzywdzonych osób było 26, w tym: 20 kobiet, 5 - ciu mężczyzn oraz 1 dziecko.

Najczęściej zgłaszane przez osoby pokrzywdzone formy przemocy:

- Przemoc fizyczna
- Przemoc psychiczna/emocjonalna
- Przemoc ekonomiczna
- Przemoc seksualna
- Zaniedbywanie

W celu usprawnienia pomocy rodzinom, w których występuje przemoc pracownicy socjalni i policja stosują procedurę Niebieskiej Karty.

Schemat 1. Procedura „Niebieskie Karty”.

Źródło: Diagnoza dotycząca realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Raport z badań zrealizowanych na zamówienie ministerstwa pracy i polityki społecznej

Bardzo trudno jest określić zakres występowania skali zjawiska przemocy gdyż jest ono powiązane z innymi patologiami społecznymi (alkoholizmem, bezrobociem, ubóstwem). Barię do postawienia pełnej diagnozy sytuacji jest niska świadomość społeczna przejawów przemocy oraz niechęć środowiska do „wtrącania się” w sprawy rodzinne innych. Przemoc w rodzinie, to wciąż temat tabu, dlatego jej ofiarom tak trudno otrzymać fachową pomoc. W Gminie działa Gminny Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w skład którego wchodzi przedstawiciele:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Laszkach
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Komisariatu Policji w Radymnie
- Oświaty
- Służby Zdrowia

Celem działania tego Zespołu jest przede wszystkim:

1. Pomoc osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowiskom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu problemów.
2. Efektywne podejmowanie działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistniałego problemu.
3. Współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Do Zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Laszki.
2. Gromadzenie informacji o sytuacji rodzin wymagających pomocy.
3. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.
4. Podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieska Karta”
5. Kierowanie do odpowiednich jednostek opinii zespołu, w celu zastosowania wobec potrzebującej rodziny możliwie najkorzystniejszych form pomocy.
6. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.
7. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Adresaci działań podejmowanych przez Zespół Interdyscyplinarny to:

1. Rodziny, w których zdarzają się przypadki stosowania przemocy wobec dziecka/dzieci lub współmałżonka.
2. Rodziny, których dzieci są zaniedbywane (niedożywione, brak opieki lekarskiej, brak realizacji obowiązku szkolnego itp.)

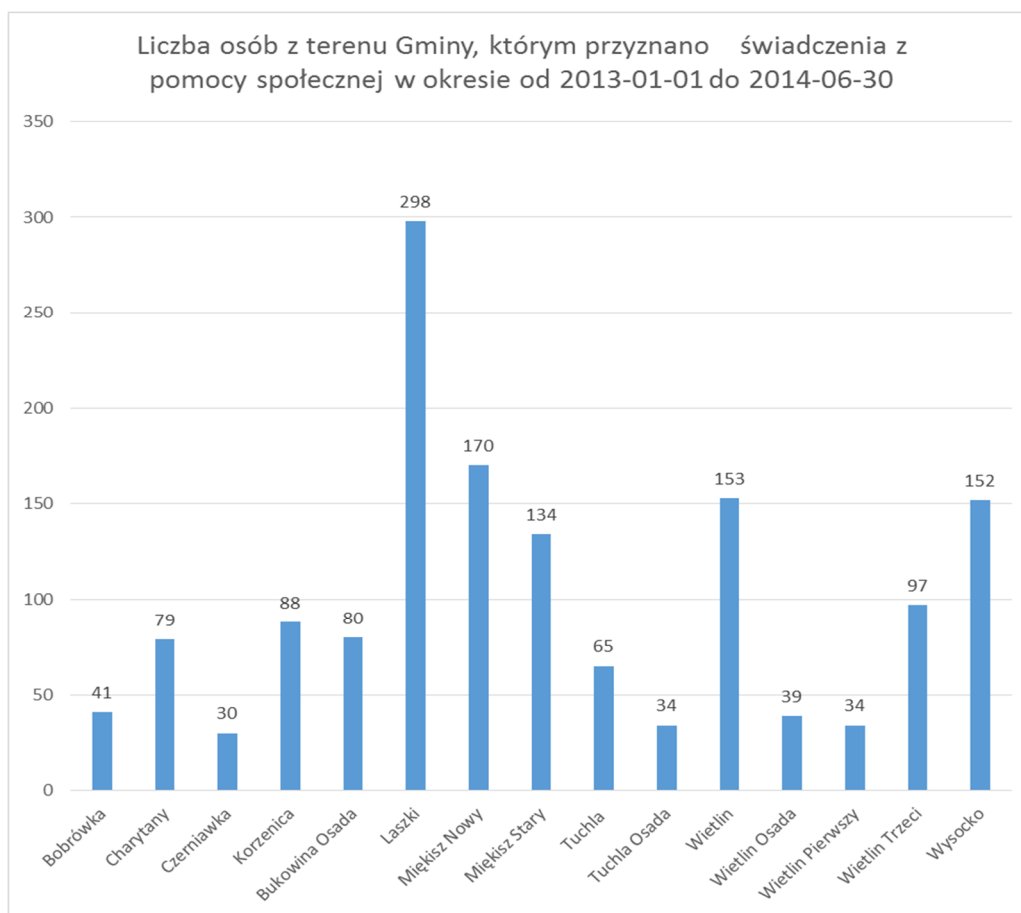

3. Rodziny, w których używane są narkotyki, nadużywany alkohol.
4. Rodziny, w których występują konflikty pomiędzy rodzicami a dziećmi/dzieckiem.
5. Rodziny z grupy ryzyka stosowania przemocy, szczególnie wobec małoletnich.
6. Rodziny, w których występują zaburzenia zachowania.

Ofiary przemocy w rodzinie mogą uzyskać pomoc pod bezpłatnym numerem 0-801-1200-02 Niebieskiej Linii – organizacji, która pomaga ofiarom przemocy domowej. Mieszkańcom Gminy Laszki będącym ofiarami przemocy pomagają również specjaliści z Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej dla Ofiar Przemocy. Pomoc ta to różnego rodzaju terapie indywidualne i spotkania grupowe.

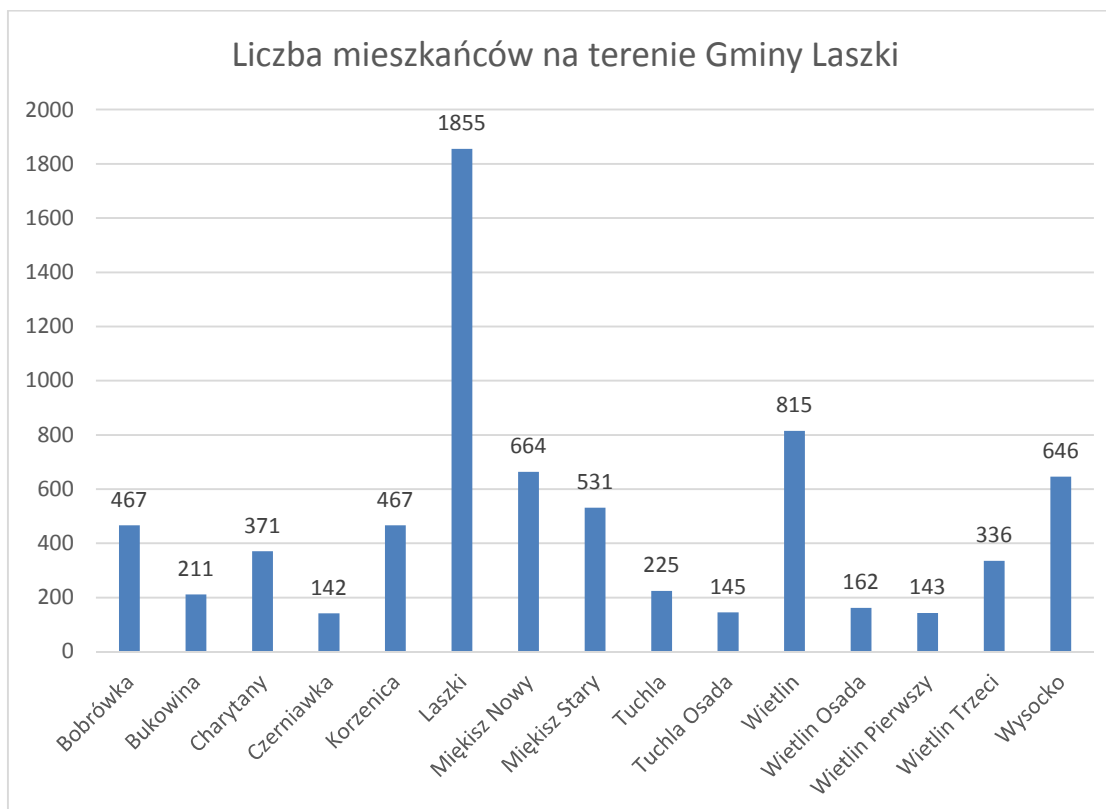
6.6 Mapa występowania problemów społecznych w gminie.

Wykres 7. Liczba osób korzystających ze świadczeń

Wykres 8 Liczba mieszkańców na terenie Gminy Laszki

Najwyższy procentowy wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców poszczególnych 14-tu sołectw Gminy posiada Bukowina– aż 38% mieszkańców jest odbiorcami świadczeń z OPS, natomiast najniższy procentowy wskaźnik osób korzystających z pomocy w stosunku do liczby mieszkańców wsi posiada Bobrówka bo tylko 9 % . W Korzenicy 19% , w Tuchli wsparcie OPS obejmuje 29% ludności., w Tuchli Osada 23%, w Wysocku 24%, w Bobrówce 9%, w Mięksiszu Nowym 26%, w Mięksiszu Starym 25%, w Wietlinie 19%, w Wietlinie Osada 23%, w Wietlinie Pierwszym 24% w Laszkach 16%, w Czerniawce 21% i Charytanach 21% .

Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie w latach 2011 – 2013 przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 6. Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie Laszki (w latach 2011-2013)

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY			
	Lata	2011	2012	2013
UBÓSTWO		201	199	190
BEZROBOCIE		188	183	202
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		45	43	45
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA		75	88	93
RODZINA WIELODZIETNA		47	47	46
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYNSTWA		47	47	46
BEZRADNOŚĆ OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZA		39	18	20
BEZDOMNOŚĆ		0	0	0
ALKOHOLIZM		0	0	0
TRUD. W PRZYST. DO ŻYCIA PO OPUSZCZ. ZAKŁADU KARNEGO		0	1	1

(*jedna rodzina może korzystać z pomocy z kilku różnych powodów)

Źródło: Opracowanie własne, wg danych GOPS w Laszkach

7. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY.

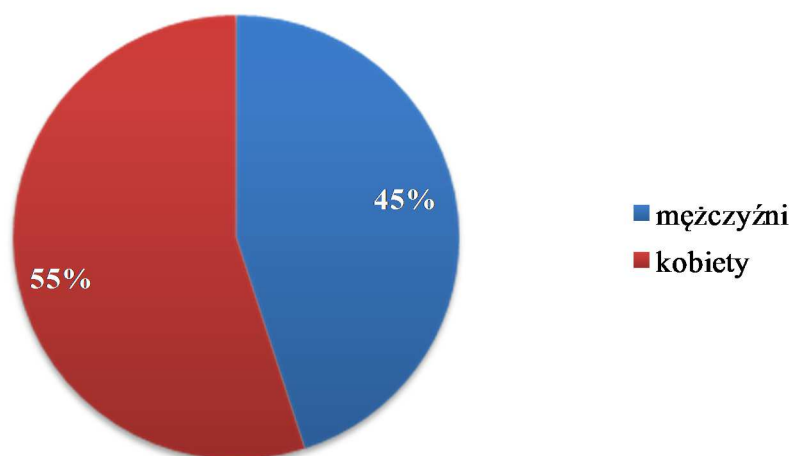
Badania społeczne realizowane we wrześniu i październiku 2014 roku służyły socjologicznej analizie najistotniejszych problemów Gminy Laszki. Oprócz diagnozy problemów społecznych celem badań było również uświadomienie mieszkańcom potrzeby przygotowania przez gminę „systemowych” i długofalowych sposobów rozwiązywania problemów społecznych jej mieszkańców oraz ich uwrażliwienie na problemy osób marginalizowanych społecznie i zawodowo oraz skłonienie do myślenia nad sposobami ich rozwiązywania. Badania tworzyły wśród mieszkańców „atmosferę akceptacji” na etapie opracowywania strategii, która powinna ułatwić realizację strategii na etapie jej wdrażania. Zastosowana technika to sondaż ankietowy, natomiast narzędziem badawczym był poprawny metodologicznie kwestionariusz ankiety. Tematyka badań była na tyle neutralna, że nie wzbudzała niepokoju i w większości przypadków spotkała się ze zrozumieniem i życzliwością. Badania stanowią aktualizację badań wykonanych na etapie tworzenia strategii w 2007 roku.

W sumie pozyskano 30 kompletnych i umożliwiających dokonanie analizy kwestionariusze ankiet. Przy ograniczonych środkach finansowych na realizację badań ankietowych na terenie gminy trudno ustrzec się pewnych zakłóceń w zakresie reprezentatywności próby. Kwestionariusz ankiety zawiera trzy części. Pierwsza część dotyczyła opinii badanych na temat najważniejszych problemów społecznych mieszkańców Gminy Laszki. Druga część kwestionariusza dotyczyła propozycji i dróg rozwiązywania tych problemów. Kończącą część kwestionariusza stanowiła metryczka, w której zawarte są informacje o głównych cechach społeczno-demograficznych (płeć, wiek, wykształcenie,).

Charakterystyka demograficzno-społeczna badanej zbiorowości.

W badaniu wzięło udział 30 respondentów: 55 % kobiet i 45 % mężczyzn, co w przybliżeniu odpowiada proporcji płci dla całej populacji gminy.

Wykres 9. Płeć uczestników badania

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7. Wiek uczestników badania

Wiek	Częstość	Procent
18-25	6	15
26-35	6	15
36-45	11	30
46-65	7	40
Ogółem	30	100,0

Źródło: opracowanie własne

Badana grupa była zróżnicowana pod względem wieku. Ponad co trzeci pytany to osoba w wieku 36-45 lat. Osoby młode (do 35 roku) stanowią łącznie 1/3 respondentów – 15 % w wieku 18 – 25 lat i 15 % - 26-35 lat. Ponad co piąty respondent sondażu ma 46-55 lat, ponad co dziesiąty 56-65. Niestety prawie w niewielkim stopniu reprezentowana była grupa osób w podeszłym wieku (powyżej 66 lat) – 3 %.

Tabela 8. Wykształcenie

Wykształcenie	Częstość	Procent
podstawowe	1	3,0
zawodowe	4	13,0
średnie	9	30,0
wyższe	16	54,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: opracowanie własne

W grupie badanej dominowało wykształcenie wyższe oraz średnie. Najmniejszą grupą była grupa osób z podstawowym wykształceniem.

Tabela 9. Stan cywilny uczestników badania

Stan cywilny	Częstość	Procent
Panna/kawaler	5	17
Żonaty/zamężna	25	83
wdowiec/wdowa	0	0
Ogółem	30	100,0

Źródło: opracowanie własne

Jeżeli chodzi o stan cywilny to większość 83 % to osoby w związkach małżeńskich, 17% to niezamężna/kawaler. Taki rozkład osób badanych pozwoli na dobrą identyfikację problemów i potrzeb występujących w rodzinach.

Czynniki i podmioty odpowiedzialne za rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Laszki.

Tabela 10. Jakie czynniki decydujące o sytuacji materialnej mieszkańców gminy Laszki

Czynniki decydujące o sytuacji materialnej mieszkańców gminy Laszki	Częstość	Procent
Pracowitość i zaradność	9	30,0
Szczęście osobiste	2	6,0
Układy i znajomości	3	10,0
Wykształcenie i kwalifikacje	5	16,0
Pomoc innych ludzi	3	10,0
Ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza	5	16,0
Władze państwowe, rząd	3	10,0
Inne	0	0,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: opracowanie własne

Pozytywnie należy ocenić rozkład odpowiedzi na pytanie jakie czynniki decydują o sytuacji materialnej mieszkańców Gminy Laszki. 30% pytanych uważa, że o warunkach, poziomie i jakości życia decyduje pracowitość i zaradność, 6 % uważa, że szczęście osobiste, 10% upatruje sukcesu w układach i znajomościach, 16% w wykształceniu i kwalifikacjach, 10% uważa, że sukces w tym zakresie można osiągnąć przy pomocy innych ludzi. 10% pytanych mieszkańców Gminy Laszki uważa, że to władze samorządowe są przede wszystkim odpowiedzialne za warunki życia w gminie. 16% upatruje obecnego stanu w ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Natomiast 10% respondentów uważa, że o warunkach życia decydują władze państwowe, rząd.

Tabela 11. Jak są rozwiązywane ważne problemy społeczne mieszkańców

Sposoby rozwiązywania problemów	Częstość	Procent
Ludzie podejmują wspólne działania	5	16,0
Powstają małe grupy, które starają się rozwiązać problem	16	54,0
Ludzie podejmują indywidualne działania	7	24,0
Nikogo to nie obchodzi	2	6,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: opracowanie własne

Jako pozytywny można także uznać rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące sposobów rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy. Ponad połowa pytanym (54 %) uważa, że w celu rozwiązywania lokalnych problemów powstają małe grupy mieszkańców.

Blisko 1/4 respondentów jest zdania, że ludzie podejmują indywidualne wysiłki w celu rozwiązywania problemów. 16 % uważa, że mieszkańcy współpracują i podejmują wspólne działania. Tylko 6 % uważa, że nikogo to nie obchodzi.

Taki rozkład odpowiedzi może świadczyć o tym, że relacje mieszkańców Gminy Laszki są dość pozytywne. Respondenci wykazują duże zrozumienie dla potrzeby współpracy w zakresie rozwiązywania wspólnych problemów. Stosunkowo niewielka grupa pytanym wskazała na obojętny stosunek do współmieszkańców, żyjących w trudnej sytuacji. Także przekonanie o wartości wykształcenia, kwalifikacji i pracowitości może być dobrą prognozą dla wdrożenia strategii i zaangażowania w ten proces możliwie szerokiej grupy mieszkańców gminy, także osób zagrożonych wykluczeniem.

Istotne problemy społeczne w opinii mieszkańców gminy. Ocena ważnych dziedzin życia społecznego.

Najistotniejsze problemy społeczne w opinii mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Jakie są najistotniejsze problemy mieszkańców Gminy Laszki

Najistotniejsze problemy mieszkańców gminy Laszki	Częstość	Procent
Bezrobocie	20	67,0
Bieda i ubóstwo	4	14,0
Alkoholizm i patologie społeczne	3	10,0
Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	1	3,0
Niedostateczna ochrona zdrowia	1	3,0
Niewystarczająca kultura	1	3,0
Ogółem	30	100,0

Zródło: opracowanie własne

Duża grupa pytań w kwestionariuszu dotyczyła identyfikacji ważnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Laszki oraz oceny ważnych dla mieszkańców dziedzin życia publicznego. Według 67 % mieszkańców gminy jest **bezrobocie**. 14 % respondentów wskazywało na **ubóstwo** części mieszkańców jako na najistotniejszy problem społeczny. 10 % wskazań dotyczyło problemu **alkoholizmu i patologii społecznych** związanych z uzależnieniem od alkoholu.

3 % wskazań miała **ograniczona oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży** (w tym brak przedszkola, brak placów zabaw). Również dla 3% pytanym istotny problem stanowi **niedostateczna ochrona zdrowia** na terenie gminy, oraz 3% pytanym uważa, że istotnym problemem jest niewystarczająca kultura.

Tabela 13. Jak oceniane są wizerunek i promocja gminy

Ocena wizerunku i promocji gminy	Częstość	Procent
bardzo dobrze	6	20,0
dobrze	17	57,0
średnio	5	17,0
źle	2	6,0
Ogółem	30	100

Źródło: opracowanie własne

Ponad połowa pytaných pozytywnie ocenia wizerunek gminy na zewnątrz oraz promocję gminy – 57 % dobrze, a 20 % bardzo dobrze. 17 % ocenia ten aspekt średnio, a 6 % źle

Tabela 14. Jak oceniane jest życie kulturalne

Ocena życia kulturalnego	Częstość	Procent
bardzo dobrze	2	7,0
dobrze	15	50,0
średnio	11	36,0
źle	2	7,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: opracowanie własne

Życie kulturalne w gminie oraz oferta kulturalna, także zostały pozytywnie ocenione przez ponad połowę respondentów – 50 % wskazań „dobrze”, 7 % „bardzo dobrze”. Jako średni ocenia tę dziedzinę 36 %, natomiast negatywne opinie na temat tej sfery życia gminy wskazało 7% respondentów.

Tabela 15. Jak oceniana jest ochrona zdrowia

Ocena ochrony zdrowia	Częstość	Procent
bardzo dobrze	2	7,0
dobrze	16	53,0
średnio	10	33,0
źle	2	7,0
Ogółem	30	100

Źródło: opracowanie własne

Ponad połowa (53%) pytaných dobrze ocenia opiekę zdrowotną w gminie. 7% respondentów ocenia ją jako bardzo dobrą. Przez 33% ankietowanych oceniana jest średnio. Negatywną opinię o systemie ochrony zdrowia ma 7 % uczestników badania.

Tabela 16. Ocena poczucia bezpieczeństwa

Ocena poczucia bezpieczeństwa	Częstość	Procent
bardzo dobrze	2	5,0
dobrze	13	45,0
średnio	11	40,0
źle	4	10,0
Ogółem	30	100,0

Zródło: opracowanie własne

Mieszkańcy Gminy Laszki czują się dość bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania. 45 % ocenia stan bezpieczeństwa publicznego jako dobry, 5 % jako bardzo dobry. 40% ocenia go średnio, natomiast 10% źle.

Tabela 17. Ocena władz samorządowych

Ocena władz samorządowych	Częstość	Procent
bardzo dobrze	5	17,0
dobrze	15	50,0
średnio	9	30,0
źle	1	3,0
Ogółem	30	100,0

Zródło: opracowanie własne

Dobrą opinią uczestników cieszą się władze samorządowe. 50 % pytanym ocenia władze lokalne dobrze, a 17 % bardzo dobrze. 30 % jest zdania, że samorząd działa średnio. Tylko 3 % ocenia go negatywnie. Pozytywna ocena skuteczności działań samorządu powinna mieć pozytywny wpływ na sukces realizacji strategii, oparty na zaufaniu do samorządu jako koordynatora wdrażania działań, zawartych w tym dokumencie.

Tabela 18. Ocena oświaty w gminie

Ocena oświaty	Częstość	Procent
bardzo dobrze	5	17,0
dobrze	15	50,0
średnio	9	30,0
źle	1	3,0
Ogółem	30	100,0

Zródło: opracowanie własne

Połowa pytanym ocenia funkcjonowanie oświaty w gminie dobrze (50%), 17% bardzo dobrze, natomiast 15% ocenia średnio. Tylko 3% ocenia oświatę w gminie źle.

Tabela 19. Jak oceniane są możliwości podnoszenia kwalifikacji, doksztalcenia

Ocena możliwości podnoszenia kwalifikacji	Częstość	Procent
bardzo dobrze	2	7,0
dobrze	10	33,0
średnio	14	46,0
źle	4	14,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: opracowanie własne

Nieco mniej pozytywnych opinii respondenci wskazali oceniając możliwości ustawicznego kształcenia, doksztalcenia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Blisko połowa pytaných ocenia je średnio. 33 % dobrze, ale tylko 7 % bardzo dobrze. 14 % ocenia te kwestie negatywnie.

Ocena systemu pomocy społecznej.

Tabela 20. Jak oceniany jest system pomocy społecznej

Ocena systemu pomocy społecznej	Częstość	Procent
bardzo dobrze	4	14,0
dobrze	15	50,0
średnio	9	29,0
źle	2	7,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: opracowanie własne

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w opinii badanych jest oceniana pozytywnie. 50 % uważa, że GOPS, oraz szerzej - system pomocy społecznej w gminie, funkcjonuje dobrze, a 14 % bardzo dobrze. Ponad co trzeci pytany jest zdania, że ten aspekt można ocenić średnio. 7 % pytaných ocenia działający w Gminie Laszki system pomocy społecznej negatywnie.

Pozytywna ocena funkcjonowania systemu pomocy społecznej ma istotne znaczenie dla wdrażania strategii. W wielu przypadkach instytucje pomocy społecznej mają bowiem w swoich środowiskach opinię instytucji nieefektywnie wydających publiczne pieniądze na pomoc osobom, które korzystanie ze świadczeń społecznych uczyniły wygodnym sposobem na życie. Trudno w takiej sytuacji o zrozumienie dla specyfiki działań, określonych w strategii, a bez niego niemożliwe jest zaangażowanie społeczności w realizację lokalnej polityki społecznej.

W przypadku Gminy Laszki społeczność jest przekonana, że pracownicy GOPS-u mają dobre rozeznanie w sytuacji materialnej swoich „podopiecznych” i, że zdecydowana większość pomocy finansowej trafia do rzeczywiście potrzebujących. Zaufanie do proponowanych działań i GOPS-u (jako instytucji koordynującej dużą ich część) może znacznie zwiększyć ich efektywność i pozytywnie wpływać na aktywizowanie różnych środowisk.

Potrzeby mieszkańców, w szczególności osób młodych.

Tabela 21. Czego należy nauczyć mieszkańców gminy, przede wszystkim młodzieży?

<i>Czego należy nauczyć mieszkańców gminy, przede wszystkim młodzieży</i>	Częstość	Procent
ogólnej wiedzy o świecie	1	3,0
lokalnego rzemiosła	1	3,0
autoprezentacja	1	3,0
radzenia w trudnych sytuacjach	3	10,0
przedsiębiorczości	4	14,0
języków obcych	6	20,0
konkretnego zawodu	5	17,0
jak znaleźć pracę	5	17,0
Jak prowadzić własną firmę	4	13,0
Ogółem	30	100,0

Zródło: opracowanie własne

Ważna grupa pytań w ankiecie dotyczyła opinii na temat potrzeb mieszkańców Gminy Laszki, szczególnie młodzieży w kontekście rozwiązywania istotnych problemów społecznych. W opinii pytanych mieszkańców, w szczególności młodym ludziom przyda się umiejętność posługiwania się językami obcymi - 20%. Równie ważne w opinii badania są: uzyskanie konkretnego zawodu - 17%, umiejętność znalezienia pracy - 17%, przedsiębiorczość - 14%, wskazań. Te trzy kwestie związane są z wejściem na rynek pracy i podniesieniem szans na otrzymanie zatrudnienia. Podobna grupa respondentów wskazuje na nabycie praktycznej wiedzy jak założyć i prowadzić własną działalność gospodarczą. Prawie tyle samo pytanych podkreśliło znaczenie psychologicznego wsparcia - umiejętność radzenia sobie w trudnych i stresowych sytuacjach życiowych.

W dalszej kolejności pod względem częstości wskazań znalazły się: autoprezentacja, nauka lokalnego rzemiosła, rękodzieła oraz zdobycie ogólnej wiedzy o świecie. Analiza odpowiedzi wskazuje, że respondenci dużą wagę przywiązują do umiejętności bezpośrednio lub pośrednio związanych z perspektywą wejścia w życie zawodowe i znalezienia się na rynku pracy.

Tabela 22. Obszary problemowe, na których powinna skupić się strategia rozwiązywania problemów społecznych.

<i>Rozwiązywanie problemów społecznych</i>	Częstość	Procent
Pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień	12	40,0
Pomoc ludziom starszym, samotnym	10	33,0
Pomoc osobom niepełnosprawnym	7	23,0
Pomoc ludziom dotkniętym skutkami powodzi lub innymi klęskami żywiołowymi	6	20,0
Pomoc osobom nieradzącym z opieką nad wychowaniem dzieci	14	46,0
Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą	12	40,0

Zródło: opracowanie własne

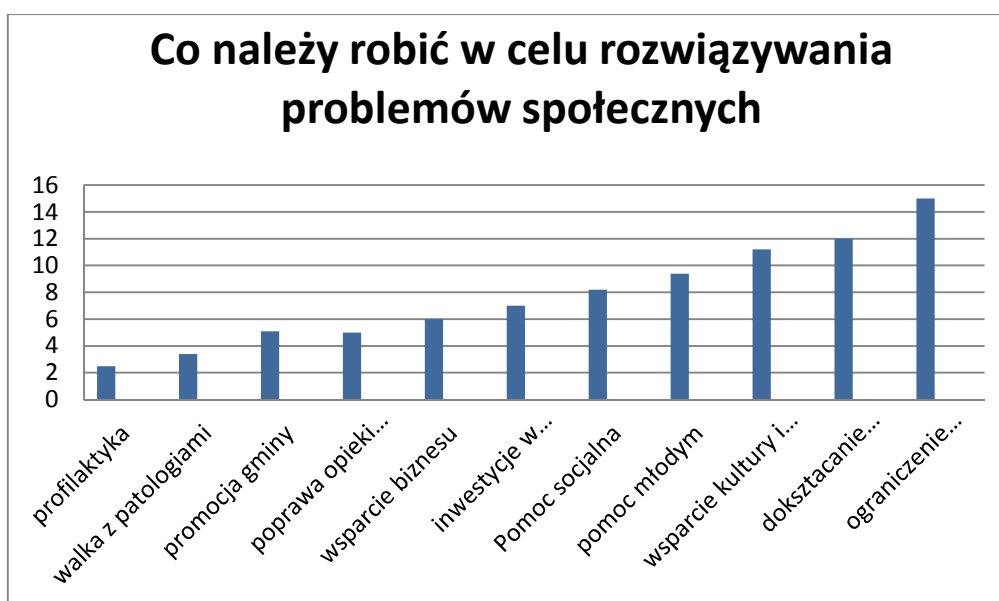

Z danych ankietowych wynika, że najistotniejszą kwestią wg mieszkańców jest pomoc osobom nieradzącym sobie z opieką oraz wychowaniem dzieci. Kolejno badani wskazują Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą oraz Pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień.

Propozycje działań, służących rozwiązywaniu problemów lokalnych.

Kwestionariusz ankiety dotyczył także opinii mieszkańców o możliwych propozycjach działań służących rozwiązywaniu lub ograniczaniu problemów społecznych.

Wykres 10. Co należy zrobić w celu rozwiązywaniu problemów społecznych?

Źródło: opracowanie własne

Na pierwszym miejscu wśród proponowanych działań, które służą rozwiązywaniu problemów społecznych pojawia się ograniczenie bezrobocia. Kolejno wskazuje się na potrzebę bezpłatnego dokształcania, podnoszenia kwalifikacji młodzieży. Znaczna część respondentów wskazała na potrzebę wsparcia kultury, sportu, oferty rozwijania zainteresowań i pozytywnego spędzania czasu. Podobna grupa wskazań dotyczyła pomocy młodym mieszkańcom gminy, służącej ich wszechstronnemu rozwojowi. W dalszej kolejności pod względem częstości wskazań wymieniano:

- inwestycje w budownictwo i infrastrukturę
- wsparcie przedsiębiorczości i lokalnego biznesu
- walkę z patologiami społecznymi
- poprawę opieki medycznej
- lepszą pracę policji
- promocję gminy i budowanie wizerunku gminy na zewnątrz
- pomoc socjalną rodzinie
- wsparcie inicjatyw społecznych (stowarzyszeń)
- prowadzenie profilaktyki uzależnień
- dbanie o ekologię i czystość gminy

Podsumowując wyniki badań ankietowych w Gminie Laszki można stwierdzić, że:

- ponieważ blisko połowa pytaných uważa, że o warunkach, poziomie i jakości życia decydują sami mieszkańcy, a sukcesu należy upatrywać w pracowitości i zaradności oraz wykształceniu i kwalifikacjach, szanse ma realizacja działań samopomocowych, inicjatywy związane z ustawicznym kształceniem, doksztalcaniem, podnoszeniem kwalifikacji;
- pozytywnie można ocenić rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące sposobów rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców, bo ponad połowa pytaných uważa, że w celu rozwiązywania lokalnych problemów społeczność ze sobą potrafi współpracować;
- istotne problemy społeczne najczęściej wskazane przez uczestników badania to:
  - bezrobocie, ubóstwo części mieszkańców, alkoholizm i patologie społeczne, niedostateczne warunki do rozwoju dzieci i młodzieży, niewystarczająca opieka zdrowotna;
  - większość dziedzin życia społecznego ocenianych jest dobrze – najlepiej: promocja gminy, ochrona zdrowia i oświata. Równie dobrą opinię uzyskały działalność samorządu terytorialnego, życie kulturalne, stan bezpieczeństwa publicznego;
  - pomoc społeczna w gminie cieszy się dobrą opinią mieszkańców;
  - gorzej przez pytaných oceniane są: czystość, porządek i estetyka w gminie oraz lokalne możliwości doksztalcania i podnoszenia kwalifikacji;
  - w celu wsparcia mieszkańców gminy, szczególnie młodych należy w opinii pytaných przede wszystkim: doksztalcać z zakresu języków obcych, pomagać w uzyskaniu konkretnego zawodu, kształtować umiejętności znalezienia pracy oraz przedsiębiorczości i zaradności;
  - wśród najczęściej wskazywanych propozycji rozwiązań istotnych problemów społecznych są: ograniczenie bezrobocia, bezpłatne doksztalcanie młodzieży, wsparcie kultury i sportu, pomoc młodym ludziom w rozwijaniu zainteresowań, wsparcie socjalne dla rodzin.

8. ANALIZA SWOT.

Analiza SWOT¹ to metoda używana powszechnie do analizy strategicznej. Oparta jest na podziale wszystkich czynników wpływających na obecną i przyszłą pozycję gminy na czynniki zewnętrzne i wewnętrzne negatywnie i pozytywnie oddziałujące na rozwój polityki społecznej w gminie. Ze skrzyżowania tych podziałów powstają cztery kategorie, tj. szanse i zagrożenia zewnętrzne, słabe i mocne strony wewnętrzne badanego obszaru. Analiza SWOT jest ważnym elementem analizy zasobów gminy i podstawą do określenia priorytetów rozwoju.

---

¹ Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

[zasoby gminy] Strengths- silne strony, atuty, Weaknesses - wady, słabe strony,

[otoczenie gminy] Opportunities - okazje, możliwości, szanse, Threats - trudności, zagrożenia.

Analiza SWOT Gminy Laszki:

Mocne strony	Słabe strony
+ Położenie przygraniczne gminy (sąsiedztwo granicy z Ukrainą, nie duże odległości do granicy ze Słowacją i Białorusią); + Czyste środowisko przyrodnicze – czyste powietrze, woda, (zalewy), niewielkie zanieczyszczenie gleb; + Dobra baza oświatowa - dostosowana do potrzeb sieć szkół, wykwalifikowana i pełna kadra nauczycielska, dobre wyposażenie szkół w pomoce naukowe (np. pracownie komputerowe z dostępem do Internetu); + Funkcjonowanie usług opiekuńczych poprzez zatrudnienie w GOPS opiekuńki domowej oraz działalność Domu Pomocy Społecznej w Wysocku; + Dobre więzi sąsiedzkie - pomoc mieszkańców w przypadku tragedii losowych; + Współpraca międzynarodowa z gminami partnerskimi: Peissen (Niemcy) Onuškis (Litwa), Szkoło (Ukraina, Budkovce (Słowacja); + Wzrost zamożności mieszkańców spowodowany emigracją zarobkową; + Duża aktywność społeczna mieszkańców w zakresie: sportu (LKS w prawie każdym sołectwie Powstanie kompleksu boisk sportowych – Orlik w Laszkach), kultury i tradycji regionalnych (koła gospodyń wiejskich), bezpieczeństwa (Ochotnicze Straże Pożarne); + Sprawny i kompetentny samorząd lokalny (Wójt, Rada Gminy, pracownicy Urzędu); + Dobry odbiór przez mieszkańców instytucji społecznych na terenie gminy: pomocy społecznej, służby zdrowia; + Dobra współpraca z policją + Zapewnienie podstawowej opieki zdrowotnej – gminny ośrodek zdrowia; - Punkt Rehabilitacyjny Nzoż Reh Med Laszki + Aktywność i zaangażowanie Kościoła w działania na rzecz pomocy społecznej. + Utworzenie Spółdzielni Socjalnej – stworzenie nowych miejsc pracy dla bezrobotnych + Utworzenie 3-ch przedszkoli na terenie Gminy	- Emigracja zarobkowa mieszkańców gminy, przede wszystkim młodzieży, - Brak dużych zakładów pracy na terenie gminy, - Mała ilość podmiotów gospodarczych; - Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych w gminie, bezrobocie młodzieży; - Duża liczba ludności w wieku poprodukcyjnym; - Występujące zjawisko „dziedziczenia biedy” – korzystanie z pomocy społecznej z pokolenia na pokolenie; - Mała aktywność osób korzystających z pomocy społecznej – „wyuczona” bierność; - Duża odległość od ośrodków akademickich – utrudnienia finansowe związane z kształceniem na poziomie wyższym; - Problemy wychowawcze w znacznej części rodzin – niepełne rodziny, brak nadzoru rodziców nad swoimi dziećmi, przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie wyłącznie na szkołę i nauczycieli, zła sytuacja wychowawcza w rodzinach wielodzietnych, w środowiskach „popegeerowskich”; - Występowanie zjawiska alkoholizmu oraz patologii społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu – przemoc w rodzinie, zaniedbania wychowawcze, ubóstwo; - Ograniczone możliwości oferty kulturalnej – mała ilość świetlic dla dzieci i młodzieży oraz miejsc aktywnego spędzania wolnego czasu dla ludzi starszych (np. Kluby Młodzieżowe, Kluby Seniora, kawiarenki internetowe), - Brak zorganizowanej opieki psychologicznej ze strony psychologów, terapeutów, psychoterapeutów – pomoc w sytuacjach kryzysowych, także „na co dzień”; - Brak żłobków; - Niewystarczające zrozumienie zasad funkcjonowania systemu polityki społecznej wśród społeczeństwa – nastawienie roszczeniowe na zasadzie „nam się należy”;

+ Nowo powstałe place zabaw przy szkołach. + Powstanie Hali Sportowej przy Szkole Podstawowej w Miękiszu Nowym + Możliwość bezpłatnej podstawowej pomocy prawnej i psychologicznej dla mieszkańców – Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR Jarosław + Rozbudowa Świetlicy Wiejskiej w Wietlinie, oraz budowa świetlicy wiejskiej w Wietlinie Trzecim oraz remont budynku w Wietlinie Osada, Tuchli Osada, Wietlin Pierwszy, Bobrówka i rozbudowa Remizo-Świetlicy w Miękiszu Starym	-Niż demograficzny, starzenie się społeczeństwa – niedostatek osób w wieku produkcyjnym; - Niskie i niewystarczające dochody części ludności - mimo posiadania pracy korzystają z pomocy społecznej, bo ich dochody są zbyt niskie; - Brak lokali socjalnych; + Brak Posterunku Policji - niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy;

Szanse	Zagrożenia
+ Przygraniczne położenie – otwarcie na Wschód – aspekty ekonomiczne: możliwości + Rozwoju handlu, wymiany gospodarczej, rozwój turystyki oraz aspekty społeczne: kultura, sport, edukacja; + Współpraca międzynarodowa – możliwość realizacji projektów transgranicznych, + Rozwój współpracy z gminami partnerskimi; + Rosnący poziom wykształcenia młodzieży; + Duży potencjał turystyczny/ agroturystyczny wynikający z walorów środowiska naturalnego – czyste lasy, stawy, zbiorniki rekreacyjne, szlaki rowerowe, szlak kajakowy na rzece Szkło; + Wykorzystanie obiektów dziedzictwa kulturowego – szlak architektury drewnianej (Kościół Parafii Matki Boskiej Śnieżnej w Miękiszu Nowym, zespół cerkwi w Miękiszu Starym, Wietlinie, Wysocku); + Potencjał rozwoju sportów lotniczych – warunki naturalne (pas wznieśień) wykorzystane przez Aeroklub Jarosławski; + Rozwój sportu – wykorzystanie bazy LKS dla stworzenia atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, + Zapewnienie mieszkańcom opieki zdrowotnej na dobrym poziomie – nowy Ośrodek Zdrowia w Wietlinie i Ośrodek Rehabilitacyjny w Laszkach, Budowa nowego Ośrodka Zdrowia w Laszkach – planuje się oddanie do użytku w roku 2015. + Możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację projektów	- Niekorzystne tendencje demograficzne – starzenie się społeczeństwa, niski przyrost naturalny – wzrost problemów i nakładów finansowych związanych z polityką społeczną; - Niewystarczające środki finansowe przeznaczane w kraju i gminy na zadania z zakresu polityki społecznej i edukacyjnej, przy jednocześnie rosnącej skali potrzeb; - Wysoki poziom bezrobocia w gminie, powodujący ubożenie i rozwarstwienie społeczeństwa – wzrost wydatków na pomoc społeczną; - Występowanie zjawiska przejmowania negatywnych wzorów i dziedziczenia biedy – roszczeniowe nastawienie dużej części społeczności; - Wysoki odsetek ludzi młodych, wykształconych wyjeżdżających za granicę; - Brak ofert zatrudnienia osób odchodzących z rolnictwa; - Polityka społeczna skierowana na „rozdawnictwo” a nie na pomoc w trwałej zmianie sytuacji życiowej; - Kryzys wartości rodzinnych, patriotycznych, etycznych i religijnych – zaniedbania wychowawcze w rodzinie, brak autorytetów, nastawienie materialistyczne; - Bardzo niski poziom aktywności sporej części społeczności – np. w środowiskach popegeerowskich; - Brak nawyku uczenia się przez całe życie, korzystania z dóbr kultury, brak aspiracji edukacyjnych i kulturalnych; - Pogłębiający się alkoholizm i towarzyszące mu zjawiska patologiczne.

- środki Unii Europejskiej, środki rządowe, inne – np. doświadczenie Fundacji Rozwoju Obszarów Wiejskich w Dorzeczu Rzek: Szkła, Lubaczówki i środkowego Sanu; + Współpraca z innymi samorządami – dobry przykład partnerstwa z Gminą Wielkie Oczy w ramach programu LEADER +; + Upowszechnienie i rozwój na terenach wiejskich technologii ułatwiających przepływ informacji, edukację, rozwój zawodowy mieszkańców – Internet; + Otwarcie Unii Europejskiej – szanse na edukację i pracę za granicą; + Szanse na powstanie zakładów pracy dających zatrudnienie miejscowej ludności; + Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego;	

Podsumowanie

Mocne strony:

Istotnymi mocnymi stronami gminy są walory środowiska naturalnego, które mogą być podstawą rozwoju turystyki i rekreacji. Mieszkańcy gminy mimo, że łączy ich niedługa wspólna historia (przesiedlenia po II wojnie) tworzą aktywną i kreatywną społeczność. Dobrze rozwija się lokalna edukacja, sport, nieco gorzej kultura.

Słabe strony:

Ograniczeniami rozwoju gminy są przede wszystkim dość wysokie bezrobocie, wynikające z braku zakładów pracy, ubóstwo części mieszkańców (na terenach po PGR), niekorzystne tendencje demograficzne (duża liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym), brak lokali socjalnych.

Szanse:

Swoich szans gmina upatruje w przygranicznym położeniu i rozwoju infrastruktury na tym terenie, współpracy międzynarodowej i wykorzystaniu środków zewnętrznych na rozwój gminy

Zagrożenia:

To przede wszystkim niekorzystne tendencje demograficzne, pogłębiające się dysproporcje między mieszkańcami (poziom zamożności, wykształcenia), wzrost patologii związanych z uzależnieniami.

9. KIERUNKI ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY.

Misję, wizję, cele strategiczne oraz cele operacyjne określono w ramach metod partycypacyjnych. Na tym etapie prac warsztatowych Zespół Roboczy oraz eksperci firmy EDU PROGRES skupili się na analizie SWOT (szczególnie na słabych stronach i zagrożeniach) oraz wynikach badań ankietowych. Aby przeprowadzić proces określania najważniejszych problemów i spraw do realizacji zastosowano metodę rangowania – przydzielania różnej liczby punktów w zależności od wagi problemu. Wyniki tych prac pozwoliły na określenie najważniejszych problemów do rozwiązania, które stały się priorytetami dla gminy. Kolejnym etapem było zaplanowanie konkretnych działań, prowadzących do osiągnięcia celów i określenie okresu ich realizacji.

MISJA:

„Wykorzystując walory naturalne i zasoby gminy Laszki oraz aktywizując społeczność lokalną wypracowane zostaną skuteczne formy i sposoby zapobiegania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu jej mieszkańców”

WIZJA:

„Wspólne inicjatywy mieszkańców, samorządu, instytucji i organizacji stworzą warunki rozwoju kulturalnego, edukacyjnego, sportowego, zawodowego itp. społeczności lokalnej, w szczególności dzieciom i młodzieży”

Cele strategiczne:

W wyniku prac warsztatowych, analiz strategicznych oraz analizy wyników badań ankietowych wyodrębniono trzy obszary priorytetowe polityki społecznej w Gminie Laszki:

CEL 1.

STWORZENIE DZIECIOM I MŁODZIEŻY RÓWNYCH SZANS PRAWIDŁOWEGO ROZWOJU W ZAKRESIE EDUKACJI, KULTURY, SPORTU, AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ ITP.

CEL 2.

RÓŻNORODNE WSPARCIE MIESZKAŃCÓW, BĘDĄCYCH W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ ORAZ GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM

CEL 3.

ZAPEWNIENIE OPIEKI I GODNYCH WARUNKÓW ŻYCIA OSOBOM STARSZYM, SAMOTNYM, NIEPEŁNOSPRAWNYM.

Cele operacyjne:

Cel 1.

STWORZENIE DZIECIOM I MŁODZIEŻY RÓWNYCH SZANS PRAWIDŁOWEGO ROZWOJU W ZAKRESIE EDUKACJI, KULTURY, SPORTU, AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ ITP.

Cele operacyjne:

1.1. Zorganizowanie edukacji elementarnej dzieci na terenie gminy:

Działania:

- powołanie lokalnego partnerstwa na rzecz dzieci – płaszczyzny współpracy dyrektorów szkół, nauczycieli, rodziców, gminnego zespołu obsługi szkół, ośrodka pomocy społecznej, organizacji społecznych,
- opracowanie gminnego planu/strategii rozwoju edukacji elementarnej,
- pozyskiwanie środków finansowych na edukację przedszkolną – opracowanie projektów edukacyjnych,

1.2. Zapewnienie infrastruktury i miejsc do zabawy i rozwoju zainteresowań dla dzieci i młodzieży:

Działania:

- powstanie placów zabaw na terenie gminy;
- powstanie świetlicy w Tuchli – wyposażenie, zakup sprzętu sportowego,
- doposażenie w sprzęt sportowy i zabawki innych świetlic,
- przystosowanie terenów przyszkolnych do uprawiania sportu i rekreacji oraz rehabilitacji wad postawy - modernizacja boisk przyszkolnych, pływalnia lub basen,
- powstanie siłowni w Bukowinie – remont, adaptacja pomieszczeń po PGR, wyposażenie w sprzęt sportowy,

1.3. Rozwój technicznych i kadrowych zasobów oświatowych gminy:

Działania:

- remonty i modernizacja bazy lokalowej placówek oświatowych na terenie gminy;
- doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne; doposażenie szkolnych pracowni dydaktycznych, w szczególności pracowni komputerowych;
- doposażenie gabinetów pielęgniarstwa w szkołach;
- adaptacja pomieszczeń szkół do potrzeb stołówek, doposażenie stołówek szkolnych w sprzęt AGD,
- doskonalenie kadry pedagogicznej w zakresie zdiagnozowania potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży i innych zagadnień służących rozwojowi kwalifikacji

1.4. Rozwijanie indywidualnych zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży, zapewnienie szerokiej oferty spędzania wolnego czasu:

Działania:

- organizowanie różnorodnej i atrakcyjnej dla dzieci oferty zajęć pozalekcyjnych,
- organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży prowadzona przez szkoły oraz inne instytucje i organizacje społeczne;
- zapewnienie oferty dla dzieci i młodzieży, spędzających ferie i wakacje w gminie;
- promocja i wspieranie uczniów wybitnych oraz uzdolnionych np. artystycznie, promocja prac młodych twórców,
- opracowanie projektów edukacyjnych wspierających międzynarodową wymianę młodzieży
- organizowanie inicjatyw służących kształtowaniu u dzieci i młodzieży postaw rodzinnych, patriotycznych, poszanowania dla tradycji, historii oraz dorobku gminy i regionu.
- organizowanie cyklicznych działań przybliżających dzieciom i młodzieży kulturę wysoką (teatr, filharmonia, muzea, itp.)
- włączenie w rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży lokalnych organizacji społecznych, autorytetów, liderów, twórców,
- propagowanie idei wolontariatu i aktywizowania społeczności sąsiedzkich w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży.

1.5. Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży poprzez eliminowanie lub ograniczanie deficytów edukacyjnych i zdrowotnych:

Działania:

- prowadzenie wczesnej diagnozy dzieci w zakresie problemów rozwojowych,
- zorganizowanie opieki specjalistycznej dla dzieci (pedagog, psycholog, logopeda)
- zorganizowanie lekarskiej opieki medycznej w zakresie pediatrii, wad rozwojowych, wad postawy, wad słuchu, wzroku itp. u dzieci i młodzieży,
- prowadzenie zajęć korekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- utworzenie klas integracyjnych dla dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi (autyzm, ADHD itp.),
- prowadzenie zajęć kompensacyjnych dla dzieci z deficytami rozwojowymi,
- prowadzenie efektywnych programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających rozwój i wychowanie dzieci i młodzieży,
- organizowanie warsztatów psychologicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu komunikacji, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania problemów.

1.6. Zaangażowanie rodziców w działania na rzecz rozwoju swoich dzieci:

Działania:

- zorganizowanie akcji informacyjnej i uświadamiającej dla rodziców na temat potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży,
- zorganizowanie zajęć szkoleniowo-warsztatowych pogłębiających wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży,
- zorganizowanie dyżurów specjalistów w zakresie potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży,
- zaangażowanie rodziców w różne inicjatywy na rzecz rozwoju swoich dzieci np. udział w lokalnym partnerstwie na rzecz dzieci, współdziałanie w ramach organizowanie edukacji elementarnej.

CEL 2.

RÓŻNORODNE WSPARCIE MIESZKAŃCÓW W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ ORAZ GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM

Cele operacyjne:

2.1. Dostosowanie systemu pomocy społecznej do wzrastających potrzeb oraz podniesienia jakości usług socjalnych:

Działania:

- diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych na terenie gminy
- zorganizowanie punktu wsparcia, interwencji i poradnictwa w sytuacjach trudnych, kryzysowych, służącego pomocą w formie między innymi: porad specjalistycznych (pedagogicznych, psychologicznych, prawnych, specjalistów medycyny), spotkań socjoterapeutycznych,
- powstanie mieszkań socjalnych – remont i adaptacja pomieszczeń w Wietlinie Osadzie oraz Tuchli,
- inicjowanie i realizacja programów służących ograniczenia zjawisku wykluczenia społecznego,
- inicjowanie powstania i wspieranie rozwoju grup samopomocowych osób marginalizowanych lub zagrożonych marginalizacją społeczną,
- wykorzystanie w lokalnej działalności socjalnej kontraktów socjalnych,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin dożywiania w szkole, dofinansowania podręczników i przyborów szkolnych oraz wypoczynku letniego,
- współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, Kościołem itp. w zakresie świadczenia usług socjalnych,
- doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej w gminie,

2.2 Działania na rzecz ograniczania bezrobocia i aktywizacji osób bezrobotnych oraz rozwoju przedsiębiorczości:

Działania:

- prowadzenie różnych form zatrudnienia socjalnego np. powstanie Klubu Integracji Społecznej,
- realizacja prac społecznie użytecznych na terenie gminy,
- organizacja warsztatów i szkoleń aktywizujących dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem zawodowym,
- organizacja kursów kwalifikacyjnych z zakresu konkretnych umiejętności zawodowych, języków obcych, przedsiębiorczości itp.
- Wprowadzanie do szkół programów z zakresu podstaw przedsiębiorczości, realizowanych w formie różnorodnych zabaw, konkursów, gier symulacyjnych i warsztatów.
- budowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia poprzez wspólne przygotowywanie i realizacja projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu,
- tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy na terenie gminy poprzez pozyskiwanie inwestorów i wspieranie przedsiębiorczości,

2.3. Pomoc dla rodzin szczególnie dotkniętych problemami społecznymi:

Działania:

- budowanie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą,
- wsparcie dla rodzin, w których wystąpił kryzys małżeński, wychowawczy itp.,
- przygotowanie i realizacja programów pomocowych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej o problemie przemocy w rodzinie przez szkoły, ośrodek pomocy społecznej, ośrodek zdrowia, Kościół itp.,
- zorganizowanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie (opieka medyczna, pomoc prawna i materialna),
- podjęcie działań wobec sprawców przemocy w rodzinie - skierowanie na leczenie, pomoc psychologiczna, praca socjalna ze sprawcą przemocy,
- podnoszenie kompetencji do udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie wśród pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin wielodzietnych np. wsparcie wypoczynku letniego dzieci z rodzin wielodzietnych,
- inicjowanie powstawania i wspieranie grup samopomocowych wśród rodzin wielodzietnych.

2.4. Ograniczenie uzależnień oraz towarzyszących im zjawisk patologii społecznej:

Działania:

- inicjowanie i wspieranie zadań, zmierzających do ograniczenia uzależnień,
- pozyskiwanie środków na prowadzenie szerokiej profilaktyki uzależnień;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz ich rodzin;
- prowadzenie profilaktyki uzależnień w szkołach, dostosowanej do poziomu dzieci i młodzieży,
- monitorowanie problemów uzależnień (alkohol, nikotyna, narkotyki) wśród dzieci i młodzieży,
- egzekwowanie i kontrola zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim,

CEL 3.

PODNIESIENIE JAKOŚCI I WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKANCÓW GMINY, SZCZEGÓLNIIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cele operacyjne:

3.1. Podejmowanie działań na rzecz opieki i rehabilitacji osób starszych i niepełnosprawnych:

Działania

- powstanie zakładu opiekuńczo-leczniczego dla osób w podeszłym wieku – adaptacja i wyposażenie budynku po szkole w Wysocku,
- udostępnianie seniorom obiektów rekreacyjnych i organizowanie zajęć rekreacyjno-rehabilitacyjnych,
- indywidualne wspieranie osób starszych w zakresie rehabilitacji (np. pomoc w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, pomoc w pozyskiwaniu urządzeń rehabilitacyjnych dla osób potrzebujących,
- organizowanie dyżurów specjalistów medycyny trzeciego wieku,

3.2. Integracja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych:

Działania

- utworzenie Klubu Seniora,
- powstanie świetlic w Bukowinie, Tuchli i Wietlinie Osadzie – mających ofertę spędzania czasu przede wszystkim dla seniorów,
- włączenie osób starszych w działania wolontarystyczne na rzecz dzieci,
- wsparcie działalności artystycznej osób starszych i niepełnosprawnych,
- zaangażowanie osób starszych w działania na rzecz kultywowania tradycji ludowych, historii gminy, pamięci o ludziach, wartości patriotycznych i religijnych itp.
- stopniowa i systematyczna likwidacja barier architektonicznych, przede wszystkim w obiektach użyteczności publicznej,

- współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- realizowanie programów na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o środki pomocowe,
- podejmowanie działań na rzecz akceptacji i tolerancji mieszkańców wobec niepełnosprawności fizycznej i intelektualnej,
- organizacja imprez integrujących osoby niepełnosprawne ze sprawnymi,
- utrzymanie istniejących placówek zajmujących się wspieraniem osób niepełnosprawnych

3.3. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia, poprawa stanu zdrowia mieszkańców:

Działania:

- Budowa nowego Ośrodka Zdrowia w Laszkach
- finalizacja remontu starego Ośrodka Zdrowia w Laszkach,
- zwiększenie jakości usług medycznych i ich dostępności poprzez koordynowanie tych usług przez samorząd,
- monitorowanie stanu zdrowia i kondycji fizycznej mieszkańców gminy,
- realizacja programów profilaktyki zdrowotnej dla mieszkańców, w tym profilaktyki chorób kardiologicznych, onkologicznych, cywilizacyjnych, stomatologicznych,
- promocja zdrowego stylu życia,
- realizacja zadań z zakresu ochrony zdrowia publicznego (higiena, szczepienia ochronne, itp.),
- realizacja programów z zakresu edukacji zdrowotnej dla dzieci i młodzieży,

3.4. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego oraz poczucia bezpieczeństwa

Działania

- wykonanie monitoringu w szkołach, które dotychczas nie otrzymały dotacji na ten cel z MEN;
- doposażenie i modernizacja sprzętu OSP w Laszkach;
- odnawianie oznakowania przejść dla pieszych przy szkołach;
- wykonanie brakującego oświetlenia ulicznego na terenie Gminy
- realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania dzieci i młodzieży na drodze, w domu, podczas zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi.

3.5. Wsparcie i realizacja inicjatyw kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, służących budowaniu pozytywnych relacji i więzi społecznych:

Działania

- wsparcie inicjatyw na rzecz zaangażowania mieszkańców w masowe uprawianie sportu i rekreacji;
- organizowanie spływów kajakowych rzeką Szkło – zakup kajaków, środka transportu dla sprzętu pływającego, budowa przystanków – baz wodnych (pola namiotowe z zapleczem);
- organizacja innych imprez, służących integracji międzypokoleniowej mieszkańców – festynów, majówek, zabaw,
- dofinansowanie działalności kulturalnej prowadzonej przez miejscowe zespoły,
- doposażenie w artykuły gospodarstwa domowego Kół Gospodyń,

10. HARMONOGRAM REALIZACJI.

CEL STRATEGICZNY 1. STWORZENIE DZIECIOM I MŁODZIEŻY RÓWNYCH SZANS PRAWIDŁOWEGO ROZWOJU W ZAKRESIE EDUKACJI, KULTURY, SPORTU, AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ ITP.

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	OKRES REALIZACJI	NAKLADY	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Powołanie lokalnego partnerstwa na rzecz dzieci – płaszczyzny współpracy dyrektorów szkół, nauczycieli, rodziców, gminnego zespołu obsługi szkół, ośrodka pomocy społecznej, organizacji społecznych,	2015 – 2020	Bezinwestycyjne	GZEAS Szkoly NGO
2	Opracowanie gminnego planu/strategii rozwoju edukacji elementarnej,	2015 – 2020	Budżet gminy fundusze pomocowe	GZEAS
3	Pozyskiwanie środków finansowych na edukację przedszkolną – opracowanie projektów edukacyjnych,	2015 – 2020	Budżet gminy fundusze pomocowe środki rządowe	GZEAS
4	Zorganizowanie różnych form edukacji elementarnej dla dzieci w wieku 3-6 lat w okresie poprzedzającym powstanie przedszkola oraz dla tych, które nie będą uczęszczały do przedszkola poprzez np. organizację zajęć na bazie świetlic wiejskich, powstanie Klubu Przedszkolaka, powołanie ośrodków przyszkolnych, organizowanie grup zabawowych itp.	2015 – 2020	Budżet gminy fundusze pomocowe środki rządowe	GZEAS Szkoly NGO
5	Doposażenie w sprzęt sportowy i zabawki innych świetlic,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy
6	Przystosowanie terenów przyszkolnych do uprawiania sportu i rekreacji oraz rehabilitacji wad postawy - modernizacja boisk przyszkolnych, pływalnia lub basen,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy
7	Powstanie siłowni w Bukowinie – remont, adaptacja pomieszczeń po PGR, wyposażenie w sprzęt sportowy,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy
8	Remonty i modernizacja bazy lokalowej placówek oświatowych na terenie gminy;	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GZEAS

9	Doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne; doposażenie szkolnych pracowni dydaktycznych, w szczególności pracowni komputerowych;	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GZEAS Szkoly
10	Doposażenie gabinetów pielęgniarskich w szkołach;	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoly
11	Adaptacja pomieszczeń szkół do potrzeb stołówek, doposażenie stołówek szkolnych w sprzęt AGD,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoly
12	Doskonalenie kadry pedagogicznej w zakresie zdiagnozowania potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży i innych zagadnień	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GZEAS Szkoly
13	Organizowanie różnorodnej i atrakcyjnej dla dzieci oferty zajęć pozalekcyjnych,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy NGO
14	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży prowadzona przez szkoły oraz inne instytucje i organizacje społeczne;	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoly NGO
15	Zapewnienie oferty dla dzieci i młodzieży, spędzających ferie i wakacje w gminie;	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy NGO
16	Promocja i wspieranie uczniów wybitnych oraz uzdolnionych np. artystycznie, promocja prac młodych twórców,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GZEAS
17	Opracowanie projektów edukacyjnych wspierających międzynarodową wymianę młodzieży	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GZEAS Szkoly NGO
18	Organizowanie inicjatyw służących kształtowaniu u dzieci i młodzieży postaw rodzinnych, patriotycznych, poszanowania dla tradycji, historii oraz dorobku gminy i regionu.	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoly NGO
19	Organizowanie cyklicznych działań przybliżających dzieciom i młodzieży kulturę wysoką (teatr, filharmonia, muzea, itp.)	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoly Instytucje kultury
20	Włączenie w rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży lokalnych organizacji społecznych, autorytetów, liderów, twórców,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoly NGO
21	Propagowanie idei wolontariatu i aktywizowania społeczności sąsiedzkich w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe (FIO)	Szkoly NGO

22	Pobudzenie zainteresowania dzieci i młodzieży funkcjonowaniem ważnych instytucji lokalnego życia społecznego np. Urzędu Gminy, GOK, GOPS-u, organizacji pozarządowych np. organizowanie Dnia Otwartego Urzędu Gminy Laszki.	2015 -2020	Bezinwestycyjne	Urząd Gminy Szkoły
23	Prowadzenie wczesnej diagnozy dzieci w zakresie problemów rozwojowych,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZOZ Szkoły
24	Zorganizowanie opieki specjalistycznej dla dzieci (pedagog, psycholog, logopeda)	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZOZ Szkoły
25	Zorganizowanie lekarskiej opieki medycznej w zakresie pediatrii, wad rozwojowych, wad postawy, wad słuchu, wzroku itp. u dzieci i młodzieży,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZOZ Szkoły
26	Prowadzenie zajęć korekcyjnych dla dzieci i młodzieży, utworzenie klas integracyjnych dla dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi (autyzm, ADHD itp.),	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły NGO
27	Prowadzenie zajęć kompensacyjnych dla dzieci z deficytami rozwojowymi,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły NGO
28	Prowadzenie efektywnych programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających rozwój i wychowanie dzieci i młodzieży,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły NGO
29	Organizowanie warsztatów psychologicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu komunikacji, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania problemów.	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły NGO
30	Zorganizowanie akcji informacyjnej i uświadamiającej dla rodziców na temat potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły NGO
31	Zorganizowanie zajęć szkoleniowo-warsztatowych pogłębiających wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły NGO
32	Zorganizowanie dyżurów specjalistów w zakresie potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły NGO
33	Zaangażowanie rodziców w różne inicjatywy na rzecz rozwoju swoich dzieci np. udział w lokalnym partnerstwie na rzecz dzieci, współdziałanie w ramach organizowanie edukacji elementarnej.	2015 -2020	Bezinwestycyjne	GZEAS NGO

CEL 2. RÓŻNORODNE WSPARCIE MIESZKAŃCÓW W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ ORAZ GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM I ZAWODOWYM

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	OKRES REALIZACJI	NAKLĄDY	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych na terenie gminy	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
2	Zorganizowanie punktu wsparcia, interwencji i poradnictwa w sytuacjach trudnych, kryzysowych, służącego pomocą w formie między innymi: porad specjalistycznych (pedagogicznych, psychologicznych, prawnych, specjalistów medycyny), spotkań socjoterapeutycznych,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
3	Powstanie kolejnych mieszkań socjalnych – remont i adaptacja pomieszczeń w Wietlinie Osadzie oraz Tuchli,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS
4	Inicjowanie i realizacja programów służących ograniczenia zjawisku wykluczenia społecznego,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO Kościół Katolicki
5	Inicjowanie powstania i wspieranie rozwoju grup samopomocowych osób marginalizowanych lub zagrożonych marginalizacją społeczną,	2015 – 2020	Bezinwestycyjne	GOPS NGO Kościół Katolicki
6	Wykorzystanie w lokalnej działalności socjalnej kontraktów socjalnych,	2015 – 2020	Budżet gminy środki rządowe	GOPS
7	Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin dożywiania w szkole, dofinansowania podręczników i przyborów szkolnych oraz wypoczynku letniego,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
8	Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, Kościołem itp. w zakresie świadczenia usług socjalnych,	2015 – 2020	Bezinwestycyjne	GOPS NGO Kościół Katolicki
9	Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej w gminie,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS

10	Prowadzenie różnych form zatrudnienia socjalnego np. powstanie Klubu Integracji Społecznej,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
11	Realizacja prac społecznie użytecznych na terenie gminy,	2015 – 2020	Budżet gminy środki rządowe	GOPS
12	Organizacja warsztatów i szkoleń aktywizujących dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem zawodowym,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
13	Organizacja kursów kwalifikacyjnych z zakresu konkretnych umiejętności zawodowych, języków obcych, przedsiębiorczości itp.	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS PUP NGO
14	Wprowadzanie do szkół programów z zakresu podstaw przedsiębiorczości, realizowanych w formie różnorodnych zabaw, konkursów, gier symulacyjnych i warsztatów.	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GZEAS
15	Budowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia poprzez wspólne przygotowywanie i realizacja projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS PUP NGO
16	Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy na terenie gminy poprzez pozyskiwanie inwestorów i wspieranie przedsiębiorczości,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy
17	Budowanie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
18	Wsparcie dla rodzin, w których wystąpił kryzys małżeński, wychowawczy itp.,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
19	Przygotowanie i realizacja programów pomocowych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
20	Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej o problemie przemocy w rodzinie przez szkoły, ośrodek pomocy społecznej, ośrodek zdrowia, Kościół itp.,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO Kościół Katolicki ZOZ, Policja

21	Zorganizowanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie (opieka medyczna, pomoc prawna i materialna),	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
22	Podjęcie działań wobec sprawców przemocy w rodzinie - skierowanie na leczenie, pomoc psychologiczna, praca socjalna ze sprawcą przemocy,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS GKRPA
23	Podnoszenie kompetencji do udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie wśród pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GKRPA
24	Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin wielodzietnych np. wsparcie wypoczynku letniego dzieci z rodzin wielodzietnych,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
25	Inicjowanie powstawania i wspieranie grup samopomocowych wśród rodzin wielodzietnych,	2015 – 2020	Bezinwestycyjne	GOPS NGO
26	Inicjowanie i wspieranie zadań, zmierzających do ograniczenia uzależnień,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO GKRPA Szkoły
27	Pozyskiwanie środków na prowadzenie szerokiej profilaktyki uzależnień;	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO Szkoły
28	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz ich rodzin;	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS GKRPA
29	Prowadzenie profilaktyki uzależnień w szkołach, dostosowanej do poziomu dzieci i młodzieży	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły
30	Monitorowanie problemów uzależnień (alkohol, nikotyna, narkotyki) wśród dzieci i młodzieży,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły
31	Egzekwowanie i kontrola zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim.	2015 – 2020	Budżet gminy	GKRPA

CEL STRATEGICZNY 3. PODNIESIENIE JAKOSCI I WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKANCÓW GMINY, SZCZEGÓLNIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	OKRES REALIZACJI	NAKLADY	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Udostępnianie seniorom obiektów rekreacyjnych i organizowanie zajęć rekreacyjno-rehabilitacyjnych,	2015-2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy NGO
2	Indywidualne wspieranie osób starszych w zakresie rehabilitacji (np. pomoc w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, pomoc w pozyskiwaniu urządzeń rehabilitacyjnych dla osób potrzebujących,	2015 – 2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
3	Prowadzenie programów profilaktycznych chorób wieku podeszłego,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZOZ NGO
4	Organizowanie dyżurów specjalistów medycyny trzeciego wieku	2015 -2020	Bezinwestycyjne	ZOZ
5	Inicjowanie i wspieranie działalności Klubu Seniora,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	NGO
6	Powstanie świetlic w Bukowinie, Tuchli i Wietlinie Osadzie – mających ofertę spędzania czasu przede wszystkim dla seniorów,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy
7	Włączenie osób starszych w działania wolontarystyczne na rzecz dzieci,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	NGO Szkoły
8	Wsparcie działalności artystycznej osób starszych i niepełnosprawnych,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy NGO
9	Zaangażowanie osób starszych w działania na rzecz kultywowania tradycji ludowych, historii gminy, pamięci o ludziach, wartości patriotycznych i religijnych itp.	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	NGO
10	Stopniowa i systematyczna likwidacja barier architektonicznych, przede wszystkim w obiektach użyteczności publicznej,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy

11	Upowszechnienie nowoczesnych technologii do aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
12	Współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi, działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
13	Realizowanie programów na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o środki pomocowe,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
14	Podejmowanie działań na rzecz akceptacji i tolerancji mieszkańców wobec niepełnosprawności fizycznej i intelektualnej,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
15	Organizacja imprez integrujących osoby niepełnosprawne ze sprawnymi,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS NGO
16	Utrzymanie istniejących placówek zajmujących się wspieraniem osób niepełnosprawnych	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	GOPS
17	Remont i doposażenie w sprzęt medyczny Ośrodka Zdrowia w Laszkach,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZOZ
18	Zwiększenie jakości usług medycznych i ich dostępności poprzez koordynowanie tych usług przez samorząd,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy ZOZ
19	Monitorowanie stanu zdrowia i kondycji fizycznej mieszkańców gminy	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZOZ NGO
20	Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej dla mieszkańców, w tym profilaktyki chorób kardiologicznych, onkologicznych, cywilizacyjnych, stomatologicznych,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZOZ NGO
21	Promocja zdrowego stylu życia,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZOZ NGO

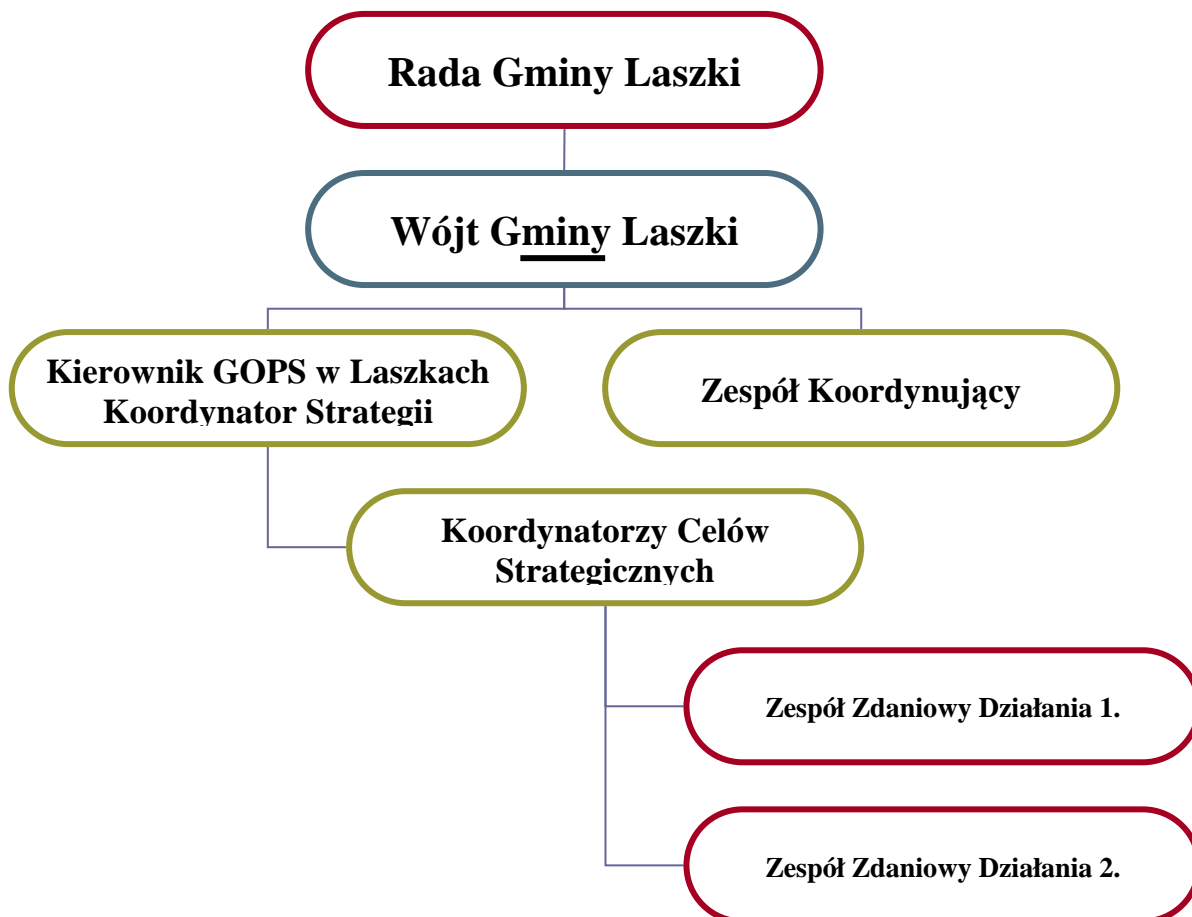
22	Realizacja zadań z zakresu ochrony zdrowia publicznego (higiena, szczepienia ochronne, itp.),	2015 -2020	Budżet gminy środki rządowe	ZOZ Szkoły
23	Realizacja programów z zakresu edukacji zdrowotnej dla dzieci i młodzieży,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZOZ Szkoły NGO
24	Wykonanie monitoringu w czterech szkołach, które dotychczas nie otrzymały dotacji na ten cel z MEN;	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	ZEAS
25	Doposażenie i modernizacja sprzętu OSP w Laszkach;	2015 -2020	Budżet gminy środki rządowe	Urząd Gminy NGO
26	Odnawianie oznakowania przejść dla pieszych przy szkołach;	2015 -2020	Budżet gminy środki rządowe	Urząd Gminy Policja
27	Ukończenie budowy chodników w Laszkach, Wietlinie, Korzenicy i Mięksizu Nowym, oraz rozpoczęcie wykonania w pozostałych wsiach	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy
28	Wykonanie brakującego oświetlenia ulicznego na terenie Gminy	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy
29	Realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania dzieci i młodzieży na drodze, w domu, podczas zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi.	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Szkoły Policja NGO
30	Wsparcie inicjatyw na rzecz zaangażowania mieszkańców w masowe uprawianie sportu i rekreacji;	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Organizacje sportowe
31	Organizacja masowych imprez rekreacyjnych – m.in. mitingu lekkoatletycznego Biegu ku czci poległych Lotników w Kampanii Wrześniowej w Mięksizu Starym;	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy Organizacje sportowe
32	Organizowanie spływów kajakowych rzeką Szkoło – zakup kajaków, środka transportu dla sprzętu pływającego, budowa przystanków – baz wodnych (pola namiotowe z zapleczem);	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Organizacje sportowe Inne NGO

33	Organizacja cyklicznych imprez plenerowych m.in. „Święta Gminy Laszki”, i „Święta Plonów”,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy Instytucje kultury NGO (OSP, KGW, inne)
34	Organizacja innych imprez, służących integracji międzypokoleniowej mieszkańców – festynów, majówek, zabaw,	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	Urząd Gminy Instytucje kultury NGO (OSP, KGW, inne)
35	Doposażenie w artykuły gospodarstwa domowego Kół Gospodyń Wiejskich m.in. zakup wyposażenia kuchennego dla świetlic wiejskich m.in. w Bobrowce.	2015 -2020	Budżet gminy, fundusze pomocowe środki rządowe	NGO

11. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII W GMINIE LASZKI.

Procedura wyboru podmiotów zarządzających.

W związku z tym, że zadania realizowane w ramach Strategii powinny angażować pracowników różnych wydziałów i jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy m.in. GOPS, GZEAS, samorządowych placówek oświatowych oraz podmiotów i instytucji spoza samorządu lokalnego np. organizacji pozarządowych niezbędne jest powołanie **Zespołu Koordynującego**. W skład Zespołu Koordynującego wejdą członkowie Zespołu Roboczego, jako grupa pracująca nad dokumentem. Skład ten powinien zostać uzupełniony o przedstawicieli następujących sfer życia publicznego: oświaty, kultury, sportu, ochrony zdrowia, zatrudnienia i runku pracy, bezpieczeństwa publicznego oraz organizacji pozarządowych. Określenie składu, uprawnień i odpowiedzialności członków Zespołu Koordynującego nastąpi w drodze Zarządzenia Wójta Gminy Laszki.

Zespół Koordynujący wybierze ze swego grona **Koordynatorów celów strategicznych** Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Kluczem doboru tych osób są ich kompetencje w zakresie szczegółowych zadań wynikających z realizacji założonych celów Strategii. Lista Koordynatorów celów strategicznych:

Cel strategiczny	Imię i nazwisko	Funkcja
Stworzenie dzieciom i młodzieży równych szans prawidłowego rozwoju w zakresie edukacji, kultury, sportu, aktywizacji zawodowej itp.	Maria Śliwa	Pedagog Szkolny
Różnorodne wsparcie mieszkańców, będących w trudnej sytuacji życiowej oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym	Zofia Stupak	St. Pracownik socjalny
Zapewnienie opieki i godnych warunków życia osobom starszym, samotnym, niepełnosprawnym.	Elżbieta Piechota	St. Pracownik socjalny

Koordynatorzy pod kątem realizacji celów powołają stosownie do potrzeb Zespoły Zadaniowe, złożone z przedstawicieli partnerów zajmujących się różnymi aspektami danego działania. Praca w Zespołach Zadaniowych jest niezbędna przy realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, służy też budowaniu partnerstw międzysektorowych. Skład Zespołów Zadaniowych oraz ich uprawnienia i odpowiedzialność określi Wójt Gminy Laszki w odpowiednim Zarządzeniu.

Odpowiedzialnym za koordynację całości realizacji Strategii jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Laszkach.

Monitoring Strategii

Punktem wyjścia do opracowania strategii była wszechstronna diagnoza problemów społecznych na podstawie, której opracowane zostały cele strategiczne i zadania do wykonania. Realizacja zadań będzie podlegać stałej ocenie, której celem jest wychwycenie zachodzących zmian oraz uchybień w realizacji. Te elementy będą wykorzystane do wprowadzanie korekt w diagnostyce celów oraz diagnozie.

Monitoring strategii jest obserwacją realizacji celów strategicznych i realizacji programów operacyjnych wynikających z następnych faz programowania rozwoju. Monitoring realizacji strategii umożliwia: obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiających aktualną identyfikację problemów w ich realizacji; ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację; weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków; kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem określającym cele i działania do roku 2020 w zakresie problematyki społecznej, wymagającym okresowej aktualizacji do zmian zachodzących w otoczeniu, jak i w samym społeczeństwie. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy pierwszy etap planowania. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w strategii.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych wymaga aktualizacji zarówno standardowej (co 3 lata) jak i pilnej (w uzasadnionych przypadkach).

Aktualizacja ta zostanie przeprowadzona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Laszkach z udziałem członków grup roboczych, którzy uczestniczyli w jej tworzeniu. Grupa ta może być poszerzona o nowe osoby wg uznania Kierownika GOPS.

Podstawą skutecznego wdrożenia strategii jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno gospodarczych zachodzących na terenie gminy. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są wyznaczone działania. Obowiązek monitorowania realizacji działania posiada GOPS. Terminy dokonywania pomiarów stopnia realizacji działań określa Wójt Gminy. Monitoring wybranych bądź wszystkich działań, powinien być dokonywany zawsze w sytuacji wprowadzenia nowych zadań do strategii oraz w każdym przypadku dokonania aktualizacji strategii.

12. PROCEDURY AKTUALIZACJI STRATEGII.

Strategia jest dokumentem ponad kadencyjnym, określającym cele i działania na kilka lat. Dlatego będzie wymagał okresowej aktualizacji oraz ciągłego podnoszenia jakości. Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem ciągłym wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w dokumencie oraz przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata. Przewiduje się dwie procedury aktualizacji dokumentu:

- **standardową** - strategia będzie minimum raz na 3 lata poddawana przeglądowi oraz aktualizacji w oparciu o raport Koordynatora Strategii i opinie Zespołu Koordynującego Koordynator będzie przygotowywał odpowiednie dokumenty dotyczące zakresu i treści tych zmian. Po ich akceptacji przez Zespół Koordynujący i Wójta przedłożone zostaną one do akceptacji przez Radę Gminy i przyjęte Uchwałą.
- **pilną** – w uzasadnionych przypadkach (dynamicznych zmian społecznych, potrzeby szybkiej reakcji na zachodzące procesy itp.) możliwe będzie wprowadzenie zmian na wniosek Koordynatora Strategii lub Zespołu Koordynującego szybką ścieżką decyzyjną na podstawie Zarządzenia Wójta Gminy Laszki.

13. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA STANU.

Charakterystyka gospodarstw domowych i ich główne źródła utrzymania.

Gmina Laszki jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo, produkcja żywności oraz obsługa ludności i związane z tym osadnictwo. Większość istniejących gospodarstw prowadzi produkcję na własne potrzeby, z przewagą upraw zbóż, rzepaku, kukurydzy i fasoli oraz hodowlę bydła i trzody chlewnej. W Gminie Laszki nie ma dużych zakładów przemysłowych. Zarejestrowanych jest 145 podmiotów gospodarczych, większość (131) - to małe firmy prywatne.

Do najważniejszych należą:

- Spółdzielnia Producentów Zbóż i Rzepaku „FARMER” Wietlin Trzeci
- MDM POLSKA Sp. z o.o. w Jarosławiu z/siedzibą w Bobrówce,
- Segpol. PW. Zakład produkcji styropianu i płyt warstwowych w Bobrówce.
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Laszkach,
- Rolniczy Zespół Spółdzielczy w Charytanach,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Wietlin Trzeci,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Wietlin Pierwszy,
- Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Laszkach,
- Zakład Remontowo-Budowlany i Montażowy Mięksiz Stary 25 - J. Bawoł,
- Przedsiębiorstwo-Produkcyjno-Usługowo-Handlowe-Elektrobud-Instal-Zdzisław-Głowacki,
- Zakład Wydobywania, Uszlachetniania oraz Sprzedaży Kruszywa w Wysocku S. Wojtowicz,
- Zakład Stolarski - wyrób trumien – Grzegorz Bawoł Mięksiz Stary,
- Zakład Stolarski - wyrób trumien – Mieczysław Halwa Laszki,
- Zakład Stolarski - wyrób trumien – Stanisław Sereda, Laszki.
- Usługi Stolarskie – Wyrób trumien – Edward Gajos Wietlin Trzeci
- Ait American Infrastructure Technologies Sp. z o.o Wietlin Pierwszy
- S&W Verpackung Polska Sp. z.o.o Wietlin Trzeci 42

Mniejsze podmioty gospodarcze to głównie jednoosobowe firmy lub spółki cywilne. Pracujący z terenu Gminy Laszki znajdują zatrudnienie przede wszystkim w sektorze usługowym. Kolejnym sektorem, w których miejscowa ludność ma pracę, jest sektor rolniczy. Najmniej osób zatrudnionych jest w sektorze przemysłowym.

Głównym źródłem utrzymania dla mieszkańców Gminy Laszki są emerytury pracownicze, kombatanckie, renty, pensje z sektora publicznego oraz sektora prywatnego, oraz praca we własnym gospodarstwie rolnym. Większość istniejących gospodarstw prowadzi produkcję na własne potrzeby, z przewagą upraw zbóż, rzepaku, kukurydzy i fasoli oraz hodowli bydła i trzody chlewnej. Działalność rolniczą prowadzi 1289 gospodarstw, z których 84% stanowią nie przekraczające siedmiu hektarów. Z prowadzenia gospodarstw utrzymuje się zaledwie 4% mieszkańców, z dwóch źródeł 43%, a najwięcej 52% - z trzech.

Dostęp gospodarstw domowych do mediów.

Zaopatrzenie wsi w wodę i kanalizację.

Gmina Laszki zaopatruje w wodę 1750 odbiorców. Z tego 905 odbiorców zaopatrywanych jest wyłącznie w wodę, 10 – ciu odbiorców tylko w ścieki, natomiast 835 odbiorców korzysta z zaopatrzenia w wodę i ścieki. W Wieloletnim Planie Inwestycyjnym (WPI) na lata 2007-2020 główne inwestycje dotyczą kanalizacji. Dotychczas w Gminie Laszki wykonana została kanalizacja w następujących wsiach: Laszki, Korzenica, Charytany, Mięksisz Stary, Wietlin Trzeci, Bukowina Osada, Tuchła Osada, Wietlin Osada, i na terenie Osiedla we wsi Bobrówka. W dalszym ciągu planowana jest budowa kanalizacji w następujących miejscowościach: Mięksisz Nowy, Bobrówka, Wysock, Wietlin, Wietlin Pierwszy, Tuchła Wieś, i Czerniawka.

W Gminie Laszki istnieją cztery oczyszczalnie ścieków usytuowane w następujących miejscowościach:

- Wietlin Osada – 35 podłączonych gospodarstw
- Tuchła Osada – 36 podłączonych gospodarstw
- Bukowina (Osada) – 51 podłączonych gospodarstw
- Laszki - 453 podłączone gospodarstwa (w tym 20 podmiotów uspołecznionych)

W Wietlinie Osada istnieje biologiczna oczyszczalnia ścieków, w miejscowościach: Tuchła Osada i Bukowina Osada działają oczyszczalnie hydrofitowe zwane Sebiofikon, w Laszkach istnieje oczyszczalnia Hydrovit SI 450 - jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna. Do oczyszczalni ścieków podłączonych jest 845 gospodarstw, do podłączenia zostało 905 gospodarstw.

Zgodnie z zadaniami zgłoszonymi do WPI planuje się również modernizację i rozbudowę wspomnianej wyżej oczyszczalni ścieków w Laszkach polegającą głównie na dobudowie dodatkowego bloku o przepustowości 450 m³ /d.

W Gminie Laszki działa Zakład Wodociągów i Kanalizacji, który administruje:

automatyczną Stacją Uzdatniania Wody w Bukowinie,
automatyczną Stacją Uzdatniania Wody w Charytanach,
automatyczną Stacją Uzdatniania Wody w Wietlinie,

- Oczyszczalnią ścieków w Bukowinie,
- Oczyszczalnią ścieków w Laszkach,
- Oczyszczalnią ścieków w Tuchli,
- Oczyszczalnią ścieków w Wietlinie Osadzie - wraz z istniejącą siecią wodociągową i kanalizacyjną.

Sieć kanalizacyjna w Gminie Laszki wynosi 39.700 mb. Do miejscowości całkowicie skanalizowanych należą: Laszki, Wietlin Trzeci, Wietlin Osada, Korzenica, Tuchła Osada, Bukowina, Charytany i Mięksisz Stary. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 32 % ogółu ludności.

Sieć gazowa.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy wynosi 88,1 km. Z sieci gazowej korzysta 39,2% ogółu ludności. Część mieszkańców Gminy Laszki korzysta z wymiennych butli gazowych.

Telekomunikacja.

Od marca 1999 roku Gmina Laszki posiada systemem łączności, którego realizację zakończyła TP SA. System funkcjonuje w oparciu o zbudowane maszty telefonii radiowej, co pozwoliło na włączenie do systemu centralnego wszystkich dotychczasowych abonentów oraz wszystkich chętnych. TP SA posiada na terenie gminy 613 abonentów. Najwięcej z nich mieszka w miejscowości Laszki. Na terenie gminy zasięg posiadają następujące sieci komórkowe: Plus GSM, T-Mobile, Orange, Play. Dostęp do Internetu ma 50% domów, 30% z nich poprzez drogę radiową. W ostatnim czasie na Podkarpaciu została podpisana umowa, która przewiduje zaprojektowanie, budowę i świadczenie usług na nowo wybudowanej sieci szerokopasmowej, w związku z czym w Gminie Laszki również powstała w 2013 roku sieć światłowodów oraz tzw. węzły sieci. Sieć ma być wybudowana do końca sierpnia 2015 r. Internet szerokopasmowy na Podkarpaciu obejmie swym zasięgiem 96,5% populacji województwa, razem z zasięgiem oferowanym już przez działających operatorów.

Praktyki religijne.

Praktyki religijne przekazują pewne wartości, normy i wzory zachowań. Tym samym mogą kształtować podstawy prospołeczne oraz wzmacniać integrację społeczną. Większość mieszkańców gminy to wyznawcy Kościoła Rzymsko - Katolickiego. Oprócz nich jest około 20 rodzin wyznania grekokatolickiego. Połowa z nich korzysta z cerkwi w Wietlinie. Pozostali grekokatolicy korzystają z Archikatedry Grekokatolickiej w Przemyślu, by tam obchodzić większe święta religijne.

Nie obserwuje się jakiegokolwiek dyskryminacji na tle religijnym, różnorodność wyznaniowa jest czynnikiem spajającym społeczność gminy.

Kultura i sport.

Życie kulturalne gminy skupia się w Laszkach, które są centrum lokalnych wydarzeń kulturalnych i sportowych. Jest to możliwe dzięki posiadanemu zapleczu, ponieważ Laszki mają stadion oraz halę sportową z 14 miejscami noclegowymi w miejscowej szkole podstawowej. Na terenie gminy aktywnie działają drużyny piłkarskie Ludowych Klubów Sportowych (są w prawie każdej miejscowości), najprężniej działa zespół „Hetman Laszki”, który gra w lidze okręgowej. W gminie odbywają się spartakiady sportów wsi oraz gminne zawody pożarnicze organizowane przez Ochotnicze Straże Pożarne działające w każdej miejscowości. Oprócz tego co roku organizowane są cykliczne imprezy takie jak:

- Festyny rodzinne, imprezy sportowe („Dzień Hetmana”)
- „Dożynki Gminne”

- Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich w Laszkach skupiające Koła gospodyń Wiejskich z poszczególnych sołectw, które prowadzą zespoły śpiewacze, przygotowują regionalne potrawy na lokalne festyny, a także prowadzą wypożyczalnię naczyń weselnych,
- Stowarzyszenie przyjaciół wsi Wietlin
- Laszeckie Stowarzyszenie Społeczne (posiadające status organizacji pożytku publicznego) – organizator imprez kulturalnych, oświatowych i sportowych.
- Świetlice wiejskie/remizy OSP w Bobrówce, Czerniawce, Korzenicy, Miękiszu Nowym i Starym, Tuchli i Tuchli Osadzie, Wietlinie, Wielinie Pierwszym, Wietlinie Trzecim (świetlica spółdzielcza w budynku biurowca Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej), Wietlinie Osadzie (świetlica wiejska w budynku po hotelu robotniczym), Wysocku,
- Klub Sportowy „Karaś” w Laszkach prowadzący działalność szkoleniową z zakresu wędkarstwa, organizujący zawody oraz dba o akwen wody w Laszkach (odbudowany staw ppoż.)
- Klub Sportowy „Lin” w Wysocku – prowadzi również działalność szkoleniową oraz organizuje zawody w zakresie wędkarstwa.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Laszkach – znajduje się w budynku świetlicy wiejskiej, jej księgozbiór obejmuje 10028 woluminów, zatrudnienie pracownika na cały etat. Filia Biblioteki w Miękiszu Nowym (znajduje się w budynku remizo-świetlicy wiejskiej, jej księgozbiór obejmuje 5227 woluminów, zatrudnienie 0,5 etatu), Filia Biblioteki w Wysocku mieści się w budynku świetlicy wiejskiej, jej księgozbiór obejmuje 5180 woluminów, zatrudnienie 0.5 etatu. Gminna Biblioteka w Laszkach oraz jej Filie ogółem posiadają 13 komputerów podłączonych do Internetu. Korzystanie z komputerów, drukarek oraz Internetu jest bezpłatne dla wszystkich.

Zasoby w zakresie sportu i rekreacji:

- Ludowy Klub Sportowy „HETMAN” w Laszkach, założony w 1973 roku, prowadzi 2 drużyny: seniorów w klasie A i juniorów w klasie okręgowej, – rozgrywek piłki nożnej. Klub prowadzi treningi na stadionie wymagającym modernizacji;
- Ludowy Klub Sportowy w Miękiszu Nowym, założony w 1998 roku, prowadzi 1 drużynę seniorów w sekcji piłki nożnej;
- LKS „Korona” Tuchla – prowadzi 1 drużynę w sekcji piłki nożnej;
- Ludowy Klub Sportowy „PRO – 100” w Wietlinie, rozpoczął działalność w 2011 roku. Klub organizuje działalność 2 drużyn w sekcji piłki nożnej. Klub prowadzi treningi na boisku sportowym zlokalizowanym na mieniu wiejskim;
- Ludowy Klub Sportowy Wietlin Trzeci, organizuje działalność sportowo – rekreacyjną na boisku sportowym, zlokalizowanym przy skrzyżowaniu drogi powiatowej i Alei Lipowej. Prowadzi 1 drużynę sekcję piłki nożnej;
- Ludowy Klub Sportowy „Tęcza” Wysocko założony w 1950 roku. W ramach Klubu działają dwie drużyny piłki nożnej. Klub organizuje działalność na boisku położonym na mieniu wiejskim, w obrębie ok. 15 ha, na którym istnieje możliwość budowy zalewu

- rencyjno - rekreacyjnego i zapory, przystosowanych do obsługi spływu kajakowego oraz także szlaku rowerowego;
- Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka” prowadzi sekcje lekkiej atletyki i tenisa ziemnego .Klub został zarejestrowany w 2003 r. lecz jego działalność rozpoczęła się już latach `70);
  - Uczniowski Klub Sportowy „Szkło” Korzeniowski.pl w Miększu Starym, założony przy współudziale Pana Roberta Korzeniowskiego. Klub organizuje corocznie „Bieg ku czci poległych lotników” w rocznicę bohaterskiej śmierci załogi bombowca „Łoś” w 1939 roku, walczącego z niemieckim najeźdźcą. Prowadzi zajęcia ogólnie - rozwojowe oraz z zakresu piłki siatkowej.
  - Boiska sportowe w Bobrówce, Charytanach, Czerniawce, Korzenicy, Miększu Nowym, Tuchli, Wietlinie, Wysocku i Wietlinie III.
  - Stadion sportowy w Laszkach zespół boisk sportowych „Orlik – 2012” w Laszkach
  - Na obszarze mienia wiejskiego Laszki-Kozły w 2012 roku powstało „Lądowisko Laszki” - Miejsce Wzlotów i Lądowań o pow. 15 ha powstałego w 2007 r. Aeroklubu Ziemi Jarosławskiej, Po pierwszych uzgodnieniach projekt z przeznaczeniem pod przyszłe lotnisko sportowe, obecnie figuruje w ewidencji lądowisk Urzędu Lotnictwa Cywilnego. Lądowisko dysponuje trawiastą drogą startową o długości 800 m i szerokości 80 metrów.
  - W ostatnich kilku latach pod patronatem Wójta Gminy Laszki Oddział PTTK – Klub POL-SURVIVAL PTTK RZESZÓW cyklicznie organizuje spływ „El Dorado Kajakowe” rzeką Szkło od wschodniej granicy Podkarpacia z miejscowości Budzyń poprzez Gminę Laszki do Sanu i dalej do Jarosławia. Oddział PTTK – Klub POL-SURVIVAL PTTK RZESZÓW reprezentuje Pan Zygmunt Solarski „PIGMEJ” (z pochodzenia Laszkowianin), który jest organizatorem spływu. Rzeka SZKŁO jak się okazało oczarowała uczestników spływu jej malowniczością, zarośniętymi brzegami, przeszkodami i zwałkami drzew poczynionych przez żerujące Bobry. W dalszym ciągu kajakowicze napotykać w miejscowości Młyny drewniana cerkiew z 1773r. , resztki młyna i stawu młyńskiego w miejscowości Charytany przysiółek Babiaki, lotnisko szybowcowe w miejscowości Laszki , pałac i park hrabiego Zamojskiego i słynne dęby Króla Jana III Sobieskiego oraz Średniowieczny gród w Jarosławiu. W związku z nawiązaną współpracą z w/w Klubem społeczeństwo Gminy Laszki liczy i ma nadzieję że zmagania wodniaków wpiszą się w stały kalendarz imprez organizowanych w Gminie Laszki.

Zdrowie i opieka zdrowotna.

Podstawową opiekę medyczną w Gminie Laszki zapewnia Gminny Ośrodek Zdrowia z filiami w Wietlinie i Miękiszu Nowym. Stan usług medycznych jest wystarczający na miejscowe potrzeby. W gminie na stałe zatrudnieni są następujący pracownicy medyczni:

- 3 lekarzy ogólnych,
- 1 stomatolog,
- 6 pielęgniarek (w tym 1 położna)
- Na terenie Gminy Laszki znajduje się jedna apteka leków gotowych zlokalizowana w miejscowości, która obsługuje około 7500 osób.

Specjalistyczna opieka medyczna jest dostępna w pobliskim Jarosławiu, gdzie znajduje się również najbliższy punkt Pogotowia Ratunkowego. Mała odległość Laszek od Jarosławia powoduje, że mieszkańcy mają łatwy dostęp do usług medycznych. Gmina Laszki, wśród gmin powiatu jarosławskiego, zajmuje czwarte miejsce pod względem liczby lekarzy przypadających na 10 tys. ludności, zaś trzecie miejsce jeśli chodzi o liczbę mieszkańców przypadających na lekarza stomatologa.

Realizację zadań ochrony zdrowia przez samorząd gminy reguluje Art.6. ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164 poz. 1027 z późn. zm.) zobowiązuje władze publiczne do zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, w szczególności do zadań własnych gminy z tego tytułu należy:

- opracowanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy;
- inicjowanie i udział w wytyczaniu kierunków przedsięwzięć lokalnych zmierzających do zaznajomienia mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami;
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

Do chwili obecnej w ofercie programów zdrowotnych finansowanych przez samorząd gminy realizowane są Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii

Transport i komunikacja.

Gmina Laszki ma najgęstsza i najdłuższą sieć dróg spośród wszystkich gmin Powiatu Jarosławskiego. Infrastrukturę drogową gminy stanowią:

- drogi powiatowe - 65,6 km,
- gminne - 38,2 km,
- wewnętrzne o długości 273 km.

Do najważniejszych połączeń komunikacyjnych położonych w pobliżu Gminy Laszki należą:

- międzynarodowa trasa E-40 z Niemiec na Ukrainę i dalej do Rosji oraz na południowy wschód Europy,
- droga krajowa nr 4 prowadząca do przejścia granicznego w Korczowej łączącego Polskę z Ukrainą,
- drogi łączące Powiat Jarosławski w kierunku południowym ze Słowacją oraz północnym – z Lublinem i Warszawą,

Przez teren Gminy Laszki nie przebiega niestety żadna droga o statusie drogi krajowej. Przez powiat jarosławski przebiega autostrada A4 Zachód – Wschód z ostatnim odcinkiem na drogowym przejściu granicznym w Korczowej.

Gmina posiada względnie dobrze zorganizowaną komunikację, która przede wszystkim opiera się na publicznej komunikacji pasażerskiej. Sieć PKS obsługiwane są wszystkie wsie sołeckie. Istnieją także poziome powiązania komunikacyjne między poszczególnymi wsiami (choć nie bezpośrednio). Mała jest liczba połączeń z centrami regionu.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Munina - Bełzec (9700 m.b.) ze stacją PKP Bobrówka (zdolność przeładunkowa 600 t na dobę) i przystankami kolejowymi Korzenica i Korzenica Zagrody.

Rynek pracy i aktywność ekonomiczna mieszkańców.

W gminie Laszki liczba osób pracujących nie przekracza liczby 782 osób (GUS, 2012). Tak niska liczba zatrudnionych wynika z kilku zasadniczych powodów. Laszki to typowa gmina rolnicza. Która nie posiada dużych zakładów przemysłowych. Główne ośrodki zatrudnienia to:

- Spółdzielnia Producentów Zbóż i Rzepaku „FARMER” Wietlin Trzeci
- Segpol. PW. Zakład produkcji styropianu i płyt warstwowych,
- Rolniczy Zespół Spółdzielczy w Charytanach,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Wietlinie,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Laszkach,
- Rolniczy Zespół Spółdzielczy w Wietlinie – wsi,
- Kółko Rolnicze w Laszkach;
- Zakład Remontowo-Budowlany i Montażowy w Mięksizu Nowym,
- Zakład Elektro-Instalacyjny – Laszki,
- Zakład Instalacji Sanitarnych – Wietlin,
- Zakład Wydobywania, Uszlachetniania oraz Sprzedaży Kruszywa w Wysocku,
- Zakład Stolarski - wyrób trumien Laszki,
- Zakład Stolarski - wyrób trumien Laszki
- Usługi Stolarskie – wyrób trumien Wietlin Trzeci
- Ait American Infrastructure Technologies Sp. z o.o Wietlin Pierwszy
- S&W Verpackung Polska Sp. z.o.o Wietlin Trzeci 42

Prosperowanie niektórych zakładów jest słabe. Czynnikiem hamującym ich rozwój są niski rynek zbytu, wysokie podatki i ubezpieczenia ZUS, wysoka stopa procentowa kredytów oraz wysokie ceny środków produkcji rolnej. Mniejsze podmioty gospodarcze to głównie jednoosobowe firmy lub spółki cywilne. Jedynie sektor handlowy ma szansę na rozwój w opisywanym regionie. Największe zatrudnienie pracujący znajdują w sektorze usługowym.

Kolejnym sektorem, w których miejscowa ludność ma pracę to sektor rolniczy. Najmniej osób zatrudnionych jest w sektorze przemysłowym.

Ponadto w Gminie Laszki funkcjonuje Spółdzielnia Socjalna „Ekoda” Pomysł na utworzenie Spółdzielni Socjalnej zrodził się w 2012r. W ramach projektu prowadzonego przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego pt. „Samorządowe Spółdzielnie Socjalne- miejscem pracy dla długotrwale bezrobotnych” pojawiła się szansa na uzyskanie wsparcia finansowego. W listopadzie 2012r. rozpoczęto prace nad pisanie biznesplanu.

Po zakwalifikowaniu się do programu możliwe było rozpoczęcie załatwiania wszelkich formalności, związanych z uruchomieniem działalności.

Obecnie 2 pracowników Spółdzielni kończy szkolenia, pozostałe osoby zajmują się wykonywaniem drobnych zleceń takich jak usługi biurowe, prace porządkowe związane z koszeniem trawy, a także prace związane z rąbaniem drzewa – głównie dla starszych samotnych osób, które nie mają nikogo kto mógłby im pomóc. W sezonie zimowym pracownicy spółdzielni rozpoczną poszukiwanie pracy w usługach leśnych i związanych z odśnieżaniem. W przyszłości Spółdzielnia planuje wyjść z ofertą poza Gminę Laszki i Powiat Jarosławski, a także poszerzyć zakres świadczonych usług. Głównym celem Spółdzielni jest reintegracja osób wykluczonych społecznie i pomoc w odnalezieniu się na rynku pracy. W tym celu Spółdzielnia będzie starała się motywować swoich pracowników tak, aby czuli się potrzebnymi i pełnowartościowymi obywatelami. Spółdzielnia socjalna wykonuje usługi leśne, porządkowe, ogrodnicze, biurowe, produkcja i sprzedaż worków na śmieci.

Tabela 23. Rynek pracy i aktywność ekonomiczna mieszkańców.

BEZROBOCIE REJESTROWANE	Jednostka miary	2011	2012	2013
Bezrobotni zarejestrowani wg płci				
ogółem	osoba	629	671	678
mężczyźni	osoba	323	366	360
kobiety	osoba	306	305	318
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci				
ogółem	%	14,3	15,2	15,3
mężczyźni	%	13,6	15,3	15,0
kobiety	%	15,2	15,2	15,8
PRACUJĄCY WEDŁUG INNEGO PODZIAŁU NIŻ PKD				
Pracujący wg płci				
ogółem	osoba	489	720	782
mężczyźni	osoba	236	462	507
kobiety	osoba	253	258	275
Pracujący na 1000 ludności				
ogółem	osoba	69	103	111

Źródło: GUS

Bezrobocie.

Pod pojęciem bezrobocia należy rozumieć okresowe pozostawanie bez pracy osób w wieku produkcyjnym, które są zdolne i gotowe do jej podjęcia. Skalę problemu bezrobocia oszacowano na podstawie danych statystycznych Urzędu Pracy .

Tabela 24. Zmiany liczby bezrobotnych według Powiatów w okresie Grudnia 2013 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego – listopad 2013 r.

POWIAT	LICZBA BEZROBOTNYCH WG STANU NA 30. 11. 2013 r.	LICZBA BEZROBOTNYCH ZAMIESZKAŁYCH NA WSI WG STANU NA 31. 12. 2013 r.	Wzrost lub spadek w stosunku do poprzedniego miesiąca	STOPA BEZROBOCIA WG STANU NA KONIEC LISTOPADA 2013r.
bieszczadzki	2025	2046	21	22,3
brzozowski	7048	7342	294	23,6
dębicki	8133	8312	179	13,5
jarosławski	9836	10044	208	18,8
jasielski	9726	10015	289	17,8
kolbuszowski	4054	4180	126	16,7
krośnieński	6794	7137	343	18,1
leski	2798	2878	80	23,1
leżajski	5458	5585	127	19,2
lubaczowski	4208	4409	201	17,1
łańcucki	6270	6391	121	19,6
mielecki	7556	7693	137	12,2
niżański	5965	6237	272	25,1
przemyski	6126	6400	274	21,0
przeworski	6658	6809	151	19,2
ropczycko - sędziszowski	6191	6344	153	21,8
rzeszowski	9652	10011	359	14,6
sanocki	5644	5798	154	13,6
stalowowolski	6521	6745	224	14,4
strzyżowski	6222	6530	308	22,9
tarnobrzeski	3186	3293	107	14,4
Krosno	2482	2604	122	8,0
Przemyśl	5063	5071	8	17,7
Rzeszów	9284	9380	96	8,2
Tarnobrzeg	2825	2962	137	14,5
województwo	149725	154216	4491	16,0%

Źródło: Sprawozdanie PUP MPiPS– 01 o rynku pracy.

Bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy stanowią ogółem 622 osoby, Według stanu na 31 grudnia 2013r. w województwie podkarpackim zarejestrowanych było 154 216 osób bezrobotnych, w tym 77 415 kobiet (tj. 50,2% ogółu bezrobotnych). W stosunku do poprzedniego miesiąca liczba bezrobotnych wzrosła o 491 osób, a w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego (153 807) wzrosła o 409 osób. Powiat jarosławski jest podkarpackim powiatem o największej ogólnej liczbie bezrobotnych (przed rzeszowskim i jasielskim).

Tabela 25. Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku (grudzień 2013)

Miejscowość	Bezrobotni zarejestrowani w końcu grudnia 2013			% udział bezrobotnych z prawem do zasiłku wg miejsca zamieszkania
	ogółem	Z prawem do zasiłku		
		Ogółem	kobiety	
Miasto Jarosław	3022	254	114	8,4 %
Miasto Radymno	503	56	15	11,1 %
Gmina miejsko-wiejska Pruchnik	932	102	32	10,9 %
Gmina Chłopice	434	35	14	8,1 %
Gmina Jarosław	992	100	43	10,1 %
Gmina Laszki	678	62	11	9,1 %
Gmina Pawłosiów	653	59	27	9,0 %
Gmina Radymno	956	67	27	7,0 %
Gmina Rokietnica	345	23	10	6,7 %
Gmina Roźwienica	593	47	10	7,9 %
Gmina Wiązownica	963	75	20	8,0 %
Powiat Jarosławski	10 044	880	323	8,8 %

Źródło: PUP Sprawozdanie o rynku pracy MP i PPS – 01, opracowanie własne

Gmina Laszki jest szóstą Gminą w powiecie jarosławskim po gminach: Rokietnica, Chłopice, Mieście Radymno, Gminie Roźwienica i Pawłosiów o największej ogólnej liczbie bezrobotnych.

Tabela 26. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu (rok 2012, 2013)

Miejscowość	Liczba bezrobotnych			Wzrost/spadek w stosunku do miesiąca grudzień 2012	Wzrost/spadek w stosunku do miesiąca grudzień 2012
	2012	2013			
	grudzień	listopad	grudzień		
Miasto Jarosław	3098	3 038	3 022	-76	-16
Miasto Radymno	512	475	503	-9	28
Gmina miejsko-wiejska Pruchnik	925	890	932	7	42
Gmina Chłopice	418	402	434	16	32
Gmina Jarosław	1 055	1019	992	-63	-27
Gmina Laszki	671	646	678	7	32
-Gmina Pawłosiów	682	661	653	-29	-8
Gmina Radymno	1 007	912	956	-51	44
Gmina Rokietnica	344	329	345	1	16
Gmina Roźwienica	537	566	593	56	27
Gmina Wiązownica	927	898	936	9	38
Powiat Jarosławski	10 176	9 836	10 044	-132	208

Źródło: Sprawozdanie PUP o rynku pracy MP i PPS – 01, opracowanie własne

Analizując powyższe dane należy zauważyć, że liczba bezrobotnych na terenie Gminy Laszki w m-cu grudniu 2012 stanowiła 671, w listopadzie 2013 roku zmalała o 7 osób, natomiast już w grudniu 2013r. wzrosła o 32 osoby. Jednym ze wskaźników definiujących poziom bezrobocia jest stopa bezrobocia rejestrowanego ogłaszana przez Główny Urząd Statystyczny na szczeblu kraju, województw, podregionów i powiatów. Analizując poziom bezrobocia na terenie powiatu jarosławskiego zauważyć należy, że najwyższy wskaźnik 20,4% osiągnięty na koniec I kwartału 2013 roku był wyższy od najniższego wskaźnika kwartalnego zanotowanego na koniec I i II kwartału 2011 roku oraz II kwartału 2012 roku (18,2%). Natomiast biorąc pod uwagę rok 2013 wskaźnik stopy bezrobocia na koniec I kwartału był wyższy o 1.7 punktu procentowego od najniższego wskaźnika osiągniętego w III kwartale 2013 roku (18,7%). Poziom bezrobocia zanotowany na koniec roku 2013 na terenie kraju utrzymał wysokość wskaźnika z końca roku 2012 (13,4%), w województwie podkarpackim na koniec roku 2013 był o 0.1 punktu procentowego wyższy niż w analogicznym okresie roku 2012 natomiast w powiecie jarosławskim wskaźnik stopy bezrobocia na koniec grudnia 2013 roku osiągnął poziom 19,2%. Wysoka stopa bezrobocia w powiecie jarosławskim utrzymuje się od kilku lat, w końcu IV kwartału 2013 roku podobnie jak w latach ubiegłych nastąpił wzrost poziomu bezrobocia w stosunku do poprzedniego kwartału, co wskazuje na niestabilną sytuację gospodarczą w regionie.

Tabela 27. Stopa bezrobocia (rok 2011, 2012, 2013, 2014)

Stopa bezrobocia	2011				2012				2013				2014
	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał	I kwartał	II kwartał	III kwartał	IV kwartał	I kwartał
w Polsce	13,3	11,9	11,8	12,5	13,3	12,3	12,4	13,4	14,3	13,2	13,0	13,4	13,5
w woj. podkarpackim	16,1	14,7	14,8	15,5	16,1	14,9	15,1	16,3	16,9	15,6	15,6	16,4	16,4
w powiecie jarosławskim	19,5	18,2	18,2	18,6	19,2	18,2	18,5	19,4	20,4	19,0	18,7	19,2	19,6

Źródło GUS, Bank Danych Lokalnych

Indywidualna aktywność ekonomiczna.

Wszelkie strategie rozwiązywania problemów rynku pracy kładą silny nacisk na aktywne instrumenty promocji zatrudnienia. Wśród wielu z nich wymienia się pożyczki z Funduszu Pracy na podjęcie pozarolniczej lub rolniczej działalności gospodarczej lub szkolenia w celu nabycia umiejętności przedsiębiorczych. W wyniku prowadzonych badań rozpoznano na ile osoby bezrobotne zamieszkałe na terenie Gminy Laszki potrafią się zmobilizować i zająć aktywną postawę w walce z bezrobociem między innymi poprzez podejmowanie działalności gospodarczej. Otrzymana średnia nie odbiega od średniego wskaźnika aktywności gospodarczej w powiecie jarosławskim i zbliżony do średniej województwa Podkarpackiego. W porównaniu z wynikami w kraju jest prawie o połowę niższy od średniej w kraju. Pod względem aktywności ekonomicznej mieszkańców powiat jarosławski jest na 10 miejscu wśród 21 powiatów i na 6 miejscu wśród powiatów ziemskich.

Strukturę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Laszki w latach 2012-2013 przedstawia tabela

Tabela 28. Podmioty gospodarcze w Gminie Laszki

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON	2012	2013	
Podmioty wg sektorów własnościowych			
podmioty gospodarki narodowej ogółem	-	256	273
sektor publiczny - ogółem	-	14	16
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	-	12	14
sektor prywatny - ogółem	-	242	257
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	-	171	181
sektor prywatny - spółki handlowe	-	12	12
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	-	4	4
sektor prywatny - spółdzielnie	-	9	10
sektor prywatny - fundacje	-	1	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	-	29	32

Źródło: GUS

Pomoc osobom bezrobotnym.

Rozwiązywanie prawno-instytucjonalne w sferze zatrudnienia określa ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 674 z późn. zm.). Zasadniczym celem polityki rynku pracy jest modernizacja rynku pracy oraz stworzenie warunków sprzyjających większej mobilności zawodowej, w celu lepszego przystosowania zasobów ludzkich do zmieniających się potrzeb rynku. W walce z bezrobociem niezbędne jest integrowanie działań rządu, samorządów i samych osób bezrobotnych. Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu oferuje pomoc osobom bezrobotnym w zakresie doradztwa zawodowego, szkoleń dla absolwentów i osób do 25 roku życia. Inne propozycje dla osób bezrobotnych to:

Tabela 29. W 2013 roku z poszczególnych form wsparcia PUP skorzystały osoby jak niżej:

Forma pomocy	Liczba osób korzystających ze wsparcia w okresie	
	01.01.2013 – 31.12.2013	01.01.2014 – 30.06.2014
Skierowanie na szkolenie	15	9
Skierowanie na staż	43	33
Skierowanie na przygotowanie zawodowe	1	0
Skierowanie na prace interwencyjne	14	2
Skierowanie na roboty publiczne	12	2
Poradnictwo indywidualne	26	8
Skierowanie na szkolenie z zakresu umiejętności poszukiwania pracy	1	0
Skierowanie do Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej	6	0
Uczestnictwo w zajęciach zawodowych	45	5

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu

Osoby bezrobotne z terenu Gminy Laszki korzystają również ze wsparcia w formie:

- zasiłki okresowe
- zasiłki celowe
- dożywianie dzieci w szkole
- praca socjalna
- kontrakt socjalny

Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne.

Zjawiska społecznie patologiczne dotyczą wszelkich zachowań jednostek i grup, niezgodnych z wartościami powszechnie uznawanymi w danym kręgu kulturowym i działających destruktywnie na zbiorowość społeczną. Nad bezpieczeństwem i ładem społecznym w Gminie Laszki czuwa dwóch dzielnicowych. Największe zagrożenie stanowią nietrzeźwi kierowcy oraz kolizje drogowe. Pojawiają się także kradzieże z włamaniami, pobicia oraz zjawisko przemocy w rodzinie.

Przestępczość.

Największe zagrożenie stanowią dla bezpieczeństwa publicznego w Gminie Laszki nietrzeźwi kierowcy (28 zdarzeń w 2013 roku). Zagrożeniem o podobnej skali występowania są kradzieże z włamaniem (6 w 2013 roku). Zanotowano także po kilka przypadków bójek i pobić przestępstw przeciwko mieniu. Można stwierdzić, że pod względem skali przestępczości gmina jest miejscem bezpiecznym, nie występują tu poważniejsze czyny przestępcze. Statystykę przestępstw przygotowaną przez lokalną Policję przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Przestępczość w Gminie Laszki

Wyszczególnienie	2013
Kradzież cudzej rzeczy	4
Kradzież z włamaniem	6
Przestępstwa rozbójnicze	2
przeciwko życiu i zdrowiu	3
przeciwko mieniu	17
Prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości	28
Gospodarcze	3
Przestępstwa drogowe	29
Przemoc w rodzinie	5

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Radymnie

W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego działają także na terenie gminy Ochotnicze Straże Pożarne - ogółem 180 członków. Funkcjonują one w oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej oraz w oparciu o Prawo o stowarzyszeniach. Szczegółowe zadania i organizację OSP określone są statutem.

Uzależnienia. Konsumpcja alkoholu

W Gminie Laszki rejestruje się występowanie problemu nadużywania alkoholu i uzależnienia od alkoholu, co łączy się ze wzrostem zagrożeń ze strony pijanych kierowców oraz ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Uzależnieni od alkoholu mają możliwość uzyskania pomocy na Oddziale Leczenia uzależnień w Jarosławiu oraz Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia. Rodziny współuzależnione mają wsparcie w postaci spotkań z psychologiem i pedagogiem.

W Gminie Laszki problemy związane z występowaniem i zażywaniem narkotyków obecnie nie występują. Mimo to prowadzone są działania profilaktyczne wśród młodzieży, służące eliminowaniu ewentualnego zagrożenia.

Działania profilaktyczne.

Profilaktyka uzależnień organizowana jest na podstawie niżej wymienionych aktów prawnych:

- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.; (t.j. Dz.U. z 2012r. poz. 1356 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii; (t.j. Dz.U. z 2012r. poz. 124 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1991 r., Nr 67, poz. 329 z późn. zm.);
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226);
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2002 r. Nr 10, poz. 96);

Działania w zakresie profilaktyki uzależnień są przede wszystkim finansowane ze środków pochodzących z wpływów za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Gmina Laszki posiada Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (Uchwała Nr XXIII/ 233/13, z dnia 29 listopada 2013r.) i Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemu Narkomanii na 2014 rok (Uchwała Nr XXIII/234/13, z dnia 29 listopada 2013r.).

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów alkoholowych skupia się na takich działaniach jak:

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- zorganizowanie form pomocy dla rodzin alkoholików oraz ochrony przed przemocą w rodzinie,
- udzielenie pomocy osobom uzależnionym od alkoholu w podjęciu leczenia odwykowego,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi.

W Gminie działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do zadań której należy m.in.

- przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu,
- motywowanie i kierowanie na leczenie,
- kierowanie na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

Rodziny osób uzależnionych (11 osób z terenu gminy), znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej mogą korzystać z pomocy finansowej tutaj. Ośrodka w formie zasiłku okresowego, zasiłków celowych oraz dożywiania dzieci w szkole. Ponadto w rodzinach tych prowadzona jest praca socjalna. Dzieci z rodzin uzależnionych są objęte pomocą pedagoga szkolnego.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemu Narkomanii na 2014 rok przewiduje takie działania jak:

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej
- zorganizowanie form pomocy dla rodzin osób nadużywających narkotyków
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służące
- rozwiązywaniu problemów narkomanii.
- finansowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Oświata na terenie gminy.

Oświata stanowi ogniwo decydujące o przyszłości każdego narodu, ponieważ nadaje kształt nowym pokoleniom społeczeństwa. Dlatego duży nacisk reforma systemu edukacji kładzie na:

- wyrównywanie szans dzieci z terenów wiejskich
- upowszechnianie edukacji przedszkolnej (waga wczesnych etapów edukacji dla procesu wyrównywania szans).

Placówki oświatowe w Gminie Laszki

Zasoby techniczne i kadrowe poszczególnych placówek oświatowych przedstawiamy poniżej:

Zespół Szkół w Laszkach

Liczba dzieci Oddział przedszkolny	Liczba uczniów Szkoła Podstawowa	Liczba uczniów Gimnazjum	Razem
46	149	228	423

(Dane: Dyrektorzy Szkół)

Do Zespołu Szkół w Laszkach uczęszcza w bieżącym roku szkolnym 423 uczniów. Zespół Szkół to duży przestronny budynek z wieloma klasopracowniami, 3 pracownikami komputerowymi, szkoła z roku na rok wzbogaca się w sprzęt audiowizualny i multimedialny oraz pomoce dydaktyczne, ale potrzeby w tym zakresie są jeszcze duże. Do dyspozycji uczniów jest pełnowymiarowa sala gimnastyczna, siłownia a także boisko Orlik. U najmłodszych uczniów dużym powodzeniem cieszy się wzbogacony o nowe elementy plac zabaw. W szkole działa dwa oddziały przedszkolne, do których uczęszcza 46 dzieci. W bieżącym roku szkolnym, w Szkole Podstawowej uczy się w 7 oddziałach 149 uczniów. W Gimnazjum w tym roku szkolnym 2014-2015 uczy się 228 uczniów w 9 oddziałach. Z czterema uczniami tj. I, II i III gimnazjum prowadzone jest nauczanie indywidualne, na podstawie Orzeczeń Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Jarosławiu. Uczniowie ci posiadają orzeczenie o niepełnosprawności. Nauczanie indywidualne dla nich prowadzone jest w domu oraz w szkole z uczniem klasy V szkoły podstawowej. Do Zespołu Szkół dowożonych jest 222 uczniów. W szkole działa stołówka szkolna, w której prowadzone jest dożywianie dla średnio 320 uczniów. Dla 109 uczniów koszty dożywiania pokrywa GOPS w Laszkach.

W szkole działa świetlica szkolna, w której mogą przebywać dzieci przed i po zajęciach lekcyjnych. Praca szkoły opierała się na zatwierdzonym pozytywnie arkuszu organizacyjnym szkoły.

W roku szkolnym 2014/2015 zatrudnionych jest 42 nauczycieli, w tym 33 dyplomowanych, 7 mianowanych i 1 kontraktowy, 1 stażysta. Dwóch nauczycieli przebywa na urlopie dla poratowania zdrowia. Na pełnym etacie zatrudnionych jest w szkole 32 nauczycieli, 3 nauczycieli uzupełniało etat w innej szkole, 7 pracuje w niepełnym wymiarze godzin. Wszystkich nauczycieli zatrudniono zgodnie z kwalifikacjami, wszyscy posiadają wykształcenie wyższe pedagogiczne, większość nauczycieli posiada kwalifikacje do nauczania 2, a niektórzy i więcej przedmiotów. W Zespole Szkół pracuje 12 pracowników niepedagogicznych (1 pracownik administracji, 6 sprzątaczy, 2 konserwatorów oraz 3 pracowników kuchni). Zajęcia dla uczniów prowadzone były zgodnie z ramowym planem nauczania, według tygodniowego rozkładu zajęć. Oprócz zajęć obowiązkowych uczniowie uczęszczali na zajęcia pozalekcyjne.

W ramach Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej dzieci ze szkoły podstawowej oraz uczniowie gimnazjum posiadający opinię, orzeczenie lub mający trudności w nauce zostali objęci Pomocą Psychologiczno – Pedagogiczną. Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze, korekcyjno - kompensacyjne, logopedyczne i rewalidacyjne z tą grupą uczniów prowadzone są w ramach godzin kartowych.

Oprócz zajęć wynikających z PPP dodatkowo na podstawie art.42, ust. 2, pkt. 2 Karty Nauczyciela prowadzone były zajęcia z uczniami zdolnymi, kółka przedmiotowe, zajęcia sportowe, kółko biblioteczne, plastyczne, nauki gry na gitarze, kółko przyrodniczo - ekologiczne, wędkarskie, szachowe, przygotowujące do testów a także do projektów, które są realizowane przez uczniów klas II gimnazjum.

W szkole działa chór szkolny. 194 uczniów szkoły podstawowej bierze udział w programie „Szkłanka mleka”, a 123 uczniów klas 0 – III otrzymuje owoce i warzywa w ramach programu „Owoce w szkole”.

Średnio wyniki nauczania w klasach IV – VI, jak i w gimnazjum były dobre. Za wysokie wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe uczniowie Zespołu Szkół otrzymują na półrocze i zakończenie roku szkolnego stypendia dyrektora szkoły.

Uczniowie Szkoły Podstawowej na zakończenie nauki piszą sprawdzian, natomiast młodzież kończąca Gimnazjum na zakończenie tego etapu edukacji pisze egzamin gimnazjalny, który składa się z trzech części: I część humanistyczna, II część matematyczno – przyrodnicza i III część z języka obcego - uczniowie mają do wyboru 2 języki: j. angielski i niemiecki.

W trakcie roku szkolnego 2013/2014 uczniowie brali udział w konkursach przedmiotowych organizowanych przez Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.

Natomiast uczniowie gimnazjum brali udział w konkursie z j. polskiego, biologii, chemii, historii, geografii, j. angielskiego.

Uczniowie Zespołu Szkół osiągalni dobre wyniki w sporcie, zarówno na szczeblu gminnym jak i powiatowym, a także wojewódzkim. W Szkole Podstawowej były to między innymi zawody: Puchar Wójta, Wojewódzkie i Powiatowe Igrzyska Młodzieży w Lekkiej Atletyce, Wojewódzkie i Powiatowe Zawody w Unihokeju, Powiatowe Zawody w Trójboju Lekkoatletycznym, Powiatowe Indywidualne Biegi Przełajowe, Powiatowe i Rejonowe Zawody „Baw się z nami”, Powiatowe Zawody w Tenisie Stołowym, Powiatowe Zawody w Mini Piłce Koszykowej, Gminne Zawody w Mini Siatkówce, Bieg Papieski.

Gimnazjaliści brali udział w wielu zmaganiach sportowych, a niektóre z nich to: Powiatowe Zawody w Piłce Nożnej, Powiatowe Indywidualne Mistrzostwa w Lekkiej Atletyce, Powiatowe Sztafetowe Biegi Przełajowe, Powiatowa Gimnazjada w Piłce Siatkowej, Powiatowa Gimnazjada w Lidze Lekkoatletycznej, Wojewódzkie Indywidualne Mistrzostwa w Lekkiej Atletyce, Wojewódzkiej Gimnazjadzie w Gimnastyce, Wojewódzkie Indywidualne Biegi Przełajowe, Wojewódzka Gimnazjada w Lidze Lekkoatletycznej, Wojewódzkie i Powiatowe Zawody w Unihokeju, Bieg Papieski, Turniej Coca - Cola Cup

Zawody wędkarskie „O puchar Burmistrza Jarosławia”, „GRAND - PRIX” Ligii Młodzieżowej organizowanych przez Koło PZW.

Działalność wychowawczo – opiekuńcza w Zespole Szkół przebiegała zgodnie z Programami Wychowawczymi i Programami Profilaktycznymi Szkoły Podstawowej i Gimnazjum. Zadania w nich zawarte realizowano w trakcie zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych i dniach wolnych od zajęć. Jednym z elementów była organizacja i udział uczniów w konkursach organizowanych w szkole i gminie oraz innych, związanych z pracą wychowawczą. W trakcie roku szkolnego zorganizowano w Zespole Szkół następujące konkursy artystyczne: powiatowe konkursy plastyczne, „Magia kolorów”, „Bezpieczne

wakacje", „Namaluję poezję Adama Mickiewicza", „Środowisko przyrodnicze naszego regionu", „Książka zamiast papierosa", wojewódzki konkurs „Sacrum w literaturze i sztuce", „Szkola moich marzeń", międzynarodowy konkurs plastyczny „Moja gwiazdka do Mikołaja", szkolne etapy ogólnopolskich plastycznych konkursów logopedycznych „Łamańce językowe w ulubionych wierszach J. Tuwima", „Jedno Słowo kilka znaczeń" plakat promujący Europejski Dzień Języków Obcych, konkurs artystyczne „Najpiękniejsza Szopka Bożonarodzeniowa", „Bożonarodzeniowa kartka świąteczna", „Najpiękniejszy różaniec", „Najładniejsza ozdoba choinkowa", oraz konkursy na palmę, pisanek i stroik wielkanocny, a także na najdłuższy łańcuch biało- czerwony. Odbyły się również konkursy wiedzy: „Mistrz ortografii", konkurs z j. angielskiego „Zebra", konkurs z matematyki dla klasy II i III, konkurs czytelniczy dla klasy III, „Losy Polaków na wschodzie (1940-1946)", „Konkurs Wiedzy Technicznej", „Młodzież zapobiega pożarom", konkursy z biologii „Mistrz genetyki" i „Drzewa i krzewy", Olimpiada o Wielkich Polakach, konkurs o „Błogosławionym Janie Pawle II", „Mickiewiczowski Konkurs Recytatorski", konkurs recytatorski o wiośnie, dla przedszkolaków „Zima". Uczniowie Zespołu Szkół brali udział w Ogólnopolskich konkursach wiedzy a były to konkurs z matematyki „Olimpus", „Alfik matematyczny", historycznym „Krań" i „Galileo 2014", geograficzny „Olimpus" oraz w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Przedmiotowej „Odkrywca 2014". Nieodłącznym elementem edukacji są konkursy i akcje ekologiczne: „Zwierzęta i rośliny chronione", „Święto polskiej Niezapominajki", Akcje promujące zdrowy styl życia, przeciwstawianie się zagrożeniom „Kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży", „Wielka zbiórka płyt CD/DVD", „Konkurs zbierania plastikowych nakrętek", zbiórka tonerów, puszek aluminiowych i szkła.

Ważnym elementem pracy szkoły były też stałe uroczystości o charakterze wychowawczym, kulturalnym, patriotycznym i religijnym. W przygotowaniu tych uroczystości biorą udział wszyscy nauczyciele oraz uczniowie, pomagają również rodzice. W Zespole Szkół w Laszkach w roku szkolnym odbyły się następujące uroczystości i akademie: Pasowanie uczniów klasy I, akademie z okazji dnia Edukacji Narodowej, akademie z okazji Święta Niepodległości, Akademia poświęcona Zbrodni Katyńskiej i Katastrofie Smoleńskiej a także akademie i koncert związany z Beatyfikacją Jana Pawła II, Konstytucji 3- go Maja, Wigilia szkolna, akademie z okazji Dnia Ziemi, organizowane są Szkolne Mikołajki, Choinka noworoczna, dyskoteki z okazji: Dnia Chłopaka, Walentynek, Dnia Kobiet, Dnia Dziecka.

W Szkole Podstawowej corocznie obchodzony jest Dzień Patrona Szkoły. Bardzo uroczystymi imprezami środowiskowymi były Dzień Babci i Dziadka oraz Festyn rodzinny połączony z „Dniem Matki i Ojca" a także z akcją charytatywną. W tym roku uczniowie naszej szkoły zbierali pieniądze na leczenie ciężko chorej małej Lenki dziewczynki z terenu naszej gminy. W Gminnym Ośrodku Kultury w Laszkach mieszkańcy mogli obejrzeć przygotowane przez grupę teatralną z Gimnazjum dwa przedstawienia „Wigilia, która wydarzyła się przypadkiem" wraz z kiermaszem na, którym sprzedawano kartki świąteczne ozdoby choinkowe i ciasta oraz przedstawienie „Diabelskie sztuczki". Szkolne koło Caritas uczestniczyło w akcji „Szlachetna Paczka"

Tradycyjnie odbył się „Marsz Niepodległości" i „Bieg z flagą" impreza połączona z rozgrywkami i zawodami sportowymi. Dwukrotnie w naszej szkole gościł Teatrzyk Zielony

Melonik, a także grupa teatralna z przedstawieniem „Nad przepaścią”. Ciekawym wydarzeniem było spotkanie z podróżnikiem i jego prezentacja na temat Chin. Dużym sukcesem jest wydawanie przez SU od 12lat gazetki „Szkolne Nowinki”.

Ważnym elementem wychowawczym były wycieczki i wyjazdy organizowane przez szkołę. Uczniowie klas młodszych odbywali wycieczki po terenie Laszek i do Wysocka były one związane z realizacją zadań dydaktycznych. Uczniowie klasy III odwiedzili DPS w Wysocku i Moszczanach z przedstawieniem „Najlepsza Matka”.

Dzieci i Młodzież z Zespołu Szkół organizuje zbiórkę słodczy i maskotek dla dzieci z Domu Pomocy Społecznej w Wielkich Oczach. Ponadto odbyły się dwa wspólne wyjazdy uczniów Zespołu Szkół i szkół podstawowych z terenu gminy a był to wyjazd na Orszak Trzech Króli do Jarosławia i wyjazd do Rzeszowa na Piknik Naukowy. Zorganizowano również następujące wyjazdy: wyjazd do Jednostki Wojskowej w Jarosławiu, na przedstawienie Teatru „Maska”, do sali zabaw dla dzieci w Przemyślu, na basen. Uczniowie często wyjeżdżali do kina w Rzeszowie na projekcję filmów: „Diana”, „Smerfy”, „Biegnij chłopcze biegnij”, „Chce się żyć”, „Pompeje”, „Zostań Bogiem” oraz do Filharmonii w Rzeszowie na koncert Mikołajkowy. Odbyły się wycieczki w Bieszczady, do Sandomierza i zamku Krzysztopór w Ujeździe, do Radawy, do Rzeszowa na kręgielnię i galerii fotografii, do Krakowa i Wadowic oraz Przemyśla. Finansowanie działalności szkoły prowadzono zgodnie z przygotowanym i zatwierdzonym planem wydatków budżetowych.

Szkoła Podstawowa w Miększu Starym

Zasoby techniczne: budynek szkolny – parter i dwa piętra, sala gimnastyczna 12 x 24, działająca kuchnia szkolna przygotowująca dla uczniów obiady w tzw. systemie kuchni domowej, boisko zielone przeznaczone do gier zespołowych, wokół boiska bieżnia okólna. Przy szkole funkcjonuje Oddział Przedszkolny, szkoła posiada dostęp do placu zabaw. W szkole jest pełne wyposażenie w sprzęty z zakresu technologii TIK. Szkoła funkcjonuje w przyjemnym otoczeniu przyrodniczym.

Wyposażenie: Szkoła jest wyposażona w stopniu dobrym w pomoce dydaktyczne i sprzęt szkolny. Wyposażenie w sprzęt sportowy pozostaje na wysokim poziomie. Szkoła dysponuje odpowiednio wyposażoną biblioteką, pracownią komputerową posiadającą dostęp do Internetu, pracownią multimedialną. W szkole zorganizowano dwie izby tematyczne: historyczną oraz kultury regionalnej. Szkoła prowadzi własną stronę WWW.

Zajęcia pozalekcyjne: Większość zajęć pozalekcyjnych realizowanych jest w ramach Art. 42 ustawy – karta nauczyciela. Dodatkowo prowadzone są zajęcia dla uczniów uzdolnionych sportowo. Szkoła prowadzi współpracę zagraniczną. Uczniowie realnie współpracują ze szkołami m.in. na Tajwanie, w Indiach czy Tajlandii. Aktywnie włączają się w organizację imprez i uroczystości lokalnych, szkolnych i środowiskowych.

Poziom nauczania i wyniki osiągnięte przez uczniów:

Uczniowie osiągają niskie wyniki w nauce w porównaniu do wyników województwa i powiatu, natomiast w porównaniu do wyników gminnych uczniowie tej szkoły uzyskali najlepsze wyniki.

Kadra nauczycielska:

Posiadane kwalifikacje kadry nauczycielskiej odpowiadają wymaganiom stawianym nauczycielom uczącym poszczególnych przedmiotów. Brak kadry z wykształceniem do nauczania języka angielskiego.

Szkoła Podstawowa w Wietlinie

Zasoby techniczne :

1. Lokal, - budynek piętrowy po kapitalnym remoncie (9 sal lekcyjnych ,1 pracownia komputerowa, sala gimnastyczna, kuchnia, stołówka, pomieszczenia administracyjne)
2. Wyposażenie: wyposażenie w sprzęt i meble w stanie dobrym, pomoce dydaktyczne –również w stanie dobrym
3. Dostęp do Internetu – w pracowni komputerowej oraz gabinecie dyrektora – łącze stałe, w czterech pracowniach z siecią wi-fi
4. Zajęcia pozalekcyjne:
  - zajęcia korekcyjno-kompensacyjne -3 grupy
  - zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze w klasach I-III oraz IV-VI z języka polskiego i matematyki
  - zajęcia logopedyczne w klasach I-III
  - kółko ekologiczno-matematyczne sportowe, matematyczno-informatyczne, polonistyczno-teatralne, historyczno-przyrodnicze w klasach IV-VI

Poziom nauczania i wyniki osiągnięte przez uczniów:

Poziom nauczania mierzony egzaminami zewnętrznymi od roku 2012 wzrasta a w roku 2014 uzyskaliśmy poziom wysoki, który przewyższał średnią w gminie, powiecie oraz w województwie podkarpackim.

Jeżeli chodzi o wyniki osiągnięte przez naszych uczniów startujących w wielu konkursach to należy je ocenić na dość wysokim poziomie, zajmują w nich wysokie lokaty nawet na poziomie ogólnopolskim np. : (finalista w konkursie matematycznym – woj. podkarpackie, dwóch laureatów w Międzynarodowym Konkursie KANGUR MATEMATYCZY, 2-gie m-ce w Ogólnopolskim Konkursie MISTRZ LOGICZNEGO MYŚLENIA.

Kwalifikacje kadry nauczycielskiej:

Wszyscy nauczyciele zatrudnieni w naszej placówce posiadają odpowiednie kwalifikacje do nauczanych przez siebie przedmiotów. (wykształcenie wyższe magisterskie w zakresie swojej specjalności, niektórzy posiadają uprawnienia do nauczania dwóch a nawet trzech przedmiotów kończąc odpowiednie studia podyplomowe)

Szkoła Podstawowa w Miekiszu Nowym

Budynek usytuowany na działce o powierzchni 0.85 ha. Budynek murowany o ogólnej powierzchni użytkowej 630 m² + sala gimnastyczna wraz z pomieszczeniami socjalnym 428 m². Budynek murowany, kryty blachą – stan bardzo dobry.

W skład tej powierzchni wchodzi:

- 7 sal lekcyjnych,
- Świetlica,
- Kuchnia,
- pracownia komputerowa,
- biblioteka wraz z salą tradycji,
- pomieszczenie dla pielęgniarki szkolnej,
- pokój nauczycielski,
- gabinet dyrektora,
- sklepik szkolny,
- pomieszczenie dla pracowników obsługi,
- dodatkowa sala dla przedszkolaków,
- szatnia,
- plac zabaw kompletnie wyposażony,

Wyposażenie:

15 komputerów w pracowni, 1 w gabinecie dyrektora, 1 w pokoju naucz., 1 w oddziale przedszkolnym, 1 w bibliotece, wyposażenie w pomoce dydaktyczne na poziomie dobrym, nowe umeblowanie trzech klas oraz gabinetu i pokoju nauczycielskiego, 7800 woluminów w bibliotece. Dostęp do Internetu - niezależny usługodawca – „System X” – korzystanie z przeglądarki prędkość około 120 KB/s , ściąganie plików około 70 KB/s, sieć LAN – podłączono 18 komputerów

Zajęcia pozalekcyjne:

- zajęcia dydaktyczno wyrównawcze w kl. I – 1 godz.,
- zajęcia wyrównawcze z matematyki kl. IV – VI – 1 godz.,
- zajęcia rekreacyjno-sportowe w ramach godzin wf – 3 godz. Dla klas IV – VI
- nieodpłatnie – kółko informatyczne – 2 godz. Tygodniowo dla zainteresowanych uczniów

Poziom nauczania i wyniki osiągnięte przez uczniów:

Na podstawie egzaminu zewnętrznego OKE Kraków – średnia punktów 23,6 na 40 możliwych – średnia Gminy Laszki wyniosła 23,7 p. Był to wynik niżej średni. Uczniowie aktywnie uczestniczą w konkursach organizowanych na poziomie szkoły i Gminy. Osiągają dobre wyniki.

Kwalifikacje kadry nauczycielskiej:

- stopień mgr z p. p. 13
- stopień licencjata – 0
- stażysta - 1
- kontraktowych - 1
- dyplomowanych – 5
- mianowanych – 7

Szkoła Podstawowa w Korzenicy

Zasoby techniczne:

- 2 piętrowy budynek
- 9 sal lekcyjnych (444m²)
- pracownia komputerowa (60m²) – 1
- sala gimnastyczna (924m²) – 1
- boisko,
- plac zabaw,
- tereny zielone.

Wyposażenie:

- pomoce dydaktyczne – bardzo szeroki asortyment, brak jedynie programów multimedialnych,
- pomoce do zajęć sportowych – bogaty asortyment, **brak bramek na sali gimnastycznej**
- **pracownia komputerowa – 12 komputerów (10 przestarzałych),**
- meble szkolne – większość starych mebli do wymiany,
- **toalety** – wyremontowana dla punktu przedszkolnego i „0”, **pozostałe do remontu,**
- **sala gimnastyczna – do remontu generalnego.**

Zajęcia pozalekcyjne:

- zajęcia logopedyczne w ramowym planie nauczania,
- pozostałe zajęcia prowadzone w ramach tzw. godzin kartowych (12 godzin).

W szkole występują klasy łączone. Poziom nauczania i wyniki osiągnięte przez uczniów:

średnia ocen w roku szkolnym 2013/2014

Klasa IV – 4,64

Klasa V – 4,19

Klasa VI – 4,14

stypendia za naukę (17) :

I semestr:		II semestr		
Liczba stypendiów	Klasa	Stypendium	Klasa	Stypendium
1.	VI	I stopnia	IV	I stopnia
2.	V	III stopnia	V	I stopnia
3.	V	I stopnia	V	I stopnia
4.	V	I stopnia	VI	I stopnia
5.	IV	I stopnia	V	I stopnia
6.			V	I stopnia
7.			IV	I stopnia
8.			V	II stopnia
9.			VI	III stopnia
10.			V	III stopnia
11.			VI	III stopnia
12.			VI	III stopnia

Wyniki sprawdzianu OKE w klasie VI:

2011r. - wynik sprawdzianu: średnia klasy 23,3 (V-stanin).

2012r. - wynik sprawdzianu: średnia klasy 22,6 (V-stanin).

2013r. - wynik sprawdzianu: średnia klasy 28,0 (VIII-stanin).

2014r. - wynik sprawdzianu: średnia klasy 23,3 (V-stanin).

Uczniowie biorą udział w licznych konkursach na poziomie gminy, powiatu, czasami województwa:

- artystycznych,
- przedmiotowych,
- zawodach sportowych.

W szkole działa punkt przedszkolny „Leśne Ludki” (nie wszystkie dzieci zamieszkałe w Korzenicy uczęszczają do punktu).

W szkole działa Uczniowski Klub Sportowy „Puma”.

Kwalifikacje kadry nauczycielskiej:

- wszyscy nauczyciele są zatrudnieni zgodnie z kwalifikacjami,
- dyplomowanych – 7
- mianowanych – 2
- kontraktowych – 2

Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Na terenie Gminy Laszki działają następujące organizacje pozarządowe:

- Laszeckie Stowarzyszenie Społeczne, które skupia 30 członków. Posiada status Organizacji Pożytku Publicznego.
- Fundacja Rozwoju Obszarów Wiejskich w dorzeczu rzek: Szkła, Lubaczówki i Środkowego Sanu, - Zgromadzenie Fundatorów w 5-cio osobowym składzie. Skład osobowy Rady Fundacji - 11 osób. Celami, powstałej w 2006 roku Fundacji, są przede wszystkim:
  - opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW)
- Organizacje pozarządowe realizujące Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich na terenie Gminy Laszki zajmują się między innymi promocją gminy, kulturą, sportem, promocją zrównoważonego rozwoju, promocją obszaru LGD (Lokalnej Grupy Działania) w ramach Pilotażowego Programu Leader+.
- promocja obszarów wiejskich
- mobilizowanie ludności do wzięcia aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich
- ochrona oraz promocja środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych
- rozwój turystyki oraz popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych
- inicjowanie i wspieranie działalności kulturalnej, oświatowej, artystycznej, sportowej i ochrony przeciwpożarowej
- działalność charytatywna
- ochrona i promocja zdrowia w tym pomoc niepełnosprawnym
- niesienie pomocy osobom bezrobotnym
- działanie na rzecz poprawy porządku i bezpieczeństwa publicznego
- działanie na rzecz integracji europejskiej
- OSP w Gminie Laszki zrzesza ogółem 180 członków biorących udział w działaniach ratowniczych
- Koła Gospodyń Wiejskich - ogółem 102 członków
  - w tym: Stowarzyszenie KGW Gminy Laszki – 85 członków, KGW Laszki 17 członków
- Kółko Rolnicze – 42 członków.

Uchwałą Rady Gminy Laszki z 31 marca 2008 roku Gmina przystąpiła do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania o nazwie „KRESOWI SĄSIEDZI”, zwana dalej „LGD”. Jest to inicjatywa partnerska - trójsektorowa, składająca się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Ma na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich poprzez:

- opracowanie i realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) w rozumieniu Ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o Wspieraniu Rozwoju Obszarów Wiejskich z Udziałem Środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, przepisów wykonawczych do tej ustawy oraz przepisów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013,

- podejmowanie inicjatyw mających na celu pobudzenie aktywności społeczności lokalnej oraz ich czynny udział w opracowywaniu i realizacji LSR.
- upowszechnianie informacji o działaniach związanych z aktywizacją mieszkańców terenu LGD,
- propagowanie działań na rzecz realizacji LSR w obszarze działania Stowarzyszenia LGD,
- pozyskiwanie partnerów i źródeł finansowania LSR, w tym z programów pomocowych,
- promocję obszarów wiejskich położonych na terenie działania LGD,
- udzielanie wsparcia mieszkańcom obszaru objętego LSR w zakresie przygotowania projektów i pozyskiwania środków na ich realizację, w tym z programów pomocowych,
- współpracę międzyregionalną i międzynarodową na rzecz rozwoju turystyk i wykorzystywania dziedzictwa kulturowego,
- upowszechnianie wiedzy o kulturze, tradycjach oraz historii obszarów wiejskich..
- kształtowanie świadomości z zakresu ochrony środowiska, zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz ekologii.

Stowarzyszenie LGD z siedzibą w Laszkach działa na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, uwzględnia ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno - kulturowych, rozwój turystyki oraz popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych.

Program współpracy z organizacjami pozarządowymi obejmuje zadania publiczne w sferze:

- 1) pomocy społecznej,
- 2) ochrony i promocji zdrowia,
- 3) działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 4) oświaty i wychowania,
- 5) krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 6) kultury i sztuki oraz ochrony dóbr kultury i tradycji,
- 7) upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- 8) ochrony przeciwpożarowej,
- 9) promocji gminy,
- 10) współpracy ze społecznościami lokalnymi innych państw.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi realizowana była w następujących formach:

- 1) powierzanie wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji,
- 2) wspieranie wykonywania zadań publicznych poprzez udzielenie dotacji na dofinansowanie ich realizacji,
- 3) inne formy wsparcia mogą obejmować w szczególności:
  - konsultowanie projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji,
  - publikowanie ważnych informacji dotyczących organizacji na stronach internetowych Urzędu Gminy Laszki oraz Biuletynie Informacji Publicznej,
  - udzielanie pomocy przy organizowaniu spotkań otwartych przez organizację np. poprzez nieodpłatne udostępnienie lokalu, środków technicznych, itp.,
  - działania na rzecz wzmocnienia sprawności funkcjonowania organizacji w tym organizacja lub współudział np. w organizacji szkoleń, konferencji, konsultacji,
  - promocja działalności organizacji uczestniczących w realizacji programu.